

PROTOKOLL

for

møte i Omsetningsrådet

onsdag 20. mai 2020 kl. 10:00

i

Landbruksdirektoratet

Møtet ble hevet kl. 13:30

Til stede:	Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug (per telefon), Lars Petter Bartnes, Marit Haugen (per telefon), Kjersti Hoff, Trine Hasvang Vaag, Arnfinn Hongseth, Anne Jødahl Skuterud, Anne Berit Aker Hansen, Kristin Hoff (vara for Ola Hedstein) og Bjørn-Ole Juul-Hansen
Forfall:	Ola Hedstein
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Elsebeth Hoel, Jørn Rolfsen, Lise Wirstad Dynna, Hans Peder Hvide Bang, Sara Ege Grindaker, Mari Vengnes, Jannicke Jensen Myhre, Pål Stiansen (revisor) og Ellen Karin Solevåg

Saksliste

039/20	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
040/20	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
041/20	Orientering fra markedsregulator.....	6
042/20	Endret representasjon i Omsetningsrådet for Norske Felleskjøp fra 11.05.2020.....	8
043/20	Møteplan for Omsetningsrådet 2. halvår 2020.....	9
044/20	Delegerte saker - Rapportering til Omsetningsrådet i møte 20. mai 2020.....	11
045/20	Melk - Statlig oppkjøp av melkekvoter 2019.....	16
046/20	Melk - Regnskap 2019 - Kompensasjon for reguleringskapasitet.....	18
047/20	Omsetningsrådet - Årsmelding og regnskap for 2019.....	25
048/20	Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk - behandling av høringsinnspill.....	26
049/20	Delegasjonsreglement.....	85
050/20	Rådsinstruks.....	89

Saksnr.: 039/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 20/33231-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i det elektroniske arbeidsrommet. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 040/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 20/33231-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 16. april 2020 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 041/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 20/33231-3

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Anne Jødahl Skuterud
- Kjøtt, egg og fjørfekjøtt Trine Hasvang Vaag
- Melk Marit Haugen

Presentasjonene blir lagt ut i det elektroniske arbeidsrommet.

Saksnr.: 042/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Endret representasjon i Omsetningsrådet for Norske Felleskjøp fra 11.05.2020	Saksnr.: 20/33218-2

Beskrivelse

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 11. mai 2020 oppnevnt Sveinung Halbjørhus som varamedlem i Omsetningsrådet for Norske Felleskjøp SA. Han erstatter Harald A. Lein.

Funksjonstiden for medlemskapet er f.o.m. 11.05.2020 t.o.m. 31.12.2021.

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 2.

Forutsetninger**Vedlegg**

Brev datert 11. mai 2020 fra Landbruks- og matdepartementet

Møtebehandling

Enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Saksnr.: 043/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Møteplan for Omsetningsrådet 2. halvår 2020	Saksnr.: 19/2373-3

Beskrivelse

I tabellen under foreslås møtedatoer for Omsetningsrådet for andre halvår 2020.

Dato	Aktuelle saker
25. august	Telefonmøte. Omsetningsavgift på korn.
23.-24. september	Eventuelt fagtur.
5. november	
8. desember	Budsjettsaker m.m.

Telefonmøtet starter kl. 09:00. Andre møter starter kl. 10:00 og holdes i lokalene til Landbruksdirektoratet.

En eventuell fagtur avhenger av gjeldende retningslinjer for reise og smittevern på grunn av koronasituasjonen. Dersom fagtur ikke lar seg gjennomføre, blir det ordinært møte 23. september. Det tas sikte på en innenlands fagtur, men detaljene rundt dette avklares senere.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 2. halvår 2020:

- Tirsdag 25.08.2020 kl. 09:00 (telefonmøte)
- Onsdag 23.09.20 – torsdag 24.09.20
- Torsdag 5.11.20 kl. 10:00
- Tirsdag 8.12.20 kl. 10:00

Møtebehandling

Forslagene til møtedatoer ble diskutert, da flere datoer ikke passet for rådsmedlemmene. Datoene for fagtur er foreløpige, for at sekretariatet skal undersøke om det finnes aktuelle bedrifter som er tilgjengelige for besøk i den perioden.

Med dette ble vedtaket enstemmig vedtatt.

Vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 2. halvår 2020:

- Tirsdag 25.08.2020 kl. 08:00 (telefonmøte)
- Torsdag 24.09.20 – fredag 25.09.20 (foreløpige datoer)
- Torsdag 12.11.20 kl. 10:00
- Fredag 11.12.20 kl. 10:00

Saksnr.: 044/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Delegerte saker - Rapportering til Omsetningsrådet i møte 20. mai 2020	Saksnr.: 20/17013-2

Beskrivelse

Som et ledd i å effektivisere arbeidet delegerte Omsetningsrådet i sak 49/10 vedtaksmyndighet i noen saker av ikke-prinsipiell karakter til Statens landbruksforvaltning, slik det er gitt adgang til etter de endringer i omsetningsloven som trådte i kraft 1. januar 2010. Fullmakten ble videreført til Landbruksdirektoratet fra 01.07.2014, jf. vedtak i sak 51/14.

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror §11 og Omsetningsrådets vedtak i sak 49/10.

Forutsetninger**Vedlegg****Møtebehandling**

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Oversikten over delegerte saker avgjort av Landbruksdirektoratet tas til orientering.

Delegerte saker - Rapportering til Omsetningsrådet i møte 20. mai 2020

Oversikt over delegerte saker til møtet 20. mai 2020.

Sak	Arkiv nr.	Tittel																		
11/20	19/24943-11	Vedtak om utbetaling for markedsregulering av egg for 1. halvår 2019																		
		<p>Vedtak Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over reguleringskostnader på egg i først halvår 2019.</p> <p>Vedtaket baserer seg på følgende fordeling av kostnader:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 138 812,00 kroner for kjølelagring av egg • 31 601,00 kroner for kjølelagring av heleggpulver • 344 737,00 kroner for skip i utenriksfart • 67 405,00 kroner for pristap egg • 22 600,00 kroner for renter av kapitalutlegg <p>Til sammen 605 155,00 kroner.</p>																		
12/20	19/24943-12	Vedtak om godkjenning av regnskap for markedsregulering av egg 2. halvår 2019																		
		<p>Vedtak Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over reguleringskostnader på egg i andre halvår 2019, og 2 342 143,00 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på egg. Utbetalingen gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td style="width: 60%;">Kjølelagring egg</td> <td style="width: 20%; text-align: right;">kr 916 878,00</td> <td style="width: 20%; text-align: right;">12 913 773 kg</td> </tr> <tr> <td>Kjølelagring av heleggpulver</td> <td style="text-align: right;">kr 61 826,00</td> <td style="text-align: right;">572 465 kg</td> </tr> <tr> <td>Skip i utenriksfart</td> <td style="text-align: right;">kr 1 306 474,00</td> <td style="text-align: right;">448 713 kg</td> </tr> <tr> <td>Pristap egg</td> <td style="text-align: right;">kr 0,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Renter av kapitalutlegg</td> <td style="text-align: right;">kr 56 965,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Totalt</td> <td style="text-align: right;">kr 2 342 143,00</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Kjølelagring egg	kr 916 878,00	12 913 773 kg	Kjølelagring av heleggpulver	kr 61 826,00	572 465 kg	Skip i utenriksfart	kr 1 306 474,00	448 713 kg	Pristap egg	kr 0,00		Renter av kapitalutlegg	kr 56 965,00		Totalt	kr 2 342 143,00	
Kjølelagring egg	kr 916 878,00	12 913 773 kg																		
Kjølelagring av heleggpulver	kr 61 826,00	572 465 kg																		
Skip i utenriksfart	kr 1 306 474,00	448 713 kg																		
Pristap egg	kr 0,00																			
Renter av kapitalutlegg	kr 56 965,00																			
Totalt	kr 2 342 143,00																			
13/20	19/20776 og 19/25129	Skjønnsmessig fastsettelse av omsetningsavgiften for egg for 2018																		
		<p>I mars 2019 ble det sendt ut brev med varsel om beregning av avgifter for direktesalg av egg i 2018 til 625 foretak som hadde søkt om produksjonstilskudd for mer enn 50 verpehøner dette året. Foretakene som hadde et annet direktesalg enn beregningen fra Landbruksdirektoratet, returnerte rapporteringsskjemaet innen 1. juni 2019. Rapporteringsskjemaene ble behandlet og foretakene med direktesalg fakturert løpende. Etter 1. juni ble foretak som ikke hadde returnert rapporteringsskjemaet, fakturert for direktesalget som Landbruksdirektoratet hadde beregnet. Det var 217 foretak som ikke hadde direktesalg, mens 408</p>																		

		foretak hadde direktesalg av varierende størrelse. I alt ble det fakturert omsetningsavgift for direktesalg på 7 710 355 kg. Satsen for omsetningsavgift for egg var 70 øre i hele 2018, og dette gir totalt nærmere 5,4 mill. kroner i omsetningsavgift for direktesalget av egg i 2018.																					
14/20	19/24104-20	<p>Vedtak om godtgjørelse for reguleringskostnader knyttet til frysefradrag, eksport, reguleringslagring og fryselaagring av kjøtt, 1. halvår 2019</p> <p>Vedtak</p> <p>1. Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over frysefradrag og eksport av kjøtt for 1. halvår 2019, og 68 939 280,00 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt. Vedtaket gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <p>Frysefradrag:</p> <table> <tr> <td>Storfe, hel</td> <td>27 581 930,60 kr</td> <td>2 758 193,06 kg</td> </tr> <tr> <td>Gris, hel</td> <td>3 696 069,39 kr</td> <td>886 135,79 kg</td> </tr> <tr> <td>Sau/lam, hel</td> <td>14 979 338,57 kr</td> <td>1 654 814,03 kg</td> </tr> </table> <p>Eksport:</p> <table> <tr> <td>Gris, diverse</td> <td>22 681 942,00 kr</td> <td>972 920,00 kg</td> </tr> </table> <p>2. Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over reguleringslagring og fryselaagring av kjøtt for 1. halvår 2019, 29 519 514,00 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt. Vedtaket gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <table> <tr> <td>Innfrysing inkl. svinn</td> <td>4 393 569,00 kr</td> <td>2 804 251 kg</td> </tr> <tr> <td>Fryselagring inkl. renter</td> <td>16 214 666,00 kr</td> <td>38 125 098 kg</td> </tr> <tr> <td>Omsetningsgodtgjørelse til slakteriene</td> <td></td> <td>0 kr</td> </tr> </table> <p>Frakter 6 850 119,00 kr Renter av øvrige kapitalutlegg 1 491 220,00 kr Rabatter 0 kr Pallehold 569 940,00 kr Prisgevinst/-tap 0 kr</p>	Storfe, hel	27 581 930,60 kr	2 758 193,06 kg	Gris, hel	3 696 069,39 kr	886 135,79 kg	Sau/lam, hel	14 979 338,57 kr	1 654 814,03 kg	Gris, diverse	22 681 942,00 kr	972 920,00 kg	Innfrysing inkl. svinn	4 393 569,00 kr	2 804 251 kg	Fryselagring inkl. renter	16 214 666,00 kr	38 125 098 kg	Omsetningsgodtgjørelse til slakteriene		0 kr
Storfe, hel	27 581 930,60 kr	2 758 193,06 kg																					
Gris, hel	3 696 069,39 kr	886 135,79 kg																					
Sau/lam, hel	14 979 338,57 kr	1 654 814,03 kg																					
Gris, diverse	22 681 942,00 kr	972 920,00 kg																					
Innfrysing inkl. svinn	4 393 569,00 kr	2 804 251 kg																					
Fryselagring inkl. renter	16 214 666,00 kr	38 125 098 kg																					
Omsetningsgodtgjørelse til slakteriene		0 kr																					
15/20	19/24104-22	<p>Vedtak om godtgjørelse for reguleringskostnader knyttet til frysefradrag, eksport, reguleringslagring og fryselaagring av kjøtt, 2. halvår 2019</p> <p>Vedtak</p> <p>1. Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over frysefradrag og eksport av kjøtt for 2. halvår 2019, og 28 955 494,00 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt. Vedtaket gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <p>Frysefradrag:</p> <table> <tr> <td>Storfe, hel</td> <td>3 459 920,60 kr</td> <td>345 992,06 kg</td> </tr> <tr> <td>Gris, hel</td> <td>6 101 763,15 kr</td> <td>1 461 085,67 kg</td> </tr> <tr> <td>Sau/lam, hel</td> <td>8 569 999,70 kr</td> <td>1 187 630,39 kg</td> </tr> </table> <p>Eksport:</p>	Storfe, hel	3 459 920,60 kr	345 992,06 kg	Gris, hel	6 101 763,15 kr	1 461 085,67 kg	Sau/lam, hel	8 569 999,70 kr	1 187 630,39 kg												
Storfe, hel	3 459 920,60 kr	345 992,06 kg																					
Gris, hel	6 101 763,15 kr	1 461 085,67 kg																					
Sau/lam, hel	8 569 999,70 kr	1 187 630,39 kg																					

		<p>Gris, diverse 10 823 811,00 kr 474 990,00 kg</p> <p>2. Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over reguleringslagring og fryselagring av kjøtt for 2. halvår 2019, og 27 620 215,00 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt. Vedtaket gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <p>Innfrysing inkl. svinn 15 557 903,00 kr 7 411 707 kg Fryselagring inkl. renter 12 586 140,00 kr 28 742 602 kg Omsetningsgodtgjørelse til slakteriene 0 kr Frakter 7 360 217,00 kr Renter av øvrige kapitalutlegg 995 146,00 kr Rabatter 0 kr Pallehold 679 420,00 kr Prisgevinst/-tap -9 558 612,00 kr</p>																								
16/20	19/24104-17	Vedtaket om godtgjørelse for reguleringskostnader knyttet til eksport 1. og 2. halvår 2019 - tillegg																								
		<p>Vedtaket</p> <p>1. Landbruksdirektoratet godkjenner tilleggsoppgaven over frysefradrag og eksport av kjøtt for 1. halvår 2019, og 4 056 881 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt. Vedtaket gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <p>Frysefradrag:</p> <table> <tr> <td>Storfe, hel</td> <td>0 kr</td> <td>0 kg</td> </tr> <tr> <td>Gris, hel</td> <td>0 kr</td> <td>0 kg</td> </tr> <tr> <td>Sau, hel</td> <td>0 kr</td> <td>0 kg</td> </tr> </table> <p>Eksport:</p> <table> <tr> <td>Gris, diverse</td> <td>4 056 881 kr</td> <td>178 785 kg</td> </tr> </table> <p>2. Landbruksdirektoratet godkjenner tilleggsoppgaven over frysefradrag og eksport av kjøtt for 2. halvår 2019, og 5 729 554 kroner utbetales til Nortura SA fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt. Vedtaket gjøres basert på vedtatte satser og følgende mengder:</p> <p>Frysefradrag:</p> <table> <tr> <td>Storfe, hel</td> <td>0 kr</td> <td>0 kg</td> </tr> <tr> <td>Gris, hel</td> <td>0 kr</td> <td>0 kg</td> </tr> <tr> <td>Sau, hel</td> <td>0 kr</td> <td>0 kg</td> </tr> </table> <p>Eksport:</p> <table> <tr> <td>Gris diverse</td> <td>5 729 554 kr</td> <td>264 887 kg</td> </tr> </table>	Storfe, hel	0 kr	0 kg	Gris, hel	0 kr	0 kg	Sau, hel	0 kr	0 kg	Gris, diverse	4 056 881 kr	178 785 kg	Storfe, hel	0 kr	0 kg	Gris, hel	0 kr	0 kg	Sau, hel	0 kr	0 kg	Gris diverse	5 729 554 kr	264 887 kg
Storfe, hel	0 kr	0 kg																								
Gris, hel	0 kr	0 kg																								
Sau, hel	0 kr	0 kg																								
Gris, diverse	4 056 881 kr	178 785 kg																								
Storfe, hel	0 kr	0 kg																								
Gris, hel	0 kr	0 kg																								
Sau, hel	0 kr	0 kg																								
Gris diverse	5 729 554 kr	264 887 kg																								
17/20	19/21179-6	<p>Regnskap melk 2019 - Vedtak om renteoppgjør</p> <p>Vedtaket</p> <p>Landbruksdirektoratet godkjenner oppgaven over rente på mellomværende i 2019, med justering for kostnadene til reguleringskapasitet som økes fra 42,4 mill. kroner til 44,6 mill. kroner. Tine SA skal betale 809 kroner til fondet for omsetningsavgift på melk</p>																								

18/20	19/20405-11	Regnskap melk 2019 - Vedtak om korreksjon av oppgaven for transport av reguleringsmelk i 2018
		Vedtak Landbruksdirektoratet godkjenner korreksjon av oppgaven for transport av reguleringsmelk i 2018. Vi utbetaler differansen mellom korrigert beløp og opprinnelig beløp på 3 648 434 kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk til Tine SA.
19/20	19/20405-13	Regnskap melk 2019 - Vedtak om godtgjørelse for transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter
		Vedtak Landbruksdirektoratet godkjenner regnskap for kostnader ved transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter i 2019. 23 338 167 kroner utbetales fra fondet for omsetningsavgift på melk til Tine SA.

Saksnr.: 045/20	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Melk - Statlig oppkjøp av melkekvoter 2019	Saksnr.: 20/32007-1

Beskrivelse

Kvoteordningen for melk forvaltes av Landbruksdirektoratet etter egen forskrift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Det er imidlertid Omsetningsrådet som etter omsetningsloven § 11 har ansvaret for bruken av midlene fra fondet for melk, der både omsetningsavgiften og overproduksjonsavgiften inngår.

I henhold til «Jordbruksavtale 2019-2020» skal kumelk- og geitemelkkvote solgt til staten til og med 1. august 2019 ikke bli solgt ut igjen. En samlet ordning for nedskalering av melkeproduksjon skal være på plass innen 1. oktober 2019. Inndragning av melkekvoter finansieres med omsetningsavgift.

I 2019 solgte 609 kumelkprodusenter 10,5 mill. liter og 13 geitemelkprodusenter 0,15 mill. liter til staten.

Én produsent benyttet seg av tilbudet om kjøp av kumelkkvote ved driftsomstilling grunnet rovvilt, totalt 187 000 liter.

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 06 til å fremja usetnaden av jordbruksvaror § 11.

Forutsetninger

Vedlegg

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Fondet for omsetningsavgift på melk belastes for 2019 med 26 225 348 kroner for statlig oppkjøp av melkekvoter.

Melk - Statlig oppkjøp av melkekvoter 2019

Kvotordningen for melk forvaltes av Landbruksdirektoratet etter egen forskrift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Det er imidlertid Omsetningsrådet som etter omsetningsloven § 11 har ansvaret for bruken av midlene fra fondet for melk, der både omsetningsavgiften og overproduksjonsavgiften inngår. Bruk av midler fra omsetningsavgiften kan derfor kun skje etter vedtak i Omsetningsrådet.

I «Jordbruksavtale 2019-2020» heter det:

«5.2.1 Omsetning av melkekvoter

Vedtak om inndragning av melkekvoter og prisfastsetting for den sentralt administrerte omsetningsordningen, fastsettes gjennom jordbruksavtalen. Inndragning av melkekvoter finansieres med omsetningsavgift.

Geit- og kumelkkvote solgt gjennom den statlige ordningen til og med 1. august 2019, skal ikke videreselges.

Gjeldende ordning for kjøp og salg av melkekvoter suspenderes når inneværende periode utløper 1. august 2019. Et samlet opplegg for nedskalering av melkeproduksjon skal være etablert senest 1. oktober 2019.

5.2.2 Tilbud om kjøp av kumelkkvote ved driftsomstilling grunnet rovvilt

Totalt inntil 500 000 liter kumelkkvote årlig kan selges til eiere av landbrukseiendom som har fått tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt, til prisen for statlig omsatt kvote. Kvoten hentes ved å utvide den totale kvotemengden.»

I 2019 solgte 609 kumelkprodusenter 10,5 mill. liter til staten til en pris av kr 2,50 per liter. Samlet beløp for dette ble 26 337 085 kroner. 13 geitemelkprodusenter solgte 0,15 mill. liter til en pris av kr 2,50 per liter. Samlet beløp for dette ble 366 250 kroner.

En produsent kjøpte 187 000 liter kumelkkvote for driftsomstilling grunnet rovvilt, til en pris av kr 2,50 per liter. Beløpet for dette ble 467 500 kroner.

Fondsmidler plassert på rentebærende konto har i 2019 hatt renteinntekter på 11 388 kroner. Det har påløpt 902 kroner i gebyrer.

Netto kostnader i melkekvoteregnskapet for 2019 ble etter dette 26 225 348 kroner.

Landbruksdirektoratets vurdering

Kjøp og salg av melkekvoter har skjedd som forutsatt i jordbruksavtalen. Årsrapporteringen inngår i Omsetningsrådets årsmelding. Landbruksdirektoratet har ingen merknader i saken. Landbruksdirektoratet tilrår at 26 225 348 kroner belastes fondet for melk for 2019 til statlig oppkjøp av melkekvoter.

Saksnr.: 046/20	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Melk - Regnskap 2019 - Kompensasjon for reguleringskapasitet	Saksnr.: 19/13904-10

Beskrivelse

Tine søker om kompensasjon for markedsregulators kostnader ved å ha nødvendig kapasitet til å oppfylle reguleringsansvaret som følger av forsynings- og mottaksplikten i 2019. Tine SA oversender revisorattestert grunnlag for beregninger av kompensasjonen. Tine søker om en nettokompensasjon på 75,7 mill. kroner.

Saken ble lagt fram for Omsetningsrådet i møte 16. april. Landbruksdirektoratet beregnet kompensasjonen skjønnsmessig til 42,4 mill. kroner ved å foreta en indeksjustering av kompensasjonen for 2019. I møte ble det etterlyst en beregning etter den justerte beregningsmetoden som ble sendt på høring 29. november 2019.

Landbruksdirektoratet mottok 1. mai ny beregning fra Tine SA som viser en kompensasjon for reguleringskapasitet på 44,6 mill. kroner for 2019. Landbruksdirektoratet innstiller på dette beløpet.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter § 6 fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2009 med hjemmel i forskrift 2008-10-22 nr. 1 136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren, fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2004

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Tine SA av 12. februar 2020
Revisorattest av 28. februar 2020
E-post fra Tine SA av 1. mai 2020 med ny beregning

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Oppgave over grunnlag for beregning av kompensasjon for reguleringskapasitet for 2019 godkjennes. Godtgjørelsen fastsettes til 44 600 000 kroner, og utbetales til Tine SA fra fondet for omsetningsavgift på melk.

Melk - Regnskap 2019 - Kompensasjon for reguleringskapasitet

I henhold til § 6 i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter kan markedsregulator ytes en godtgjørelse for kostnader ved å ha nødvendig kapasitet til å oppfylle reguleringsansvaret som følger av forsynings- og mottaksplikten. Godtgjørelsen knyttes til kostnader ved ubenyttet kapasitet som ikke er dekket på annen måte. Det er fastsatt nærmere bestemmelser som gjelder markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren, jf. vedtak i Omsetningsrådet 1. desember 2004.

Tine SA søker i brev av 12. februar 2020 om godtgjørelse for kostnader knyttet til reguleringskapasitet. Tallgrunnlaget fra Tine er revidert av revisor. Tine har beregnet nettokompensasjonen til 75,7 mill. kroner ved å benytte beregningsmetoden fra 2012. De søker om å få dekket dette beløpet.

Saken ble lagt fram for Omsetningsrådet i møte 16. april. Landbruksdirektoratet beregnet kompensasjonen skjønnsmessig til 42,4 mill. kroner ved å foreta en indeksjustering av kompensasjonen for 2019. I møte ble det etterlyst en beregning etter den justerte beregningsmetoden som ble sendt på høring 29. november 2019.

Landbruksdirektoratet legger derfor frem to beregninger i denne innstillingen, en etter gjeldende regelverk og en etter justert beregningsmetode.

Beregningsgrunnlag og beregning – gjeldende regelverk

I det følgende redegjøres det for de ulike faktorene som dimensjonerer reguleringskapasiteten. Beregningene er gjort etter samme metode som etter 2012. Små avvik i utregningene kan forekomme, fordi det er benyttet flere desimaler i utregningen.

1 Melkevolum

I beregningen for 2019 legger en til grunn forskjellen i disponibel melk til faste produkter i måneden med mest melk (mai med 70,6 mill. liter) og gjennomsnittlig månedlig melkevolum benyttet til faste produkter (55,5 mill. liter). Av forskjellen på 15,1 mill. liter legger en for 2019 til grunn at 2/3 skyldes variasjoner knyttet til markedsreguleringen, jf. sak 27/13 behandlet av OR 12. april 2013. Dette gir et månedlig reguleringsvolum på 10,0 mill. liter, som utgjør 15,3 prosent av markedsregulators totale reguleringskapasitet for faste produkter.

2 Regnskapstall for Tine SA 2019

For å beregne kapitalbindingen tas det utgangspunkt i varige driftsmidler i Tine SA, fratrukket varige driftsmidler i Tine Råvare. Varige driftsmidler i Tine SA, eksklusiv Tine Råvare, var 7 696 mill. kroner i 2019.

De gjenstående driftsmidlene fordeles på produksjon av faste, flytende og ikke melkebaserte produkter etter følgende fordelingsnøkkel utarbeidet av NILF/ECON:

Fordelingsnøkkel

Produksjon av faste produkter	51 %
Produksjon av flytende produkter	41 %
Produksjon av ikke-melkebaserte produkter	8 %

Det er kun kapital bundet i varige driftsmidler til produksjon av faste produkter som kan benyttes til produksjon av reguleringsprodukter, det vil si 51 prosent. Av kapital knyttet til

faste produkter utgjør reguleringskapasiteten 15,3 prosent for 2019, jf. punkt 1 over.

I modellen opereres det med at Tine kun har 86 prosent kapasitetsutnyttelse. Kapitalen knyttet til ledig reguleringskapasitet blir derfor korrigert for en kapasitetsutnyttelse på 86 prosent. Kapitalbindingen blir etter denne korrigeringen 516,8 mill. kroner.

3 Avkastningskrav

Avkastningskravet på egenkapitalen settes lik avkastningen på 3 års statsobligasjoner (1,23 %). Denne satsen er gjennomsnittlig for 12 mnd. i 2019. Tines lånerente antas å være lik NIBOR 6 mnd. (1,70 prosent+ 0,3 prosent) pluss 1 prosent lånemargin.

I beregningen benyttes bokført andel egenkapital (47,4 prosent for 2019). Dette gir et avkastningskrav på totalkapitalen på 2,16 prosent.

4 Kapitalkostnader og avskrivninger

Kapitalkostnadene (11,2 mill. kroner) beregnes ved å multiplisere kapitalvolumet knyttet til reguleringskapasiteten med avkastningskravet. Avskrivningene antas å følge en annuitetsprofil med 12 års avskrivning av driftsmidlene. Annuiteten beregnes ut fra avkastningskravet, avskrivningstiden og verdien av reguleringskapasiteten. Kapitalkostnaden trekkes fra annuiteten slik at en sitter igjen med den delen av annuiteten som er avskrivninger (38,2 mill. kroner).

5 Vedlikeholdskostnader

Tine SAs samlede vedlikeholdskostnader (437,0 mill. kroner i 2019) antas å fordele seg likt på alle varige driftsmidler. Vedlikeholdskostnadene som tilfaller reguleringskapasiteten fordeles da ut fra den andelen som reguleringskapasiteten utgjør av Tines totale varige driftsmidler (6,3 prosent i 2019). Dette fører til at Tine skal ha kompensasjon for 27,6 mill. kroner i vedlikeholdskostnader.

6 Korreksjon for kompensasjon gitt ved løpende regulering

Tine får godtgjørelse for en del kostnader knyttet til reguleringskapasitet ved at det ligger et kapitalelement i de satsene som benyttes til å beregne kompensasjonen for de ordinære reguleringstiltak som Tine gjennomfører etter retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter. Dette dreier seg om kapital knyttet til kompensasjon for reguleringslager og skummetmelkpulver solgt som fôr i 2019. Disse kapitalelementene skal trekkes fra brutto kompensasjon. For 2019 er disse kostnadene beregnet til 1 561 852 kroner.

Total reguleringskapasitet

Tabellen nedenfor viser et sammendrag av beregningene som er presentert ovenfor. Små avvik i utregningene kan forekomme, fordi det er benyttet flere desimaler i utregningen.

Beregning av kompensasjon for reguleringskapasitet i 2019

	millioner liter	millioner kroner
Maksimalt kapasitetsbehov faste produkter i Tine (mai)	70,6	
- Gjennomsnittlig månedlig kapasitetsbehov faste produkter	55,5	
Differanse per måned	15,1	
Hvorav reguleringskapasitet som markedsregulator (2/3) ¹	10,0	
Varige driftsmidler eksklusiv Tine Råvare		7 696
Kapitalbinding korrigert for kapasitetsutnyttelse (Tine=86%) ²		516,8
Avkastning på totalkapitalen		2,16 %
Kapitalkostnad		11,2
Avskrivninger		38,2
Vedlikeholdskostnader reguleringskapasitet		27,6
Brutto kompensasjon for kapasitetskostnader		76,9
Kompensasjon gitt ved løpende regulering		1,6
Nettokompensasjon for kapasitetskostnader		75,4
¹ Utgjør 15,4 prosent av markedsregulators kapasitet for faste produkter		
² Varige driftsmidler eks. Tine Råvare * 0,51 * 0,153 * 0,86		

Landbruksdirektoratets beregning er 0,3 mill. kroner lavere enn beløpet Tine søker om. Dette skyldes at Landbruksdirektoratet har lagt til grunn en fordeling av volum gjennomsnittlig månedlig kapasitetsbehov for faste produkter med 2/3 for regulator og 1/3 for Tine som aktør, mens Tine har benyttet henholdsvis 0,67 for regulator og 0,33 for Tine som aktør. Landbruksdirektoratet beregning gir reguleringskapasitet på 15,31 prosent for faste produkter, mens Tines beregning gir 15,38 prosent. Dette medfører et lavere beregnet beløp enn Tines beregning viser.

I innstillingen til møte 16. april beregnet Landbruksdirektoratet kompensasjonen på bakgrunn av skjønn. Landbruksdirektoratet la til grunn en prisjustering for 2019 på 2,3 prosent, som er veksten i BNP (kilde: <https://www.ssb.no/nasjonaltregnskap-og-konjunkturer/statistikker/knr/maaned>) for Fastlands-Norge i 2019. En indeksjustering av fjorårets beløp gir en kompensasjon for 2019 på 42,4 mill. kroner.

Beregningsgrunnlag og beregning – Justert beregningsmetode

I det følgende redegjøres det for de ulike faktorene som dimensjonerer reguleringskapasiteten. Beregningene er gjort etter samme metode som ble sendt på høring av Omsetningsrådet 29. november 2019.

1 Melkevolum

I beregningen for 2019 legger en til grunn forskjellen i disponibel melk til faste produkter i måneden med mest melk (mai med 70,6 mill. liter) og gjennomsnittlig månedlig melkevolum benyttet til faste produkter (55,5 mill. liter). Av forskjellen på 15,1 mill. liter legger en for 2019 til grunn at 55 prosent skyldes variasjoner knyttet til markedsreguleringen. Dette gir et månedlig reguleringsvolum på 8,3 mill. liter, som utgjør 13,0 prosent av markedsregulators totale reguleringskapasitet for faste produkter.

2 Regnskapstall for Tine SA 2019

For å beregne kapitalbindingen tas det utgangspunkt i varige driftsmidler i Tine SA, fratrukket varige driftsmidler i Tine Råvare. Varige driftsmidler i Tine SA, eksklusiv Tine Råvare, var 7 696 mill. kroner i 2019.

De gjenstående driftsmidlene fordeles på produksjon av faste, flytende og ikke melkebaserte produkter etter en fordelingsnøkkel med 40 prosent til faste produkter.

Det er kun kapital bundet i varige driftsmidler til produksjon av faste produkter som kan benyttes til produksjon av reguleringsprodukter, det vil si 40 prosent. Av kapital knyttet til faste produkter utgjør reguleringskapasiteten 13,0 prosent for 2019, jf. punkt 1 over.

I modellen opereres det med at Tine kun har 90 prosent kapasitetsutnyttelse. Kapitalen knyttet til ledig reguleringskapasitet blir derfor korrigert for en kapasitetsutnyttelse på 90 prosent. Kapitalbindingen blir etter denne korrigeringen 359,6 mill. kroner.

3 Avkastningskrav

Avkastningskravet på egenkapitalen settes lik avkastningen på 3 års statsobligasjoner (1,23 %). Denne satsen er gjennomsnittlig for 12 mnd. i 2019. Tines lånerente antas å være lik NIBOR 6 mnd. (1,70 prosent+ 0,3 prosent) pluss 1 prosent lånemargin.

I beregningen benyttes bokført andel egenkapital (47,4 prosent for 2019). Dette gir et avkastningskrav på totalkapitalen på 2,16 prosent.

4 Kapitalkostnader og avskrivninger

Kapitalkostnadene (7,8 mill. kroner) beregnes ved å multiplisere kapitalvolumet knyttet til reguleringskapasiteten med avkastningskravet. Avskrivningene antas å følge en annuitetsprofil med 12 års avskrivning av driftsmidlene. Annuiteten beregnes ut fra avkastningskravet, avskrivningstiden og verdien av reguleringskapasiteten. Kapitalkostnaden trekkes fra annuiteten slik at en sitter igjen med den delen av annuiteten som er avskrivninger (26,6 mill. kroner).

5 Vedlikeholdskostnader

Tine SAs samlede vedlikeholdskostnader (437,0 mill. kroner i 2019) antas å fordele seg likt på alle varige driftsmidler. Vedlikeholdskostnadene som tilfaller reguleringskapasiteten fordeles da ut fra den andelen som reguleringskapasiteten utgjør av Tines totale varige driftsmidler (4,4 prosent i 2019). Dette fører til at Tine skal ha kompensasjon for 19,2 mill. kroner i vedlikeholdskostnader.

6 Korreksjon for kompensasjon gitt ved løpende regulering

Tine får godtgjørelse for en del kostnader knyttet til reguleringskapasitet ved at det ligger et kapitalelement i de satsene som benyttes til å beregne kompensasjonen for de ordinære reguleringsstiltak som Tine gjennomfører etter retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter. Dette dreier seg om kapital knyttet til kompensasjon for reguleringslager og skummetmelkpulver solgt som fôr i 2019. Disse kapitalelementene skal trekkes fra brutto kompensasjon. For 2019 er disse kostnadene beregnet til 1 561 852 kroner.

Total reguleringskapasitet

Tabellen nedenfor viser et sammendrag av beregningene som er presentert ovenfor. Små avvik i utregningene kan forekomme, fordi det er benyttet flere desimaler i utregningen.

Ny beregning av kompensasjon for reguleringskapasitet i 2019

	millioner liter	millioner kroner
Maksimalt kapasitetsbehov faste produkter i Tine (mai)	70,6	
- Gjennomsnittlig månedlig kapasitetsbehov faste produkter	55,5	
Differanse per måned	15,1	
Hvorav reguleringskapasitet som markedsregulator (55 prosent) ¹	8,3	
Varige driftsmidler eksklusiv Tine Råvare		7 696
Kapitalbinding korrigert for kapasitetsutnyttelse (Tine=90%) ²		359,6
Avkastning på totalkapitalen		2,16 %
Kapitalkostnad		7,8
Avskrivninger		26,6
Vedlikeholdskostnader reguleringskapasitet		19,2
Brutto kompensasjon for kapasitetskostnader		53,5
Kompensasjon gitt ved løpende regulering		1,6
Nettokompensasjon for kapasitetskostnader		52,0
¹ Utgjør 13,0 prosent av markedsregulators kapasitet for faste produkter		
² Varige driftsmidler eks. Tine Råvare * 0,40 * 0,130 * 0,90		

Landbruksdirektoratet har gjennomgått Tines nye beregninger og kommet fram til et beregnet beløp på nettokompensasjonen for 2019 på 52,0 mill. kroner.

Videre ble det i høringen av 29. november 2019 foreslått at kompensasjonens størrelse det enkelte år skulle fastsettes som et gjennomsnitt av de to foregående års utbetaling og inneværende års modellberegning. Utbetalingene var henholdsvis på 40,5 mill. kroner og 41,4 mill. kroner i 2017 og 2018. Godtgjørelsen for 2019 blir dermed på 44,6 mill. kroner, som vist i tabellen nedenfor.

2017	2018	2019	Gj.snitt 2017-2019
mill. kroner	mill. kroner	mill. kroner	mill. kroner
40,5	41,4	52,0	44,6

Landbruksdirektoratet vurdering

Med bakgrunn i beregningene basert på gjeldende regelverk innstilte Landbruksdirektoratet på at kompensasjonen for 2019 ble fastsatt skjønnsmessig til 42,4 mill. kroner i møte 16. april 2020, slik det har vært gjort f.o.m. 2012. Etter at Omsetningsrådet etterlyste en beregning etter modellen som ble sendt på høring 29. november 2019, har Landbruksdirektoratet kontrollregnet Tines beregning etter revidert modell, og kommet fram til en kompensasjon på 44,6 mill. kroner for 2019, som også Tine har lagt fram.

Landbruksdirektoratet mener en i utgangspunktet ikke bør benytte foreslåtte endringer i regelverk før de er vedtatt. Samtidig er de foreslåtte endringene i regelverket av ren teknisk karakter og representerer en bedre modell for beregning av kompensasjonens størrelse enn en skjønnsmessig fastsettelse, slik det har vært praktisert de siste årene. Rådet har også ved flere behandlinger uttrykt misnøye ved en skjønnsmessig fastsettelse av en så betydelig kompensasjon som dette er, hvilket også var medvirkende til at saken ble utsatt. Det har ikke kommet innsigelser til den nye modellen i høringsprosessen, slik at den kan sies å være akseptert av høringsinstansene. Implementeringen av nytt regelverk er imidlertid utsatt, siden det har berøringspunkter med Landbruks- og matdepartementets høring av rammeforskriften.

Ut fra argumentasjonen ovenfor, innstiller Landbruksdirektoratet på en godtgjørelse for reguleringskapasitet på 44,6 mill. kroner for 2019.

Saksnr.: 047/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Omsetningsrådet - Årsmelding og regnskap for 2019	Saksnr.: 20/32685-1

Beskrivelse

Omsetningsrådet forvalter midler fra omsetningsavgiften, overproduksjonsavgift på melk, standardisert erstatning og kollektivt finansiert omsetningsavgift fra jordbruksavtalen. Det er i 2019 bokført 844 mill. kroner i inntekt til fondene, hvorav 7 mill. kroner er finansinntekter. De samlede utgiftene utgjorde 689 mill. kroner. Dette gav et overskudd på 155 mill. kroner og medførte at fondskapitalen i 2019 økte fra 381 til 536 mill. kroner.

Årsrapporteringen for kvoterordningen har fra 2016 vært en del av Omsetningsrådets årsmelding. I 2019 ble det kjøpt opp melkekvoter for ku og geit for til sammen nesten 27 mill. kroner. Netto kostnader for kvoteordningen belastes fondet for melk.

Omsetningsrådet skal behandle årsregnskap og årsmelding før revisor avlegger beretning. Revisors beretning stiles til Landbruks- og matdepartementet. Regnskap er revidert.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Omsetningsrådets årsmelding 2019.

Møtebehandling

Årsmelding og regnskap ble gjennomgått, og rådet kom med enkelte forslag til endringer. Revisor hadde ikke noen merknader til regnskapet.

Med dette ble vedtaket enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Årsmelding og regnskap for 2019 godkjennes.
2. Landbruksdirektoratet får fullmakt til å foreta tekniske og redaksjonelle endringer.

Saksnr.: 048/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk - behandling av høringsinnspill	Saksnr.: 19/63842-15

Beskrivelse

Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk har vært på høring med frist for innspill 1. mars 2020. En oppsummering av høringsinnspillene ble lagt frem for Omsetningsrådet til orientering i møte 16. april 2020. I dette møtet vedtok Omsetningsrådet også en tidsplan for behandling av høringsinnspillene og vedtakelse av regelverksendringer.

I henhold til tidsplanen har Landbruksdirektoratet behandlet høringsinnspillene og legger med dette frem et første utkast til reviderte forskrifter og retningslinjer. Regelverksendringene skal etter planen vedtas i Omsetningsrådets møte 22. juni 2020.

Saken legger opp til at Omsetningsrådet gjør vedtak om forskrifter og retningslinjer som vil tre ikraft umiddelbart etter at vedtaket er fattet. Forvaltningsloven stiller formelle krav til hvordan vedtak som fastsetter forskrifter og retningslinjer skal utformes jf. lovens kapittel VII og kapittel IV. Dette gjelder bl.a. krav om utredning av faktum, kontradiksjon, hjemmel og begrunnelse. Innstillingen må leses i lys av at man har hatt til hensikt å oppfylle forvaltningslovens krav.

Landbruksdirektoratet har også søkt å utforme innstillingen med tanke på at protokollen fra Omsetningsrådets møte skal kunne gi en mest mulig samlet veiledning om hvilke motiver rådet har hatt for regelverksendringene når disse ble vedtatt, noe som er relevant for å bestemme hvordan rådet skal praktisere regelverket i fremtiden.

Hjemmel

Lov 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 11, første ledd.
Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.
Lov 1967-02-10 om behandlingsmåten i forvaltningssaker kapittel VII om krav til høring av forskrifter, jf. også instruks om utredning av statlige tiltak (utredningsinstruksen).

Forutsetninger

Vedlegg

1. Forslag til endringer i markedsreguleringsforskriften.
2. Forslag til ny forskrift om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns.
3. Forslag til ny forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.
4. Forslag til ny forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager.
5. Forslag til ny forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter.
6. Forslag til endringer i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter.
7. Forslag til endring av retningslinjer for markedsregulering av kjøtt.
8. Forslag til endringer i retningslinjer for markedsregulering av egg.
9. Forslag til endringer i retningslinjer for markedsregulering av korn.

10. Forslag til endringer i retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet.

Møtebehandling

Innstillingen ble gjennomgått, og rådet kom med innspill som sekretariatet følger opp til neste møte.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet har i møte 20. mai 2020 behandlet revidert forslag til forskrifter og retningslinjer.

- Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet innarbeide innspillene som ble gitt i rådets møte 20. mai 2020 i det videre arbeidet med utkast til regelverksendringer.
- Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet jobbe videre med kvalitetssikring av forskriftene og retningslinjene.
- Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet legge frem forslag til forskrifter og retningslinjer til vedtakelse i Omsetningsrådets møte 22. juni 2020.

Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk - behandling av høringsinnspill

1. Innledning

Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk ble sendt på høring 29.11.2019 med frist for innspill 1.3.2020.

Høringen gjelder forslag til endringer i forskrift 22.10.2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften) med tilhørende retningslinjer, samt forslag til fire nye forskrifter:

- forskrift om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns
- forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg
- forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager
- forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder.

Det har kommet inn totalt 14 høringsinnspill.

Landbruksdirektoratet skal i det følgende gjøre en vurdering av høringsinnspillene til endringer i Omsetningsrådets regelverk. I møte 16. april 2020 vedtok Omsetningsrådet å avvente Landbruks- og matdepartementets behandling av rammeforskriften før rådet vurderer å gjøre endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter mellom regelverkene. Slike berøringspunkter behandles følgelig ikke i denne innstillingen.

Først vil det i punkt 2 gis en fremstilling av prosessen med Omsetningsrådets gjennomgang av sitt regelverk. Her gis det også en oppsummering av innspill som knytter seg til prosessen, samt Landbruksdirektoratets kommentarer til disse.

I punkt 3 vurderer Landbruksdirektoratet høringsinnspill som gjelder endring av regler i melkesektoren. Deretter vurderes endring av regler i eggsektoren i punkt 4. Endringer i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt kommenteres i punkt 5, og retningslinjer for markedsregulering av korn i punkt 6. I punkt 7 vurderes endringer i de sektorovergripende tiltakene og ordningene. Deretter vurderes høringsinstansenes innspill til konkurranse i punkt 8 og den forvaltningsrettslige gjennomgangen i punkt 9. Endelig vil Landbruksdirektoratet i punkt 10 kort kommentere innspillene som ikke direkte gjelder endringsforslagene Omsetningsrådet har sendt på høring.

2. Omsetningsrådets gjennomgang av sitt regelverk – om prosessen

2.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådets høringsnotat beskriver en omfattende prosess som har ledet frem til høringsnotatets forslag til regelverksendringer.

Høringsnotatet beskriver hvordan regjeringen Solberg i Meld. St. 11 (2016–2017) fremmet forslag om at Omsetningsrådet blant annet skulle vurdere «endringer i regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridninger i melke- [og] kjøttsektoren».

Stortinget behandlet regelverket for markedsbalansering i Innst. 251 S (2016–2017). I den forbindelse ble det understreket at:

«Flertallet vil videreføre produsentenes ansvar for markedsbalansen og deres ansvar for å

finansiere alle balanseringstiltak. Derfor ønsker flertallet at produsent-samvirkene fortsatt skal stå for markedsbalanseringen. Markedsordningene for ku- og geitemelk, kjøtt, egg, korn, eple og matpotet videreføres i samsvar med dette. Samvirkets tildelte markedsregulatorrolle må ikke være konkurransevridende for noen».

I forlengelsen av dette fremholdt næringskomiteens flertall derfor at den «(...) ser (...) behov for å foreslå noen justeringer av de ulike ordningene for å tilpasse disse til dagens behov».

Landbruks- og matdepartementet ba etter dette Omsetningsrådet om å «gjennomgå sitt regelverk for markedsbalansering» som et ledd i oppfølgingen av Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016–2017).

Omsetningsrådet fattet følgende vedtak 14.12.2017.

«Omsetningsrådet vil følge opp Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016–2017) fra LMD og gjennomgå regelverk og ordninger.

Omsetningsrådet legger til grunn at flertallet på Stortinget mener det ikke er behov for store omlegginger av markedsbalanseringsordningen. Flertallet i næringskomiteen «ser likevel behov for å foreslå noen justeringer av de ulike ordningene for å tilpasse disse til dagens behov».

Ut fra Innst. 251 S tilsier dette en gjennomgang av markedsreguleringsforskrift med tilhørende retningslinjer og ordninger, for å sikre at disse ivaretar de forholdene Stortinget vektlegger og som omtalt av flertallet er:

- Redusere risikoen for konkurransevridning
- Sikre tillit til at markedsordningene fungerer likt for alle aktører i markedet
- Sikre et transparent system
- Sikre at markedsregulator skiller mellom rollen som markedsregulator og markedsaktør
- Legge til rette for mulige produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene
- Vedrørende balanseringsordningen for kumelk: «Vurdere å endre regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridning i melkesektoren
- Innføre avgrenset mottakplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt
- Se på opplysningsvirksomhet finansiert over omsetningsavgiften (Innst. 8 S (2017-2018) fra næringskomiteen til statsbudsjettet for 2018) (...)»

Omsetningsrådet satte samtidig frist for gjennomgangen av regelverket til 31.12.2019, og orienterte Landbruks- og matdepartementet om status for arbeidet i brev av 19.03.2018.

Omsetningsrådet nedsatte i møte 16.04.2018 fem arbeidsgrupper som skulle gjennomgå markedsreguleringsordningene. Arbeidsgruppene var sammensatt av representanter oppnevnt av Omsetningsrådets medlemmer. Landbruksdirektoratet, som Omsetningsrådets sekretariat, var sekretariat for gruppene. Arbeidsgruppene avla sine rapporter våren 2019.

Arbeidsgruppenes rapporter var:

- Rapport Omsetningsrådet i markedsreguleringen, konkurransevridding og transparens, Rapport fra arbeidsgruppe A/E til Omsetningsrådet (Arbeidsgruppe jus)
- Rapport Gjennomgang av informasjonsplikten, Rapport fra arbeidsgruppe B til Omsetningsrådet (Arbeidsgruppe informasjonsplikt)
- Rapport Vurdering av opplysningsvirksomheten finansiert av midler fra omsetningsavgiften, Rapport fra arbeidsgruppe C til Omsetningsrådet avgitt 28.02.2019 (Arbeidsgruppe opplysningsvirksomhet)
- Rapport Gjennomgang av sektorvise oppgaver i melkesektoren, Rapport fra arbeidsgruppe D1 til Omsetningsrådet avgitt 01.02.2019 (Arbeidsgruppe melk)
- Rapport Gjennomgang av OR, Rapport fra arbeidsgruppe «D2 kjøtt og egg» til Omsetningsrådet avgitt 18.03.2019 (Arbeidsgruppe kjøtt og egg)

Omsetningsrådet nedsatte videre en referansegruppe (Referansegruppen), som skulle vurdere om gruppens forslag til tiltak kunne være konkurransevridende. Dette arbeidet hadde til formål å imøtekomme Stortingets forutsetning om at markedsreguleringen ikke skal være konkurransevridende for noen. Referansegruppen vurderte også andre juridiske problemstillinger tilknyttet markedsreguleringen. Gruppen ble nedsatt med de samme medlemmene som Arbeidsgruppe jus. Referansegruppens rapport er tatt inn i rapporten fra Arbeidsgruppe jus del V.

Omsetningsrådet skriver i høringsnotatet at vurderingene som fremgår av arbeidsgruppenes og Referansegruppens rapporter, har vært utgangspunkt for endringsforslagene Omsetningsrådet fremmet i høringsnotatet. Omsetningsrådets behandlet endelig arbeidsgruppenes rapporter, samt Referansegruppens uttalelse som saker i rådets møter 21.03.2019, 12.04.2019, 09.05.2019 og 20.05.2019.

Omsetningsrådet foreslo i høringsnotatet å svare ut flere punkter i mandatet med forslag til regelverksendringer. For andre punkter ble det etter en vurdering ikke fremmet endringsforslag. Omsetningsrådet presiserte i høringsnotatet at det ikke hadde vært en del av mandatet å foreta en fullstendig gjennomgang av Omsetningsrådets regelverk. Med dette utgangspunktet foreslo Omsetningsrådet bare regelverksendringer som var en oppfølging av mandatet for denne gjennomgangen.

Landbruks- og matdepartementet sendte 14.11.2019 på høring forslag til endringer i rammeforskriften, som er hjemlet i omsetningsloven § 14. Departementets høringsnotat berørte Omsetningsrådets høringsnotat på noen punkter, dette gjaldt særlig sektor melk. De to høringene ble sendt ut parallelt i tid. Omsetningsrådet understreker i sitt høringsnotat at høringsinstansene som ønsket å inngi høringssvar til Omsetningsrådets høringsnotat, med forskrifter mv., måtte sende høringssvar adressert til Omsetningsrådet v/ Landbruksdirektoratet innen den frist som var satt i høringsbrevet.

2.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag støtter endringene som er foreslått basert på den grundige gjennomgangen som har vært gjennomført i regi av Omsetningsrådet.

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund er positive til prosessen og oppfatter denne som ryddig, strukturert og ordentlig.

NOAH er kritiske til Omsetningsrådets prosess. NOAH viser til bakgrunnen for

gjennomgangen og uttaler at det er behov for store endringer i markedsreguleringssystemet, og at dette også krever endringer i omsetningsloven. Organisasjonen mener det er kritikkverdig at gjennomgangen av Omsetningsrådets regelverk er foretatt av rådet selv, og ikke av en nøytral aktør. NOAH oppfatter videre at Omsetningsrådets egen evaluering av prosessen tilsier at oppgaven med å gjennomgå regelverket var mer omfattende enn hva rådet hadde kapasitet til.

Scandza er kritiske til at arbeidsgruppene nedsatt av Omsetningsrådet ikke hadde representasjon fra *Scandza* og Synnøve Finden. Selskapet er også kritiske til hele prosessen, dette gjelder både Landbruksdirektoratet og Omsetningsrådets håndtering.

Selskapet viser ellers til sitt hørings svar til Landbruks- og matdepartementet (LMD) som de legger til grunn også blir tatt i betraktning. *Scandza* viser videre til en rapport fra Erling Hjelmeng, som er vedlagt *Scandzas* høringsinnspill. I rapporten kommenterer Hjelmeng at prosessen som er gjennomført av Omsetningsrådet var ment å være en gjennomføring av Stortingets bestilling av konkurransepolitisk og juridisk gjennomgang av markedsbalanseringsordningen. Det påpekes at det ikke foretas noen slik utfyllende analyse. Det blir stilt spørsmålsteget ved forsvarligheten i å overlate til rådet å utrede sensitive forhold om konkurransenøytralitet, der det nødvendigvis vil være sterke interessemotsetninger mellom for eksempel samvirkene og frittstående konkurrenter. Hjelmeng uttrykker kritikk av at sammensetningen av gruppene som Omsetningsrådet nedsatte til å utføre oppgavene vanskeliggjorde objektive vurderinger. Han fremholder at det bare var Arbeidsgruppe jus som hadde en nøytral representant, fra Nærings- og fiskeridepartementet. Selv om forslagene til endringer i regelverket ble sendt på høring, er det ifølge Hjelmeng ikke betryggende at høringsnotatet fra Landbruksdirektoratet ligger så tett opp til gruppenes rapporter. Han er også kritisk til at rapportene ble unntatt offentlighet.

2.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet registrerer at mange av høringsinstansene uttrykker støtte til den prosessen som Omsetningsrådet har gjennomført for å komme frem til forslagene til endring av rådets regelverk. Dette gjelder også Kjøtt- og fjørfefransjens Landsforbund, som representerer den uavhengige næringsmiddelindustrien.

Scandza, som eier den uavhengige næringsmiddelprodusenten Synnøve Finden, er svært kritisk til prosessen. *Scandza* har engasjert professor juris Erling Hjelmeng til å gjennomgå prosessen. Erling Hjelmeng har tidligere ledet et utvalg oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet som har gjennomgått markedsbalanseringen, «Rapport, Evaluering av markedsbalanseringen i jordbruket» avgitt 24.06.2015. Han uttrykker også kritikk av prosessen. Særlig gjelder dette at Synnøve Finden ikke var representert i arbeidsgruppene, og at arbeidsgruppene for øvrig var skjævt sammensatt.

Landbruksdirektoratet skal kommentere *Scandza* og Erling Hjelmengs kritikk. Det kan konstateres at *Scandza* og Synnøve Finden har vært representert gjennom en representant fra Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Denne representanten var med i sentrale arbeidsgrupper som behandlet tema som berørte Synnøve Findens interesser, bl.a. i Arbeidsgruppe jus og i Arbeidsgruppe melk. Begge disse gruppene behandlet konkurranserettslige problemstillinger som berører Synnøve Findens interesser. Arbeidsgruppe jus, som også hadde ansvar for konkurranseretten, hadde også en deltaker fra Konkurransetilsynet (oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet). Det ble ikke uttrykt kritikk av denne representasjonen underveis. Endelig fremholdes at rapportene fra disse arbeidsgruppene var enstemmig, uten at det ble uttrykt dissens fra medlemmet som representerte *Scandza* og Synnøve Finden. Landbruksdirektoratet er dermed ikke enig i kritikken mot Omsetningsrådets prosess.

3. Endring av regler i melkesektoren

3.1. Endringer i markedsreguleringsforskriften

3.1.1. Mottaksplikt på gårds- og seterost, fjell- og gårdssmør samt fløte fra alle ku- og geitemelksprodusenter

3.1.1.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Mottak av fjell- og gårdssmør ble avvirket i 2010 uten at regelverket samtidig ble endret. Mottak av gårds- og seterost samt fløte har ikke vært praktisert de siste 15–20 årene. Omsetningsrådet foreslår å ta disse bestemmelsene ut av regelverket ettersom de ikke er i bruk. Rådet mener det vil innebære en forenkling av regelverket.

3.1.1.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget. Det har ellers i høringen ikke kommet innspill eller kommentarer til dette forslaget.

3.1.1.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet kan ikke se innvendinger til forslaget som ble sendt på høring og innstiller derfor på at regelverket kan vedtas i tråd med høringsforslaget.

3.1.2. Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar knyttet til beregning av overføringssatser for transport av melk etter noteringspunkt

Omsetningsrådets foreslår i høringen at Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar for beregning av stipulert gjennomsnittlig fraktkostnad opphører.

Omsetningsrådet har vedtatt å vente med å vedta endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter med Landbruks- og matdepartementets høring av endringer i rammeforskriften. Landbruksdirektoratet innstiller derfor på at overvåkingsansvaret knyttet til overføringssatser videreføres inntil det er avklart hva Landbruks- og matdepartementet vedtar om dette.

For å samle alle bestemmelser om overføringstransport, foreslår imidlertid Landbruksdirektoratet å flytte bestemmelsen fra gjeldende § 4-3-4 tredje ledd første setning til § 4-3-6 Priser og vilkår, hvor beregningen av gjennomsnittlig fraktkostnad er regulert. Bestemmelsen blir nytt tredje ledd og har følgende ordlyd:

«Beregningen av stipulert gjennomsnittlig fraktkostnad overvåkes av Landbruksdirektoratet.»

3.1.3. Leveranseplaner og prognoser

3.1.3.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådets foreslår endringer i regelverket for markedsregulators leveranseplaner for å oppdatere de gjeldende praksis og nåtidens forhold. I tillegg har Omsetningsrådet foreslått at Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar for markedsregulators leveranseplaner opphører.

3.1.3.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter Omsetningsrådets forslag.

Scandza mener gjeldende kontrollfunksjon for prognosegrunnlaget hos Landbruksdirektoratet må opprettholdes. Ellers skriver de at reglene om leveranseplaner og prognoser anses å fungere greit og at de er nødvendig for at forsyningsplikten skal

fungere.

3.1.3.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Høringsinstansene støtter de endringene Omsetningsrådet har foreslått med unntak av forslaget om at Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar for markedsregulators leveranseplaner opphører. Vi oppfatter innspillet fra Scandza slik at de mener dette bør videreføres.

Bakgrunnen for at Omsetningsrådet foreslår å avvikle Landbruksdirektoratet overvåkingsansvar for markedsregulators leveranseplaner er at direktoratet ikke mottar leveranseplaner fra Tine eller prognoser fra aktørene og gjennomgår følgelig heller ikke slike leveranseplaner. Dersom direktoratet skulle gjennomføre en slik overvåking, er det usikkert hvilke kriterier direktoratet da skulle legge til grunn for å vurdere disse planene. Videre er ikke Landbruksdirektoratet tillagt myndighet til å vedta planer eller sanksjonere eventuelle regelverksbrudd knyttet til leveranseplanene i dagens regelverk.

Landbruksdirektoratet er for øvrig av den oppfatning at det etter gjeldende regelverk er tilstrekkelig kontrollmuligheter i markedsreguleringsforskriften. Som ledd i Omsetningsrådets arbeid med kontroll kan direktoratet be om innsyn og foreta kontroll av at regelverket overholdes, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-4. Bestemmelsen er foreslått videreført i § 7-4 med enkelte justeringer.

Landbruksdirektoratet anbefaler Omsetningsrådet å vedta endringsforslagene slik det fremgår av høringsforslaget. Bestemmelsene om leveranseplaner fra markedsregulator og bestillingsprognoser fra meieriselskapene blir som følger:

«§ 4-3-4. Årsprognoser fra meieriselskapene

Meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten skal innen 10. august hvert år oversende Tine SA en prognose for neste års behov for rå melk, spesifisert per måned.

Meieriselskapene oppdaterer årsprognosen fire ganger per år; per 1. november, 10. februar, 10. mai og 10. august. Årsprognosen vil danne utgangspunkt for blant annet markedsregulators prognoser og budsjett for melkeanvendelsen.

Ved vesentlige endringer i leveranser av rå melk og/eller prognosert volum hos et meieriselskap, skal meieriselskapet gi melding til markedsregulator så snart mulig.»

«§ 4-3-5. Ukebestilling og rullerende prognoser, spesifisert per dag

Meieriselskapene skal, med mindre annet er avtalt, før kl. 15.00 onsdag hver uke ha sendt markedsregulator sin bestilling av melk for kommende uke. Bestillingene skal være spesifisert pr. ukedag og bør på månedsbasis samsvare med den siste oppdaterte årsprognose. Det forutsettes at bestilt volum er tilpasset hele vogntog. Tine bekrefter levering ved å oversende meieriselskapet en leveranseplan for kommende uke innen fredag kl. 10.00. Bestilling og leveranseplan er bindende.

I forbindelse med høytider og bevegelige helligdager kan tidsfristene i denne bestemmelsen endres av markedsregulator.

Meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikt til produksjon av ikke flytende melkeprodukter plikter å levere en rullerende åtte ukers prognose spesifisert per dag i forbindelse med ukentlig bestilling.»

3.1.4. Reaksjoner ved brudd på plikter under forsyningsplikten

3.1.4.1. Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsnotatet gir Omsetningsrådet uttrykk for at leveransenekt ikke er en hensiktsmessig reaksjon ved brudd på mottakende meieris plikter under forsyningsplikten,

da det rammer både mottakende meieri og markedsregulator. Dette er bakgrunnen for rådets forslag til endringer i markedsreguleringsforskriften § 4-3-8.

Mottakende meieris plikter under forsyningsplikten skal sikre balanse mellom markedsregulator og mottakende meieri. Omsetningsrådet uttrykker at for å sikre etterlevelse av pliktene, bør det fremdeles være reaksjoner knyttet til manglende overholdelse. Reaksjonene ved brudd på mottakende meieris plikter, bør stå i et rimelig forhold til overtredelsen og ikke ha et pønalt preg. Omsetningsrådet ser det som naturlig å ta utgangspunkt i det tap markedsregulator vil ha dersom mottakende meieri ikke overholder sine plikter. Etter rådets vurdering vil det være rimelig at markedsregulator gis anledning til å fakturere mottakende meieri for de merkostnader som måtte oppstå hos markedsregulator som følge av at plikter ikke overholdes. En slik reaksjon ligger også inne i dagens system, jf. någjeldende § 4-3-8 femte ledd i markedsreguleringsforskriften.

Omsetningsrådet uttaler at de foreslåtte regelverksendringene vurderes å være gunstige for de som benytter seg av forsyningsplikten, siden eventuelle brudd på forpliktelsene får mindre alvorlige konsekvenser enn i gjeldende bestemmelser, hvor meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten risikerer ikke å få tilført melk i en lengre periode.

Markedsregulator og mottakende meieri kan avtale seg bort fra utgangspunktene etter forskriftens § 4-3-8, jf. någjeldende siste ledd i bestemmelsen. Etter Omsetningsrådets vurdering bør avtalefriheten på området fremdeles fremgå av forskriften. Etter dagens ordlyd fremgår det at «bestemmelsen kan fravikes ved avtale». Omsetningsrådet foreslår at det i forskriften presiseres at bestemmelsen også kan *utfylles*.

Rådet foreslår videre å ta ut någjeldende bestemmelse om at eventuell avtale mellom markedsregulator og mottakende meieri skal sendes Landbruksdirektoratet til orientering, jf. § 4-3-8 siste ledd siste setning. Slik oversendelse kan gi et uriktig inntrykk av at avtalen godkjennes i sin helhet. En slik endring i § 4-3-8 innebærer imidlertid ikke opphør av kontroll. Som ledd i kontroll av at uavhengige aktører skal gis «lik tilgang til råvarer til like vilkår», jf. markedsreguleringsforskriften § 4, vil Omsetningsrådet (i praksis Omsetningsrådets sekretariat) med hjemmel i markedsreguleringsforskriftens kontrollbestemmelse kunne innhente avtalene og gjennomgå disse.

3.1.4.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget.

Det er ikke kommet andre kommentarer til dette forslaget i høringsrunden.

3.1.4.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Det har ikke kommet inn motforestillinger eller innspill til Omsetningsrådets forslag til endringer bestemmelser om reaksjoner ved brudd på plikter under forsyningsplikten. Landbruksdirektoratet foreslår dermed at reglene vedtas som foreslått i høringen.

3.1.5. Oppdatere henvisning i markedsreguleringsforskriften § 4-3 og § 5-3-1

I markedsreguleringsforskriften § 4-3 første ledd siste punktum og § 5-3-1 første ledd siste punktum henvises det til «forskrift om fritak for overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk». Nevnte forskrift er opphevet. Bestemmelser om lokalforedling fremgår i dag av forskrift om kvoteordningen for melk. Landbruksdirektoratet anbefaler å oppdatere henvisningen i markedsreguleringsforskriften § 4-3 og § 5-3-1 i samsvar med dette.

3.2. Endringer i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter

3.2.1. Ny bestemmelse om tilbakebetaling

Nortura har kommet med innspill om at retningslinjene for kjøtt bør ha en bestemmelse

om tilbakebetaling, siden forslaget om en ny tilbakebetalingsbestemmelse i markedsreguleringsforskriften ble tatt ut før regelverket ble sendt på høring. Etter Landbruksdirektoratets vurdering bør bestemmelsen om tilbakebetaling i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt bli stående. Av hensyn til lik struktur på generelle bestemmelser for alle sektorer, foreslår Landbruksdirektoratet å ta inn likelydende bestemmelse også i melkesektoren. Ny bestemmelse om tilbakebetaling blir ny § 9 i retningslinjer for melk og melkeprodukter. Bestemmelsen får følgende ordlyd:

«§ 9. Tilbakebetaling

Dersom markedsregulator ikke oppfyller vilkår i denne retningslinjen eller vedtak truffet med hjemmel i denne, kan det feilutbetalte beløpet helt eller delvis kreves tilbakebetalt fra markedsregulator eller motregnes i senere utbetaling. Det samme gjelder dersom markedsregulator av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.»

3.2.2. Skolemelk - ny struktur og flytting av bestemmelser til ny forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager

3.2.2.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet mener at tiltaket med prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager bør fastsettes som forskrift. Tiltaket er åpent for alle meieriselskaper som deltar i prisutjevningsordningen for melk, og bestemmelsene gir således rettigheter og plikter til et ubestemt antall aktører. Bestemmelsene blir endret noe for å tilpasses forskrifts form. Gjeldende satser for prisnedskrivning fremgår av forskriften, jf. § 5-1. § 8-1 i Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter inneholder prosedyrer for rapportering og kontroll av skolemelk, mens § 3 tredje ledd har bestemmelser om hvem som kan delta i tiltaket. I tillegg innføres det et krav om at melken som selges er norsk og foredlet av det meieriet som søker om prisnedskrivning. Disse bestemmelsene foreslås tatt ut av retningslinjene, og implementert i forskriften.

Omsetningsrådet foreslår videre at laktoseredusert smaksatt melk tas ut av virkeområdet for prisnedskrivning av melk solgt til barnehager og skoler, siden det er flere år siden det har vært sats på smaksatt laktoseredusert melk.

I tillegg ser Omsetningsrådet at det kan være hensiktsmessig å klargjøre fra hvilket tidspunkt nye satser for prisnedskrivning av skolemelk skal gjelde fra. I retningslinjene fjerde ledd står det at «tilskuddet blir vedtatt av Omsetningsrådet for hvert skoleår». Det er stilt spørsmål ved når skoleåret starter. Videre gjelder ordningen barnehager i tillegg til skoler. Rådet ser derfor at det kan være mer hensiktsmessig at satsene gjelder for avtaleåret, dvs. fra 1. juli til 30. juni. Avtaleåret er klart definert, samtidig som satser i prisutjevningsordningen for melk og målprisene også endres fra dette tidspunkt.

Omsetningsrådet vurderer videre at bestemmelsen om at tilskuddet skal komme til uttrykk i prisen til kunden, jf. § 4-7 tredje ledd i gjeldende retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter, i praksis er vanskelig å kontrollere. Omsetningsrådet mener det vil kreve forholdsmessig mye ressurser til å følge opp dette vilkåret sett i forhold til den merverdien et slikt vilkår kan vente å gi. Omsetningsrådet foreslår derfor at det tas ut av bestemmelsen. En følge av dette forslaget er at søknadsprosedyren kan forenkles ved at det blir redusert krav til prisdokumentasjon i forbindelse med søknaden. Forslaget bidrar dermed også til en forenkling.

I tillegg foreslår Omsetningsrådet enkelte språklige endringer.

Omsetningsrådet foreslår også at frister for å sende inn søknad og hvem en sender søknaden til fremgår av regelverket. Det foreslås også at søknaden sendes direkte til Landbruksdirektoratet, siden det ikke vurderes som hensiktsmessig at konkurrentene til Tine skal sende inn opplysninger om salg av melk til skoler til Tine. Landbruksdirektoratet, som sekretariatet for Omsetningsrådet, skal uansett behandle oppgaver for prisnedskrivning av skolemelk. Det er således også en forenkling at søknadene ikke går via markedsregulator. Samtidig vurderer Omsetningsrådet at denne endringen bidrar til å redusere risiko for konkurransevridning ved at Landbruksdirektoratet overtar hele søknadsbehandlingen. En konsekvens av endringene er at markedsregulator ikke får like god forutsetning for å prognosere midler til tiltaket. Dette kan imidlertid løses ved at Landbruksdirektoratet prognoserer fremtidig bruk av midler til tiltaket på basis av prognoser fra søkerne og foregående års bruk av tiltaket.

3.2.2.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget.

NOAH foreslår at både retningslinjen og forskriften avvikles. De mener prisnedskrivning av skolemelk er kontraproduktivt. De viser til Klimakur 2030, og mener kostholdet må legges om til et mer plantebasert kosthold.

Rørosmeieriet mener det er positivt med prisnedskrivning til skolemelk. De tar til etterretning av prisnedskrivning til skolemelk er åpen for alle aktører, men vil bemerke at mange års monopol har gjort at det fortsatt i praksis er monopol på området.

3.2.2.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet vil vise til myndighetens kostholdsråd (Helsedirektoratet), hvor det framgår av punkt 7 at magre meieriprodukter er en del av det daglige kostholdet. Videre er det presisert at melk og ost er en del av hverdagsmaten for mange. Landbruksdirektoratet mener det således ikke er grunnlag for å vektlegge innspillet fra NOAH om å avvikle tiltaket.

For øvrig har det ikke kommet innspill til endringer i Omsetningsrådets forslag til endringer i tiltaket med prisnedskrivning til melk solgt til barnehager og skoler.

På bakgrunn av kommentarer som har kommet til andre forskrifter som er ute på høring, har Landbruksdirektoratet gjennomgått forskriften om skolemelk med sikte på presiseringer og å påse at like ting behandles likt. Dette er også i tråd med mandatet for Omsetningsrådets gjennomgang av sitt eget regelverk. Landbruksdirektoratet innstiller på at ny forskrift om prisnedskrivning fastsettes slik som det fremgår av vedlegg 4. Samtidig opphører bestemmelsen om tiltaket i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter. Forslag til endringer i forskriftsteksten kommenteres nærmere under.

§ 2. Virkeområde

Landbruksdirektoratet foreslår for det første å bruke formuleringen «produsert av søker» i stedet for «egenprodusert» i § 2 om virkeområde.

Landbruksdirektoratet vil i forbindelse med bestemmelsen om virkeområde også kommentere at smaksatt melk er omfattet protokoll 3 til EØS-avtalen og således ikke er omfattet av ordningen.

§ 4. Grunnvilkår

I § 4. Grunnvilkår foreslås det å ta inn en henvisning til forskrift 26. juni 2007 nr. 832 om prisutjevningsordningen for melk, da det fremgår av denne bestemmelsen hvilke meieriselskap som deltar i prisutjevningsordningen for melk.

§ 5. Sats for prisnedskrivning

I første ledd foreslår Landbruksdirektoratet at det presiseres at det er tale om *prisnedskrivning*.

Satsene for prisnedskrivning skal endres hvert år, noe som medfører årlige forskriftsendringer. Det må komme klart frem i forskriften hvilken periode satsen gjelder for. Etter Landbruksdirektoratets vurdering bør det også fremgå foregående års sats, slik at satsen som søkerne får utbetalt også står i gjeldende forskrift. Direktoratet foreslår følgende formulering i § 5 fjerde og siste ledd:

«Sats for prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager i perioden 1. juli 2019 – 30. juni 2020 skal være som følger:

- Sats for ¼ liters forpakninger er 1,00 kr per liter.
- Sats for andre forpakninger er 0,50 kr per liter.

Sats for prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager i perioden 1. juli 2020 – 30. juni 2021 skal være som følger:

- Sats for ¼ liters forpakninger er 1,00 kr per liter.
- Sats for andre forpakninger er 0,50 kr per liter.»

§ 6. Prognoser

Etter en ny gjennomgang av forskriften ser Landbruksdirektoratet at formuleringen i § 6 kan presiseres. Det bør komme tydeligere frem at prognosene som skal sendes inn knytter seg til det året det søkes om prisnedskrivning for. Videre kan det presiseres at det er forpakningstype og varegruppe (hmelk, lettmeik og skummetmelk) prognosene knytter seg til. Landbruksdirektoratet foreslår følgende presisering:

«For å motta prisnedskrivning ved salg av melk til skoler og barnehager må søker innen 1. september foregående år ha sendt prognose for året det søkes om prisnedskrivning for.

Prognosene sendes til Omsetningsrådet og skal inneholde oversikt over budsjettert salgskvantum kommende år, spesifisert på forpakningstype og varegruppe (hmelk, lettmeik og skummetmelk).»

§ 7. Søknad og frister

Også når det gjelder bestemmelsen om søknad og frister ser Landbruksdirektoratet at det er rom for å gjøre bestemmelsen mer presis. Vi foreslår følgende formulering (endringer i kursiv):

«Frist for innsending av søknad om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager er 15. februar hvert år. *Søknaden skal være basert på salg foregående år.*

Søknaden skal inneholde dokumentasjon av søkers solgte volum til skoler og barnehager av hmelk, lettmeik og skummetmelk, spesifisert på forpakningsstørrelse. I tillegg skal søker informere om oppnådde priser på melk innenfor tiltaket.

Søknaden sendes til Omsetningsrådet. Vedlagt søknaden sendes revisorbekreftet årsoppgave, spesifisert per halvår.»

Direktoratet foreslår videre at siste ledd om utbetaling skilles ut til en egen bestemmelse, da dette innholdsmessig gjelder noe annet og ikke passer med overskriften «søknad og

frister». Vi foreslår en ny § 8 som heter:

«§ 8. Vedtak om utbetaling

Utbetaling av prisnedskrivning foretas én gang per år etter vedtak av Omsetningsrådet.»

§ 8 (ny § 9) Administrasjon, dispensasjon og klage

I likhet med for de tre andre nye forskriftene foreslås det å ta inn et nytt ledd om at Omsetningsrådet kan delegerer sin myndighet til Landbruksdirektoratet. Dette foreslås innplassert under bestemmelsen om «administrasjon, dispensasjon og klage»

§ 9 (ny § 10) Opplysningsplikt og kontroll

Landbruksdirektoratet foreslår å presisere andre ledd i bestemmelsen slik at bestemmelsen svarer til formålet med forskriften:

«Søker har ansvaret for å tilse at nedskrevet vare er solgt til skoler og barnehager.»

§ 10 (ny § 11) Tilbakebetaling

I forslaget til tilbakebetalingsbestemmelse som ble sendt på høring har det kommet inn en feil i første ledd første setning. Bestemmelsen skal hete:

«Dersom mottaker av prisnedskrivning ikke oppfyller vilkår i denne forskriften eller vedtak truffet med hjemmel i denne, kan det feilutbetalte beløpet helt eller delvis kreves tilbakebetalt fra mottaker eller motregnes i senere utbetaling.»

3.2.3. Prisnedskrivning ved salg av melkefett til margarinindustrien og prisnedskrivning ved salg av kasein

3.2.3.1 Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet foreslår at avsetningstiltakene prisnedskrivning ved salg av kasein og prisnedskrivning for salg av melkefett til margarinindustrien avvikles i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter, jf. §§ 4-4 og 4-5.

Omsetningsrådet begrunner forslaget med at det er hensiktsmessig at utdaterte ordninger fjernes fra regelverket.

3.2.3.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget.

Det er ikke kommet andre kommentarer eller innspill til dette forslaget.

3.2.3.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet kan ikke se innvendinger til forslaget som ble sendt på høring og innstiller dermed på at §§ 4-4 og 4-5 i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter opphører.

3.2.4. Beregning av pristap og prisgevinst under reguleringslagring

3.2.4.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet foreslår endringer i denne bestemmelsen på bakgrunn av at begrepet «engrospris», som benyttes i retningslinjen, ikke lenger brukes. Det er dermed behov for oppdatering av bestemmelsen.

3.2.4.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget, men påpeker at nettopriser er konkurransesensitive. Det er derfor svært viktig at Omsetningsrådet har en plan for å sikre konfidensialitet.

3.2.4.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Det er ikke kommet innspill til endringer i høringen. Når det gjelder påpekningen fra Tine

om at nettopriser er konkurransesensitive, vil Landbruksdirektoratet bemerke at vi har rutiner for å håndtere sensitive opplysninger.

Landbruksdirektoratet innstiller på at Omsetningsrådets forslag fra høringen vedtas.

3.2.5. Godtgjørelse av reguleringstransport

3.2.5.1 Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsnotatet foreslår Omsetningsrådet at kompensasjon til frakt av fløte til produksjon av reguleringsvare tas ut av bestemmelsen, siden det i praksis ikke har vært gitt slik kompensasjon. Det bemerkes at bestemmelsen ser ut til å henge igjen fra den tiden målprisene var satt på produktnivå og ikke på råvarenivå som i dag.

Omsetningsrådet kommenterer videre at det synes ulogisk at markedsreguleringen skal dekke kostnader til transport av fløte, siden det ikke er mottakspå plikt på fløte og det er tilgangen på rå melk, på det regulerte nivå i verdikjeden, som skal reguleres for å søke å oppnå markedsbalanse. Markedsregulator får kun dekket kostnader fra omsetningsavgiften som kan tilskrives aktiviteter som utføres i medhold av Omsetningsrådets regelverk. På denne bakgrunn foreslås det derfor å fjerne bestemmelsene knyttet til fløte.

Gjeldende praksis er at det sendes inn årlige oppgaver over kostnader til reguleringstransport. Omsetningsrådet foreslår å oppdatere regelverket i tråd med dette. Som følge av denne oppdateringen kan gjeldende tredje ledd i bestemmelsen om reguleringstransport slettes.

I tillegg foreslår rådet språklige endringer i bestemmelsen.

3.2.5.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget. Det har ikke kommet innspill til dette forslaget i høringen.

3.2.5.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Siden det ikke har kommet innvendinger til høringsforslaget, kan forslaget vedtas slik det ble foreslått i høringen.

3.2.6. Lagringsgodtgjørelse

3.2.6.1 Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet gir i høringsnotatet uttrykk for at en bør søke å ha lik struktur og oppbygging av retningslinjene for de ulike sektorene. Når det gjelder bestemmelsen om lagringsgodtgjørelse i melkesektoren har bestemmelsens første ledd en begrunnelse for hvorfor reguleringslagring er et tiltak i markedsreguleringen, ut fra de pliktene markedsregulator er pålagt. I de andre sektorene har retningslinjene kun bestemmelser om hvordan tiltaket praktiseres og kriterier for fastsettelse av godtgjørelse. En slik begrunnelse for tiltaket anses også i melkesektoren som unødvendig å ha med i en retningslinje, siden markedsregulators rettigheter og plikter er regulert i rammeforskriften og markedsreguleringsforskriften, samt annet regelverk og avtaler.

Omsetningsrådet foreslår derfor at første ledd i § 4-1-1 Lagringsgodtgjørelse i retningslinjer for melk og melkeprodukter slettes.

3.2.6.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget. Det har ikke kommet innspill til dette forslaget i høringen.

3.2.6.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Siden det ikke har kommet innvendinger til høringsforslaget, kan forslaget vedtas slik det ble foreslått i høringen. Landbruksdirektoratet innstiller derfor på at første ledd i § 4-1-1 Lagringsgodtgjørelse i retningslinjer for melk og melkeprodukter slettes.

I tillegg anbefaler Landbruksdirektoratet at «forretningsmessig lager» defineres i retningslinjen, slik at det ikke kan skapes tvil om hva dette begrepet innebærer. Det er derfor laget en ny definisjon k) i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter.

Det er også gjort en språklig endring og rettet opp i en skrivefeil i siste ledd.

3.2.7. Positivlista – gjeldende § 9 Reguleringsvare og forretningsmessig lagringsperiode

3.2.7.1 Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet foreslår å ta bort kasein og melkefett til margarinindustrien fra positivlista, som en konsekvens av at Omsetningsrådet avviker tiltakene med prisnedskrivning ved salg av kasein og prisnedskrivning ved salg av melkefett til margarinindustrien.

I tillegg foreslår Omsetningsrådet å ta bort enkelte produkter som har gått ut av produksjon eller som ikke lenger benyttes i reguleringsammenheng. Omsetningsrådet foreslår også å ta inn enkelte nye produkter.

3.2.7.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget. Det har ikke kommet innspill til dette forslaget i høringen.

3.2.7.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet innstiller på at endringer i bestemmelsene vedtas som foreslått i høringen.

3.2.8. Kontrollbestemmelser mm – i gjeldende § 8 Prognoser, kontroll og avvikling

3.2.8.1 Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet foreslår endringer i gjeldende kontrollbestemmelser som en konsekvens av at tiltakene prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder (gjeldende § 4-6) og prisnedskrivning ved salg av melk til skoler og barnehager (gjeldende § 4-7) foreslås flyttet til nye forskrifter. I tillegg foreslår Omsetningsrådet å avvike to tiltak som er åpne for aktører i prisutjevningsordningen for melk. Samlet sett innebærer disse endringene at retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter kun inneholder tiltak som markedsregulator kan gjennomføre. Ordlyden i gjeldende § 8 må således tilpasses de foreslåtte endringene. Videre foreslår Omsetningsrådet som en følge av enhetlig behandling av de ulike sektorene at det tas inn i bestemmelsen at markedsregulator plikter å komme med innspill til budsjett for markedsreguleringen for kommende år. Dette gjøres av markedsregulator allerede, slik at bestemmelsen kan sies å være en stadfesting av praksis.

3.2.8.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter forslaget. Det har ikke kommet innspill til dette forslaget i høringen.

3.2.8.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet innstiller på at endringer i bestemmelsene vedtas som foreslått i høringen.

3.3. Endringer i «Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators

reguleringskapasitet i melkesektoren»

I høringsnotatet foreslår Omsetningsrådet en justering og oppdatering av enkelte parametere i gjeldende modell for kompensasjon for reguleringskapasitet, slik at en i større grad kan unngå bruk av skjønn.

Omsetningsrådet foreslår i tillegg at bestemmelsene i retningslinjen «Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet» tas inn i ny § 5 i «Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter». Dette vil medføre at alle detaljer om denne kompensasjonen reguleres ett sted. Begrunnelsen for endringen er at den vurderes som en forenkling, samtidig som regelverket blir lettere å finne fram i og sette seg inn i når dette er samlet et sted. Det synes også nødvendig å ha en egen retningslinje for dette tiltaket. Det er også foreslått noen endringer i språk og struktur.

I møte 16.4.2020 vedtok Omsetningsrådet å vente med å vedta endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter med Landbruks- og matdepartementets høring av endringer i rammeforskriften. Landbruksdirektoratet innstiller i tråd med dette på at Omsetningsrådet avventer videre behandling av regelverksendringer for kompensasjon for reguleringskapasitet til departementet har behandlet sin høring om endringer i rammeforskriften. Dette innebærer at gjeldende § 6 blir til ny § 5 i retningslinjene. I tillegg opprettholdes gjeldende retningslinjer angående «Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren», slik den foreligger i dag. Dette innebærer at en avventer endringer i selve beregningsmodellen.

4. Endring av regler i eggsektoren

4.1. Førtidsslakting av verpehøns

4.1.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet har foreslått å utforme en egen forskrift om ordningen for førtidsslakting av verpehøns. Ordningen er per i dag hjemlet i retningslinjer for markedsregulering av egg § 2 andre ledd, jf. markedsreguleringsforskriften § 7-1, og iverksettes etter vedtak i rådet. Omsetningsrådet har kommet til at bestemmelser om gjennomføringen av førtidsslakting må anses som forskrift etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav c. Videre legger rådet til grunn at markedsregulators avgjørelser om kompensasjon til produsenter som deltar i ordningen, vil være enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dette medfører at flere av forvaltningslovens regler kommer til anvendelse, herunder klageretten etter § 28. Omsetningsrådet ser ellers ikke behov for å gjøre materielle endringer i ordningen, kun av regelteknisk art.

4.1.2. Høringsinstansenes innspill

Kjøtt- og fjørfeforbundens Landsforbund (KLF), Tine, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelag støtter forslaget til forskrift om førtidsslakting av verpehøns. De er enige i at å bruke førtidsslakting for å jevne ut eggproduksjonen gjennom året er en kostnadseffektiv ordning som fjerner overskuddet før det oppstår. KLF mener ordningen er et hensiktsmessig virkemiddel i markedsreguleringen som må bestå.

Nortura støtter det reelle innholdet i forslaget til forskriften. De har imidlertid kommentarer til flere av de foreslåtte forskriftsbestemmelsene, som de mener kan forbedres for å unngå uklarheter. *Nortura* foreslår for det første en noe annen systematisering av §§ 2, 3 og 4 i forskriften. Videre kommenterer de til § 3 at det etter deres erfaring kan oppstå misforståelser om alder på høner som kan tas ut til førtidsslakting. De mener at formuleringen er upresis og kommer med forslag til en alternativ formulering. Øvrige vilkår mener *Nortura* er godt beskrevet.

Når det gjelder § 4 om kompensasjon for førtidsslakting, mener *Nortura* at intervallet for kompensasjonssatsen og rammen for hvor mye av eggproduksjonen som kan reduseres må

forhåndsfastsettes av Omsetningsrådet, men at dette ikke skal avgrenses til årlige vedtak. De begrunner dette med at førtidsslakting ikke skal være et fast tiltak og at endringer i eggmarkedet og behov for fleksibilitet tilsier at begrepet «årlig» ikke bør benyttes. Videre mener de at det bør komme tydeligere frem at Omsetningsrådet forhåndsfastsetter intervall for kompensasjonssatsen.

Nortura påpeker at § 6 første og andre ledd innebærer en delegering av offentlig myndighet til Nortura. Da dette bygger på at Nortura i slike tilfeller forvalter omsetningsmidler og ikke egne midler, mener de at det blir feil at tredje ledd legger opp til at kompensasjon til Nortura, som følge av at Nortura av praktiske grunner har lagt ut for betaling til produsentene, skal «vedtas» av Omsetningsrådet. De skriver videre at det er Nortura som i slike tilfeller har gjort rettslig bindende vedtak om bruk av omsetningsmidlene, og at Nortura har objektivt krav på å få kompensert for eventuelle utlegg. Alternativet vil ifølge Nortura være at Omsetningsrådet eller Landbruksdirektoratet selv sørger for utbetaling til produsenter i samsvar med vedtak fattet av Nortura. På bakgrunn av dette foreslår Nortura å stryke tredje ledd. De mener da at dersom ikke noe annet sies, ligger det i ordningens system at Nortura har objektivt krav på utbetaling i henhold til de vedtak Nortura har truffet.

I § 7 foreslås det en utvidelse av rådet for frivillig førtidsslakting til tre representanter hver fra KLF og Nortura. Dette mener Nortura er unødvendig og mindre fleksibelt, og de foreslår derfor at dagens representasjon med to representanter fra hver organisasjon videreføres.

Nortura støtter formuleringen under § 8 Opplysningsplikt og kontroll.

Når det gjelder § 9 understreker Nortura at det er behov for en hjemmel for tilbakebetaling og at det ikke er tilstrekkelig at feilutbetalt beløp motregnes i senere utbetaling av kompensasjon for førtidsslakting. De påpeker videre at det er en feil formulering i første setning. Nortura kommenterer at det ikke er regulert hvem som har kompetanse eller ansvar for å gjennomføre krav om tilbakebetaling eller i ytterste konsekvens anlegge søksmål. Nortura mener det bør være Omsetningsrådet ved Landbruksdirektoratet som fremsetter krav om tilbakebetaling av omsetningsmidler.

NOAH stiller seg svært kritisk til forskriftsfesting av ordningen med kompensasjon til førtidsslakting av verpehøns. De viser til markedsbalanseringsutvalgets bemerkning fra 2015 om at «førtidsslakting er et avsetningstiltak som ikke bør være et fast virkemiddel fordi det kan medvirke til å opprettholde overkapasitet i næringen, dersom det brukes for hyppig.» NOAH mener at forskriftsfesting legger til rette for hyppig bruk av ordningen. Etter NOAHs synspunkt strider ordningen mot prinsippet om dyrs egenverdi i henhold til dyrevelferdslovens § 3. Organisasjonen mener eggproduksjon er en belastende produksjon dyrevelferdsmessig, og at både burdrift og gulvdrift har store utfordringer. Slik de ser det vil det et reguleringstiltak om å kunstig opprettholde et høyere antall dyr i slik produksjon føre til mer lidelse for dyr. NOAH mener videre at vedtak om førtidsslakting må kunne påklages til departementet, og at forslaget om denne forskriften understreker behovet for et bredere utvalg av interesser representert av medlemmer i Omsetningsrådet og behov for gjenopprettelse av et tilsynsutvalg.

4.1.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet registrerer at høringsinstansene i all hovedsak er positive til forskriften som ble sendt på høring.

Når det gjelder innspillet fra NOAH, vil Landbruksdirektoratet påpeke at grunnen til at ordningen med frivillig førtidsslakting foreslås forskriftsfestet er for å sikre en riktig rettslig plassering av bestemmelsene. Dette vil også bidra til å klargjøre rettighetene til primærprodusentene som deltar i ordningen, som følger av forvaltningsloven. Det er ingen

materielle endringer i ordningen, og det legges ikke opp til at dette skal være et fast tiltak. Å kodifisere ordningen i forskrift medfører således ikke at ordningen vil bli brukt oftere.

Når det gjelder anførselen om at ordningen strider mot dyrevelferdsloven, vil Landbruksdirektoratet vise til at alle husdyrprodusenter er pålagt å sørge for at dyrevelferdsregelverket overholdes, og skal med dette sørge for å unngå unødig lidelse hos dyrene.

Nortura har spilt inn flere forslag til justeringer av forskriftsbestemmelsene. På bakgrunn av Norturas innspill har Landbruksdirektoratet gjort en ny gjennomgang av forskriften om førtidsslakting av verpehøns. Forslaget som ble sendt på høring er i all hovedsak en videreføring av ordningen som de siste årene er gjennomført etter vedtak i Omsetningsrådet. Innholdet i bestemmelsene er i liten grad endret i forhold til tidligere regelverk. Direktoratet ser imidlertid at det er rom for presiseringer av flere av bestemmelsene. Dette kommenteres i det følgende i tilknytning til de enkelte bestemmelsene i forskriftsutkastet.

§ 2. Virkeområde

Nortura har foreslått å flytte setningen "Rammen for hvor mye eggproduksjonen som kan reduseres per år, forhåndsfastsettes av Omsetningsrådet årlig" fra § 4 andre ledd siste punktum til § 2 om virkeområde. Bestemmelsen regulerer rammen for tiltaket og sier ikke noe om kompensasjon, som er tema for § 4. Direktoratet er derfor enig i at denne bestemmelsen bør flyttes til § 2.

Førtidsslakting av verpehøner er ikke et fast tiltak, men et tiltak som skal benyttes i perioder med stort overskudd. Som Nortura påpeker passer derfor ikke begrepet «årlig» om vedtakelse av rammen for hvor mye eggproduksjonen kan reduseres. Det bør imidlertid fremkomme at rammen Omsetningsrådet fastsetter gjelder for perioden tiltaket skal vare. Landbruksdirektoratet foreslår følgende formulering i § 2 første ledd andre setning:

«Omsetningsrådet forhåndsfastsetter rammen for hvor mye eggproduksjonen kan reduseres i perioden tiltaket varer.»

Videre foreslår direktoratet at § 2 annet ledd presiseres slik at det fremkommer andre virkemidler for å balansere markedet «har blitt vurdert» i stedet for nåværende formulering «vurderes».

§ 3. Grunnvilkår

Nortura foreslår endringer i første setning i § 3 for å klargjøre alder på hønene som kan tas ut til førtidsslakting. Landbruksdirektoratet er enig i at bestemmelsen kan presiseres, men oppfatter at det også kan bli misforståelser rundt Norturas forslag til formulering. Slik vi ser det kan forslaget tolkes som at hønene skal være 78 uker når tiltaket iverksettes, noe som ikke stemmer med innretningen av ordningen. Landbruksdirektoratet foreslår i stedet følgende formulering i § 3 første setning:

«Forskriften omfatter produsenter som i perioden førtidsslakting er iverksatt har høner som skal slaktes ut ved normal slaktealder, som er 78 uker.»

Ved en ny gjennomgang ser Landbruksdirektoratet at det også er behov for endringer i forslaget til § 3 siste setning om at «Nortura SA kan fastsette ytterligere vilkår for deltakelse i tiltaket, herunder hvilke innsett som omfattes og frister for slakting.» Etter direktoratets vurdering er det lite forutberegnelig om Nortura skal ha kompetanse til å bestemme ytterligere grunnvilkår for ordningen. Slike vilkår bør i tilfelle fastsettes av Omsetningsrådet i forskrifts form. Videre registrerer direktoratet at eksemplene som er nevnt som vilkår Nortura kan stille, allerede er dekket av forskriften. Av § 5 første setning fremgår det at Nortura fastsetter frister for utslaktingen. Hvilke innsett som omfattes av

ordningen, beror på en tolkning av øvrige vilkår i forskriften om hva som skal til for å kunne delta i tiltaket.

Landbruksdirektoratet foreslår at Norturas kompetanse til å fastsette ytterligere vilkår begrenses til forhold som er nødvendige for å gjennomføre tiltaket. Direktoratet foreslår å stryke § 3 siste setning, og at det i stedet tas inn en bestemmelse i § 6 første ledd andre setning med følgende ordlyd:

«Nortura SA kan fastsette ytterligere vilkår som er nødvendige for å gjennomføre tiltaket.»

§ 4. Kompensasjon for førtidsslakting

Nortura mener at det bør komme tydeligere frem at Omsetningsrådet fastsetter intervallet for kompensasjonssatsen og foreslår også en justering i § 4 andre ledd andre punktum. Landbruksdirektoratet er enig i at oppbyggingen i setningen Nortura foreslår er bedre, ved at man først omtaler hva Omsetningsrådet fastsetter, så hva Nortura fastsetter, for så å beskrive hvordan satsen beregnes. Direktoratet er enig i at det heller ikke i denne bestemmelsen er riktig å bruke betegnelsen «årlig», da dette gir inntrykk av at førtidsslakting er et fast tiltak. Landbruksdirektoratet gir derfor tilslutning til Norturas forslag til formulering av § 4 andre ledd første og andre punktum, men med noen mindre språklige justeringer:

“Omsetningsrådet forhåndsfastsetter intervall for kompensasjonssatsen, og Nortura fastsetter satsen innenfor dette intervallet. Kompensasjonen utmåles ved at tappt eggleveranse i ukene fra slaktetidspunktet frem til ordinær slaktealder multipliseres med satsen.”

§ 5. Søknad og frister

I tredje ledd i bestemmelsen som ble sendt på høring fremgår det at det skal sendes en rekke opplysninger til Nortura. Opplysningene er nødvendig for at Nortura kan vurdere om vilkårene for å være med i ordningen og å få utbetalt kompensasjon for førtidsslaktingen er oppfylt. På grunn av oppbyggingen av bestemmelsen kan det imidlertid fremstå som noe uklart hvilken dokumentasjon som skal sendes inn når.

De tre første punktene gjelder opplysninger om produsenten, om innsettet som skal tas ut til førtidsslakting og om neste innsett. Landbruksdirektoratet legger til grunn at opplysningene som fremgår av de tre første punktene skal sendes inn ved søknad om å delta i ordningen. De neste tre punktene gjelder imidlertid dokumentasjon som ikke kan fremskaffes før utslaktingen er gjennomført. Etter direktoratets oppfatning må denne dokumentasjonen legges frem før eggprodusentene kan motta utbetaling av kompensasjon. Landbruksdirektoratet foreslår at dette presiseres ved at det lages et nytt ledd om hvilken dokumentasjon som skal leveres etter utslaktingen. Vi foreslår nytt fjerde ledd:

«Etter at førtidsslaktingen er utført skal eggpakkeriet også sende følgende dokumentasjon til Nortura SA:

- dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før slakting og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet,
- dokumentasjon på at leveransene er opphørt og
- dokumentasjon på at hønene er avlivet skal inneholde faktura over kvantum levert til avliving.»

Ettersom § 5 ikke bare omhandler søknader og frister, men også dokumentasjon, bør dette etter Landbruksdirektoratets vurdering fremgå av tittelen på bestemmelsen. Det foreslås

derfor at tittelen endres til «§ 5. Søknad, frister og dokumentasjon».

§ 6. Administrasjon, dispensasjon og klage

Nortura har spilt inn at § 6 tredje ledd ikke er treffende og bør strykes. Etter Norturas vurdering ligger det i ordningens system at selskapet har objektivt krav på utbetaling i henhold til de vedtak Nortura har truffet.

Landbruksdirektoratet er enig med Nortura i at administrering av ordningen med førtidsslakting av verpehøns er et av tilfellene hvor markedsregulator må anses å utøve offentlig myndighet delegert fra Omsetningsrådet. At det dreier seg om offentlig, og ikke privatrettslig, myndighetsutøvelse, er en del av bakgrunnen for at ordningen nå er foreslått fastsatt i forskrift. Ordningen gjelder et «ubestemt antall» eggprodusenter, som på visse vilkår har rett til kompensasjon for førtidsslakting. Ordningen er dermed «bestemmende» for produsentenes «rettigheter eller plikter», jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav c og a. Når Nortura i kraft av offentlig myndighet delegert fra Omsetningsrådet treffer avgjørelser om kompensasjon til eggprodusenter vil dette være enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

Direktoratet er videre enig i at det ikke skal foretas en prøving av om Nortura skal få kompensert for utbetalinger de har gjort som følge av enkeltvedtak overfor eggprodusenter. Norturas vedtak er rettslig bindende, men kan angripes etter forvaltningslovens regler om klage og omgjøring. Resultatet må derfor være at Nortura får dekket utgiftene på samme måte som dekning av utgifter til andre reguleringstiltak. Landbruksdirektoratet er derfor enig i at § 6 tredje ledd bør strykes.

Landbruksdirektoratet foreslår videre å presisere andre ledd siste setning om Norturas rapportering til Omsetningsrådet. Etter någjeldende bestemmelse skal det informeres om antall høns som er tatt ut til førtidsslakting. Det er imidlertid antall kg egg som er relevant når det gjelder rapportering av ordningen, da rammen for tiltaket gir hvilket kvantum egg som produksjonen kan reduseres med i perioden tiltaket varer. Gjeldende praksis er også at Nortura rapporterer dette med regnskapet for ordningen. Landbruksdirektoratet foreslår derfor følgende endring i andre ledd siste setning: «Nortura SA skal informere Omsetningsrådet om antall kg egg tatt ut hos hver enkelt produsent.»

Oppgaven med å forberede saker for Omsetningsrådet, følge opp vedtak og kreve inn og administrere avgiftsmidler er lagt til Landbruksdirektoratet, jf. omsetningsloven § 3 siste ledd. Omsetningsrådet kan også delegerer myndighet til Landbruksdirektoratet til å treffe vedtak i saker som ikke er av prinsipiell karakter. Gjennom årene har Omsetningsrådet delegert myndighet til Landbruksdirektoratet gjennom en rekke forskjellige vedtak. Direktoratet foreslår å samle delegasjonsvedtakene i et eget reglement for delegasjon fra Omsetningsrådet til Landbruksdirektoratet (se nærmere om dette i egen sak som også fremmes for Omsetningsrådet til møtet 20. mai 2020). Det foreslås at presiseringer av hva rådet delegerer til sekretariatet når det gjelder ordningen med førtidsslakting av verpehøns fremgår av delegasjonsreglementet, og at det i forskriften tas inn en bestemmelse om at «Omsetningsrådet kan delegerer sin myndighet etter denne forskriften til Landbruksdirektoratet». I den utstrekning Landbruksdirektoratet treffer vedtak etter delegert myndighet fra Omsetningsrådet, kan disse påklages til rådet. Det foreslås at dette fremkommer av bestemmelsen om klage i § 6 siste ledd.

§ 7. Råd for frivillig førtidsslakting

Per i dag består rådet for frivillig førtidsslakting av to representanter fra Nortura SA og to representanter fra Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforening. I forslaget som ble sendt på høring er det foreslått tre representanter fra hver av organisasjonene. Nortura SA har kommet med innspill der de mener at endringen er unødvendig og mindre fleksibel, og de foreslår derfor at dagens representasjon med to representanter fra hver organisasjon videreføres. Siden dagens praksis fungerer, foreslår Landbruksdirektoratet å beholde

rådets sammensetning med to medlemmer fra Nortura og KLF.

Tredje og fjerde setning i bestemmelsen sier at rådet for frivillig førtidsslakting skal avgi rapport til Omsetningsrådet, med fordeling av antall kilo egg tatt ut hos hver enkelt produsent. I praksis har rådet for frivillig førtidsslakting de siste årene ikke levert en slik rapport. Landbruksdirektoratet vil også påpeke at informasjon om gjennomføringen av førtidsslaktingen i praksis leveres fra Nortura til Omsetningsrådet. Praksisen er nå foreslått kodifisert ved en endring i § 6 tredje ledd siste setning, jf. nærmere om dette over. Direktoratet ser ikke behov for at rådet for førtidsslakting rapporterer til Omsetningsrådet, og foreslår derfor å stryke tredje og fjerde setning.

§ 9. Tilbakebetaling

Landbruksdirektoratet registrerer at det mangler en del av første setning i bestemmelsen. Feilen er gjennomgående i alle forskriftene som er sendt på høring, og må rettes opp alle steder.

Den foreslåtte bestemmelsen regulerer ikke hvem som har ansvar for og kompetanse til å gjennomføre krav om tilbakebetaling eller motregning dersom det oppdages feil i etterkant av utbetalt kompensasjon. Det kan fremstå som uklart om dette skal tilligge Nortura eller Omsetningsrådet. Etter forskriften har Nortura en administrerende rolle og skal treffe enkeltvedtak om utbetaling av kompensasjon overfor eggprodusentene. Nortura utøver denne myndigheten etter delegasjon fra Omsetningsrådet. Etter Landbruksdirektoratets vurdering er det imidlertid nærliggende at ansvaret for å føre etterfølgende kontroll og følge opp eventuelle misligheter som avdekkes, bør ligge til Omsetningsrådet og sekretariatet. Dersom en sak om tilbakebetaling e.l. skulle komme opp for rettsvesenet, er det Omsetningsrådet som har prosessuell handleevne. En slik løsning er også i tråd med Norturas høringsinnspill.

Landbruksdirektoratet foreslår derfor at setningen endres til: «Dersom mottaker av kompensasjon ikke oppfyller vilkårene som følger av denne forskriften eller vedtak truffet med hjemmel i denne, kan Omsetningsrådet helt eller delvis kreve det feilutbetalte beløpet tilbakebetalt fra mottaker eller motregnet i senere utbetaling.»

4.2. Skillevirksomhet for egg

4.2.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet har foreslått å utforme en egen forskrift om ordningen for skillevirksomhet for egg. Ordningen er per i dag hjemlet i retningslinjer for markedsregulering av egg § 2 første ledd, jf. markedsreguleringsforskriften § 7-1. I likhet med flere av de andre ordningene som gjelder rettigheter og plikter til et ubestemt antall aktører, anser Omsetningsrådet at riktig rettslig plassering av bestemmelsene er i forskrift. Konverteringen fra retningslinje til forskrift skjer i hovedsak ved tekniske endringer, og Omsetningsrådet ser

ikke behov for å gjøre materielle endringer i ordningen.

4.2.2. Høringsinstansenes innspill

KLF, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Tine og Norges Bondelag støtter forslag til forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter. KLF oppfatter ingen realitetsendringer i innholdet, men en endring fra retningslinje til forskrift med de formalia det innebærer.

Nortura støtter forslaget til forskrift. De finner det naturlig at ordningen reguleres i en egen forskrift i stedet for en del av retningslinjer for markedsregulering av egg, siden ordningen er åpen for flere aktører. *Nortura* understreker betydningen skilleproduksjonen har for markedsreguleringen av egg. *Nortura* foreslår justering av et begrep brukt i § 7 i

forslaget til forskrift, og påpeker at det mangler en formulering i § 10.

4.2.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

I høringen gis det bred støtte til Omsetningsrådets forslag om å løfte bestemmelsene om skillevirksomhet fra retningslinje til forskrift. Det har i liten grad kommet bemerkninger til utformingen av de enkelte bestemmelsene i forskriften. På bakgrunn av kommentarer som har kommet til andre forskrifter som er ute på høring, har Landbruksdirektoratet gjennomgått forskriften om skillevirksomhet med sikte på presiseringer og å påse at like ting behandles likt. Dette er også i tråd med mandatet for Omsetningsrådets gjennomgang av sitt eget regelverk. Forslag til endringer skal kommenteres i det følgende.

I flere av de nye forskriftene er begrepet egenprodusert brukt. Landbruksdirektoratet foreslår å presisere dette begrepet, ved å i stedet bruke formuleringen «som er produsert av søker».

I forskriften benyttes både egg og skallegg ved omtale av råvaren. Landbruksdirektoratet foreslår at egg defineres i § 3 som skallegg, slik at ordet egg kan benyttes konsekvent i forskriften. Definisjonen er tilsvarende med markedsreguleringsforskriften § 2 bokstav r. Videre foreslås det å ta inn en definisjon av «markedsbalanse», ettersom dette begrepet brukes i formålsbestemmelsen. Definisjonen som foreslås er identisk med hvordan begrepet er definert i markedsreguleringsforskriften § 2 bokstav c.

I § 4 og 5 foreslår direktoratet en presisering ved å endre begrepene aktørene og eggproduktprodusenter til skilleproduktprodusenter. I § 4 er det også foreslått en henvisning til § 7, som gjelder godkjenning av skilleproduktprodusenter. Vedrørende satser er det spesifisert hvilken periode satsene gjelder for, og det legges opp til at også satsene fra foregående periode står i forskriften, siden søknad sendes inn etterskuddsvis.

I § 6 foreslår Landbruksdirektoratet en språklig endring for å tydeliggjøre når prognosene skal være innsendt og hva de skal inneholde.

Landbruksdirektoratet foreslår videre å dele opp § 7 i forslaget til forskrift. Etter direktoratets vurdering blir forskriften mer presis og enklere å lese når godkjenning av skilleproduktprodusenter, søknad om priskompensasjon og vedtak om utbetaling står i tre ulike paragrafer. I direktoratets forslag til ny § 7 «Søknad om godkjenning som skilleproduktprodusent» foreslås en innledende setning og å utdype noen av beskrivelsene av innholdet som skal være i søknaden. Når det gjelder direktoratets forslag til § 8 «Søknad om priskompensasjon» og § 9 «Vedtak om utbetaling» er det gjort noen språklige endringer.

Nortura bemerker at det i § 7 i forslaget som ble sendt på høring brukes begrepet spesialmarkeder. Landbruksdirektoratet er enig i at korrekt begrepsbruk vil være å endre spesialmarkedene til markedene. Direktoratet foreslår imidlertid å presisere nærmere hva som menes med «markedene». Slik ordningen er praktisert, oppfatter Landbruksdirektoratet at det må være tale om markedene innenlands og utenlands. Dette er også i tråd med formuleringer i retningslinjer for markedsregulering av egg § 2-4, hvor det vises til salg av skilleprodukter innenlands og utenlands.

I § 8 i forskriften som ble sendt på høring foreslår direktoratet å tillegge en bestemmelse om delegasjon til Landbruksdirektoratet. Se nærmere om dette i kommentar til endringer i forskrift om frivillig førtidsslakting av verpehøns § 6 om administrasjon, dispensasjon og klage.

Nortura påpeker at det er en feil i formuleringen av § 10 i forslaget som ble sendt på høring. Landbruksdirektoratet er oppmerksom på dette og foreslår en omformulering av første ledd. Feilen er gjennomgående i alle forskriftene som er sendt på høring, og må

rettes opp alle steder.

4.3. Retningslinjer for markedsregulering av egg

4.3.1. Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsforslaget er det bare foreslått språklige endringer i retningslinjer for markedsregulering av egg, og tilpasninger som følge av at enkelte bestemmelser er løftet til egne forskrifter.

4.3.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter Omsetningsrådets høringsforslag.

Nortura har merknader til retningslinjens § 2-1 om reguleringslagring, hvor det står følgende: "Kostnader ved kjølelagring av egg og eggprodukter godtgjøres fra og med andre uke (...)". *Nortura* mener at formuleringen "fra og med andre uke" bør tas ut. De begrunner dette med at gjeldende formulering har eksistert siden det ikke var et eget reguleringslager på egg. Regelverket ga da merking for lengre holdbarhet, og det var nødvendig å avgrense egg på eggpakkeriene fra deres forretningsmessige lager. Alle egg som mottar lagringsgodtgjørelse nå, er egg på lager for å benyttes til eggprodukter. Egglageret er overskuddsegg i *Nortura* som ikke ble solgt til konsumegg, egg utsortert på grunn av kvalitet eller egg levert på dobbelt mottakspunkt. Reguleringslager for egg er et eget avgrenset lager, og eggene er allerede en uke gamle.

4.3.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Nortura foreslår å ta ut formuleringen «fra og med andre uke» når det gjelder godtgjørelse av kostnader ved kjølelagring av egg og eggprodukter. Per i dag søker ikke *Nortura* om godtgjørelse for den første uken eggene er på reguleringslager på bakgrunn av denne bestemmelsen. Som *Nortura* påpeker var det ikke et eget reguleringslager for egg tidligere, og det var da behov for å avgrense egg til regulering fra eggpakkerienes forretningsmessige lager. Etter Landbruksdirektoratets vurdering bør egg på reguleringslager godtgjøres fra første uke på lager, og vi støtter derfor *Norturas* forslag om å ta ut formuleringen «fra og med andre uke» fra retningslinjer for markedsregulering av egg § 2-1. Direktoratet vil imidlertid gjøre Omsetningsrådet oppmerksom på at forslaget innebærer en endring i praksis.

I punkt 2 som gjelder reguleringstiltak står billigsalg av egg som andre ledd. Landbruksdirektoratet foreslår å flytte leddet, slik at det blir tredje ledd i punkt 2. Bestemmelsene om billigsalg av egg og andre tiltak forhåndsgodkjennes begge med hjemmel i retningslinjen, og direktoratet mener at oppbyggingen i punktet er bedre med de bestemmelsene etter hverandre.

I retningslinjer for markedsregulering av kjøtt er det i dag en bestemmelse om tilbakebetaling ved brudd på denne retningslinjen. Som det fremgår under, anbefaler Landbruksdirektoratet å beholde bestemmelsen, men med en noe annerledes utforming. Landbruksdirektoratet vil også foreslå at det tas inn en tilsvarende bestemmelse i retningslinjer for markedsregulering av egg.

5. Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt

5.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Også når det gjelder retningslinjer for markedsregulering av kjøtt har endringene som foreslås bakgrunn i språklige justeringer og andre tekniske justeringer.

5.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter Omsetningsrådets høringsforslag.

Nortura foreslår en mer samordnet begrepsbruk i retningslinjens § 3-1 og

§ 3-2. De kommenterer at det bør komme tydelig frem at dersom markedsregulator har forholdt seg til retningslinjen, har markedsregulator krav på godtgjørelse.

Nortura påpeker videre at gjeldende § 6 om tilbakebetaling er foreslått strøket. De viser til at brudd på retningslinjene må anses som brudd på vilkår for begunstigende vedtak, og at dette innebærer at krav om betaling forutsetter at vilkårene er oppfylt. Nortura mener det ikke er gitt at mindre feil skal medføre tilbakeholdelse av betaling eller krav om tilbakebetaling. Om denne muligheten skal benyttes, og i så fall for hvor stor andel av beløpet, vil bero på et skjønn. På denne bakgrunn mener Nortura det bør komme frem av et punkt om tilbakebetaling at eventuell reduksjon av betaling skal stå i et rimelig forhold til hvilke vilkår i retningslinjen som er brutt.

Nortura støtter forslaget om endringer i produktmatrisen for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for kjøtt, jf. nærmere om dette under i punkt 7.2.

5.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet er enig i Norturas innspill om at begrepsbruken i retningslinjene bør være lik så langt det passer. Direktoratet har vurdert om det er mulig å bruke én felles betegnelse for «godtgjøring» eller «ytes» i retningslinjer for kjøtt § 3-1 og § 3-2. Vi kan imidlertid ikke se at begrepene enkelt kan skiftes ut uten at det må gjøres større språklige endringer av bestemmelsene. Landbruksdirektoratet kan heller ikke se at den noe forskjellige begrepsbruken medfører tolkningstvil. Direktoratet innstiller derfor på å beholde formuleringen slik det fremgår av høringsnotatet.

Direktoratet har også notert Norturas innspill om å tydeliggjøre at markedsregulator har krav på godtgjørelse. Vi har imidlertid heller ikke her forslag til endringer i retningslinjen.

Når det gjelder forslaget om å stryke någjeldende bestemmelse om tilbakebetaling i retningslinjen, har dette bakgrunn i at det var foreslått en generell tilbakebetalingsbestemmelse i markedsreguleringsforskriften. Med en slik bestemmelse i forskriften ble det ansett som overflødig og inkonsistent med en egen bestemmelse i retningslinjen, da utformingen var forskjellig. En ny tilbakebetalingsbestemmelse i markedsreguleringsforskriften ble imidlertid tatt ut før regelverket ble sendt på høring. Etter Landbruksdirektoratets vurdering bør bestemmelsen om tilbakebetaling i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt bli stående. Direktoratet mener det er grunn til å ha en slik bestemmelse, og oppfatter også at Nortura ikke er uenig i dette. Nortura foreslår imidlertid en justering av tilbakebetalingsbestemmelsen.

Etter någjeldende § 6 i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt fremgår det at der det avdekkes brudd på retningslinjene eller vedtak gjort i medhold av disse, «skal» utbetalte midler tilbakebetales. Det legges altså ikke opp til en skjønnsmessig vurdering av om adgangen til å kreve tilbakebetaling skal benyttes i den konkrete sak.

Landbruksdirektoratet er enig med Nortura i at det bør være rom for et visst skjønn slik at Omsetningsrådet i det konkrete tilfellet kan vurdere om det er særlige grunner som tilsier at det ikke skal kreves tilbakebetaling, samt om kravet skal gjelde hele eller deler av beløpet. Direktoratet foreslår at ordlyden endres fra «skal» til «kan». Videre foreslår vi at det presiseres i bestemmelsen at Omsetningsrådet etter en vurdering kan komme til at bare deler av beløpet skal tilbakebetales. Slik Landbruksdirektoratet ser det er det ikke nødvendig med en presisering, slik Nortura foreslår, av at kravet om tilbakebetaling skal stå i et rimelig forhold til hvilke vilkår i retningslinjen som er brutt. Det kan også oppstå spørsmål om hvordan formuleringen om forholdsmessighet skal anvendes i praksis. Etter vår vurdering er det dekkende med presiseringen av at Omsetningsrådet har et «kan»-

skjønn og at det kan kreves «helt eller delvis» tilbakebetaling. Landbruksdirektoratet vil bemerke at dette i seg selv innebærer en oppmyking i forhold til gjeldende bestemmelse i retningslinjen.

Landbruksdirektoratet anbefaler at bestemmelsen utformes tilnærmet likt som de tilsvarende bestemmelsene om tilbakebetaling i forslaget til de fire nye forskriftene om førtidsslakting, skillevirksomhet, spesialmarkeder og skolemelk. I gjennomgangen av Omsetningsrådets regelverk har det vært et mål å rydde opp i forskrifter og retningslinjer slik at like ting behandles likt. Landbruksdirektoratet foreslår på denne bakgrunn at gjeldende bestemmelse i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt § 6 får stå, men med følgende ordlyd:

«§ 6. Tilbakebetaling

Dersom markedsregulator ikke oppfyller vilkår i denne retningslinjen eller vedtak truffet med hjemmel i denne, kan det feilutbetalte beløpet helt eller delvis kreves tilbakebetalt fra markedsregulator eller motregnes i senere utbetaling. Det samme gjelder dersom markedsregulator av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.»

6. Retningslinjer for markedsregulering av korn

6.1. Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsnotatet er det gitt lite omtale til retningslinjer for markedsregulering av korn. Dette skyldes at det kun er foreslått språklige justeringer i denne retningslinjen.

6.2. Høringsinstansenes innspill

Norske Felleskjøp støtter i hovedsak de foreslåtte endringene i retningslinjer for markedsregulering av korn. Imidlertid har de et forslag til endring i § 2-1 punkt 2 om prisreduksjon ved alternativ bruk. Tredje ledd om at «endelig beløp bevilges av Landbruksdirektoratet» er foreslått strøket i høringsnotatet. Felleskjøpet påpeker at tilsvarende formulering har fått stå i § 2-1 punkt 1 om overlaging. At det er foreslått strøket bare ett av de to stedene gir inntrykk av det legges opp til ulik praktisering for de to tiltakene. Felleskjøpet mener dette fremstår som unaturlig og ikke tilsiktet, og foreslår at formuleringen får stå i både punkt 1 og 2.

Norske Felleskjøp har ingen merknader til Omsetningsrådets vurdering av retningslinjers rettslige status og hvordan disse bør utformes, men viser til at de i kornbransjen har utformet egne retningslinjer vedrørende gjennomføringen av avsetningstiltak. Felleskjøpet viser videre til at det ikke fremkommer av høringsnotatet om anbudskonkurransene i kornsektoren bør administreres av Landbruksdirektoratet eller av markedsregulator. Hvis administreringen skal legges til direktoratet, er det etter Felleskjøpets vurdering avgjørende med god dialog med bransjen for å sikre balansering av markedet gjennom sesongen.

6.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet er enig med Felleskjøpet i at det er inkonsekvent at formuleringen «endelig beløp bevilges av Landbruksdirektoratet» står i bestemmelsen om overlaging og ikke i bestemmelsen om prisreduksjon. Landbruksdirektoratet har ment å stryke setningen begge steder, men registrerer at den ved en feil bare har blitt strøket i retningslinjens § 2-1 punkt 2. Begrunnelsen for å stryke setningen er at innholdet allerede er dekket i andre bestemmelser, se f.eks. § 2-2 om oppgjør rutiner. Direktoratet foreslår derfor at formuleringen «endelig beløp bevilges av Landbruksdirektoratet» strykes også i § 2-1 punkt 1 om overlaging.

Landbruksdirektoratet vil videre foreslå at det etter mønster fra retningslinjer for markedsregulering av kjøtt tas inn en bestemmelse om tilbakebetaling i retningslinjer for markedsregulering av korn. Se nærmere om dette i punkt 5 over.

Landbruksdirektoratet registrerer videre Felleskjøpets bemerkninger knyttet til eventuelle endringer i administreringen av anbudskonkurransene i kornsektoren. Direktoratet vil imidlertid presisere at det ikke er foreslått endringer i gjeldende ordning.

7. Sektorovergrepene tiltak og ordninger

7.1. Opplysningsvirksomhet og faglige tiltak

7.1.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Høringsforslaget innebærer endringer i retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, for å sikre at retningslinjen er i samsvar med dagens praksis. Det er videre gjort enkelte språklige endringer.

7.1.2. Høringsinstansenes innspill

Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag og Tine støtter Omsetningsrådets forslag.

I § 2 om tiltak som det kan ytes tilskudd til, er det foreslått å ta inn også i punkt 1 en bestemmelse om samarbeidsråd som kan drøfte budsjett og tiltak. *Norske Felleskjøp* skriver at dette er i tråd med gjeldende praksis. *KLF* gir også støtte til ordningen med samarbeidsråd og at dette nedfelles i retningslinjens § 2 punkt 1.

Norske Felleskjøp bemerker at någjeldende § 2 punkt 5 om andel av kontingent til Norsk Landbrukssamvirke er strøket, og at dette ikke er kommentert i høringsnotatet. De legger til grunn at årsaken er at bestemmelsen ikke lenger er aktuell.

KLF støtter moderniseringen av formålsparagrafen i retningslinjen. Fordi det per i dag er fire opplysningskontor og retningslinjen er innrettet mot mer enn en aktør, mener *KLF* det bør vurderes om retningslinjen heller bør være en forskrift. *KLF* vil i tilfelle støtte dette.

Norsk Sau og Geit understreker viktigheten av at skal gis støtte til avlsarbeid i henhold til retningslinjens § 2 punkt 3. De mener at denne støtten har svært stor betydning for avlsorganisasjonene i Norge.

Norsk Gardsost ønsker en systemendring ved at framtidig innbetalt omsetningsavgift på melk fra deres medlemmer skal disponeres av Norsk Gardsost. I høringsuttalelsen beskriver de hvilke arrangementer, prosjekter, faglige tiltak og annet organisasjonen jobber med som omfattes av retningslinjen.

NOAH mener at retningslinjen bør avvikles og at opplysningsvirksomhet ikke lenger burde være en del av markedsreguleringen. De skriver at Omsetningsrådet gjennom opplysningsvirksomhet bidrar til å formidle råd om kosthold til norske forbrukere, noe de mener bør være myndighetenes oppgave. En slik formidling bør etter *NOAHs* synspunkt ikke tilligge opplysningskontorene, som representerer næringsinteresser og har som formål å øke omsetningen av varer som ifølge *NOAH* stadig flere i samfunnet anser som skadelige for både klima, miljø, naturmangfold, helse og dyrevelferd. De ser det også som problematisk at forbrukerne oppfatter opplysningskontorene som statlige organer og ikke næringsaktører.

7.1.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og

opplysningsvirksomhet er i hovedsak foreslått videreført, men med kodifisering av gjeldende praksis og enkelte språklige og strukturelle endringer.

Landbruksdirektoratet bekrefter at årsaken til at § 2 punkt 5 er foreslått fjernet fra retningslinjen er, slik Felleskjøpet bemerker, fordi bestemmelsen ikke er aktuell lenger.

Norsk Gardsost uttrykker et ønske om at framtidig innbetalt omsetningsavgift på melk fra deres medlemmer skal disponeres av Norsk Gardsost. For Landbruksdirektoratet fremstår innspillet imidlertid noe uklart, siden Norsk Gardsost også skriver at de ønsker å forholde seg direkte til markedsregulator Tine når det gjelder søknader, rapportering og dokumentasjon av disponerte midler. Uttalelsen må ellers forstås slik at de ønsker å kunne benytte midler fra omsetningsavgiften for melk til salgs- og etterspørselsfremmende tiltak, faglige tiltak, forsøksvirksomhet og forskning, administrasjonskostnader og andre tiltak. Norsk Sau og Geit er opptatt av at det under § 2 punkt 3 skal gis støtte til avlsarbeid. Forslaget til retningslinje legger opp til muligheten for dette, og direktoratet har derfor ikke ytterligere merknader.

Når det gjelder KLF og NOAHs innspill om å vurdere om retningslinjen bør være en forskrift, er dette nærmere omtalt i kapittel 9.5 under.

Landbruksdirektoratet er ikke enig med NOAH i at ordningen som sådan bør avvikles, da direktoratet ser opplysningskontorene som en viktig del av markedsreguleringen.

7.2. Prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder

7.2.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder er i dag regulert i tre forskjellige retningslinjer (retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter § 4-6, retningslinjer for markedsregulering av egg § 2-3 og retningslinjer for markedsregulering av kjøtt § 3-3).

På melk- og eggsektoren vil Omsetningsrådet at ordningen fortsatt skal være åpen for at flere aktører enn markedsregulator kan få prisnedskrivning for varer som selges til spesialmarkeder. Dette fordi ordningen innen disse sektorene hovedsakelig benyttes som et virkemiddel for økt omsetning og ekspansjon av markedet. Som ledd i gjennomgangen av regelverket har Omsetningsrådet kommet til at ordningen på disse sektorene bør reguleres i forskrift og ikke i retningslinjer. Det er foreslått en felles forskrift for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for egg og melk. Omsetningsrådet går inn for å flytte administreringen av ordningen fra markedsregulator til Landbruksdirektoratet. Markedsregulator skal imidlertid beholde det initiativtakende ansvaret ved å foreslå satser med videre. Det er videre foreslått flere justeringer i forhold til dagens ordning, slik at ordningen er mest mulig lik for melk- og eggsektoren i tillegg til at det fremkommer tydelig hvilke plikter og rettigheter aktører som deltar i ordningen har.

På kjøttsektoren går flertallet i Omsetningsrådet inn for at ordningen skal være forbeholdt markedsregulator. Rådet ser at markedsregulator har behov for å bruke ordningen som et avsetningstiltak for å oppnå markedsbalanse, særlig med tanke på at eksportstøtten forsvinner. Rådet foreslår videre å utvide hvilke varer som omfattes av ordningen. Ettersom ordningen ikke skal være åpen for flere aktører, går Omsetningsrådet inn for at den fortsatt skal reguleres i retningslinjene.

7.2.2. Høringsinstansenes innspill

KLF støtter videreføring av dagens ordning på egg- og melkesektoren, som innebærer at prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder er åpen for alle aktører. KLF understreker at innsyn, transparens og konkurransenøytralitet i markedsreguleringsordningene er en forutsetning for omverdenens tillit til systemet som sådan. Dette med mindre det er strengt

nødvendig at ordningen forbeholdes én aktør.

KLF er derimot sterkt uenig i Omsetningsrådets forslag til utforming av ordningen på kjøttsektoren. Utformingen gir etter KLFs vurdering markedsregulator en særfordel og bidrar til konkurransevridning. KLF stiller spørsmål ved at rådet ikke vil gjøre markedsreguleringsordningene konkurransenøytrale der det er mulig. Det hevdes videre at Omsetningsrådets forslag til ulik innretning av ordningen på ulike sektorer fremstår som inkonsekvent, tilfeldig og urimelig.

KLF påpeker at når ordningen forbeholdes markedsregulator, går man glipp av konkurranse mellom norske aktører om å dekke denne delen av markedet. Det hevdes at dette kan føre til ineffektiv forsyning av markedet, og at dette i tilfelle må avhjelpes ved bruk av omsetningsmidler. KLF mener innretningen av ordningen dermed kan føre til mer bruk av omsetningsmidler enn nødvendig.

I høringsnotatet er det vist til at Arbeidsgruppe kjøtt og egg gikk inn for å åpne for at flere aktører kan benytte seg av ordningen med spesialmarkeder for kjøttsektoren. KLF påpeker imidlertid at til grunn for denne anbefalingen lå det en kobling mellom både en justering av produktmatrisen og å åpne for at flere aktører. Å endre matrisen slik det er foreslått medfører ikke bare nye markedsmuligheter i spesialmarkeder, men det styrker også konkurransekraften i det norske markedet for de som kan benytte ordningen med spesialmarkeder. En slik løsning vil både gi nye markedsmuligheter i spesialmarkeder og styrke konkurransekraften i det norske markedet for aktørene som deltar i ordningen. KLF viser til at ordningen vil gi en bedre fleksibilitet for aktørene som benytter seg av denne, ved at produkter det er vanskelig å avsette i det norske markedet kan selges til spesialmarkedene med prisnedskrivning. Dette innebærer en bedre mulighet til å forsyne det norske markedet med ettertraktede produkter.

På bakgrunn av det overnevnte, uttrykker KLF at de ikke kan støtte Omsetningsrådets forslag til utforming av ordningen for kjøttsektoren. KLF anbefaler for det første at prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder åpnes for flere aktører, i likhet med forslaget på egg- og melkesektoren. Dette medfører at ordningen skal reguleres i forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder, og ikke i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt. Alternativt, hvis rådet ikke går inn for å åpne for flere aktører, anbefaler KLF at rådet ikke gjør endring i hvilke produkter markedsregulator kan selge til spesialmarkeder med prisnedskrivning, det vil si en opprettholdelse av dagens ordning når det gjelder kjøtt.

Norges Bondelag understreker viktigheten av de foreslåtte endringene i ordningen når det gjelder kjøttsektoren. Bondelaget argumenterer for at ordningen brukes forskjellig på de ulike sektorene. På egg- og melkesektoren fungerer prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder som et virkemiddel for økt omsetning, og vil av denne grunn ha størst effekt når den er åpen for flere aktører enn bare markedsregulator. I kjøttsektoren er det imidlertid behov for å bruke ordningen som et rent avsetningstiltak forbeholdt markedsregulator. Dette særlig sett på bakgrunn av at utfasingen av eksportstøtte, som har skapt behov for flere virkemidler i markedsbalanseringen. De virkemidlene som eksisterer må innrettes slik at de blir så effektive som mulig.

Også *Norsk Bonde- og Småbrukarlag* og *Tine* støtter ordningen med prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for melk, egg og kjøtt slik Omsetningsrådet har foreslått.

Norsk Sau og Geit støtter at det kan gis prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for flere kjøttprodukter enn ved dagens ordning. Organisasjonen understreker behovet for avsetningstiltak på kjøttsektoren.

Nortura støtter forslaget til forskrift om prisnedskrivning ved salg av spesialmarkeder, som omfatter melk og egg. *Nortura* viser til at formålet om økt omsetning og bedre

markedsbalanse ikke er forandret, men at bestemmelsene vedrørende egg er endret for å samordnes med melk. Herunder legges det nå opp til hyppigere endringer av satser, i motsetning til dagens ordning med forhåndsfastsetting. Videre er det en endring i at det foreslås at Omsetningsrådet skal fastsette satser. Nortura understreker viktigheten av at forslag fra markedsregulator, med den kompetanse de innehar, ligger til grunn for Omsetningsrådets fastsettelse av satser.

Videre støtter Nortura forslaget til endringer i § 3-3 om spesialmarkeder i retningslinjer kjøtt. Nortura understreker at styrkingen av dette tiltaket er viktig, sett på bakgrunn av at reguleringseksperten avvikes.

7.2.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet registrerer at det fra flere hold kommer støtte til Omsetningsrådets forslag til innretning av ordningen med prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for egg, melk og kjøtt.

Direktoratet kan ikke se at det har kommet innvendinger til den foreslåtte forskriften om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for egg- og melkesektoren.

Forslaget til utforming av ordningen for kjøttsektoren har blitt møtt med innvendinger fra KLF.

Landbruksdirektoratet viser til at spørsmålet om hvordan ordningen med prisnedskrivning til spesialmarkeder for kjøtt skulle innrettes ble behandlet av Omsetningsrådet i flere omganger våren og høsten 2019 (se særlig protokoll fra Omsetningsrådets møte 3. september 2019 i sak 93/19 og fra rådets møte 8. oktober 2019 i sak 97/19).

I møtene ble det vurdert ulike alternativer, herunder om ordningen skulle beholdes som i dag med en mer begrenset produktmatrise, eller om ordningen skulle åpnes for flere aktører enn markedsregulator. De to alternative utformingene som KLF anbefaler i sitt høringsinnspill har således allerede vært til behandling i Omsetningsrådet. De konkurransemessige problemstillingene KLF viser til i høringsinnspillet ble også utredet i forbindelse med denne behandlingen. Omsetningsrådet vedtok imidlertid i møtet 8. oktober 2019, med 7 mot 3 stemmer, forslaget som ble sendt på høring. Fra møtebehandlingen fremgår det at Omsetningsrådet i vurderingen la vekt på følgende:

«Forslag til vedtak:

Spesialmarkeder for kjøtt skal forbeholdes markedsregulator som i dag. Videre skal listen over varer som kan prisnedskrives gjelde slik Landbruksdirektoratet foreslår under §5-3 kjøttprodukter.

Argumenter for at det ikke må likestilles mellom sektorene:

- Melkeproduksjonen reguleres med melkekvoter. Et spesialmarked som betjenes med flere aktører vil ikke virke produksjonsdrivende utover kvotene
- Kornproduksjonen vil være et underskuddsmarked
- Eggproduksjonen kan i prinsippet bli økt ved at spesialmarkeder utnyttes, men i denne sektoren er det produksjonsregulerende verktøy som virker på kort sikt.
- Dersom aktørene i kjøttbransjen legger opp til varestrømmer for å isolert sett øke salgsvolumet vil dette øke totalproduksjonen. I en situasjon der kunder i spesialmarkeder ikke velger norsk vare vil det oppstå en overskuddssituasjon. Ved at en isolerer adgangen til spesialmarkeder til markedsregulator vil en sikre at det er en direkte kobling mellom reguleringslager og salg. I tillegg vil markedsregulator bruke spesialmarkeder aktivt for å selge ut varer/dyreslag som opplever overskudd og ikke tilby

varer i perioder med underskudd.»

Landbruksdirektoratet kan ikke se at det har kommet innspill i høringsrunden som ikke allerede har vært til vurdering av Omsetningsrådet i tidligere behandlinger av saken. Landbruksdirektoratet innstiller derfor, i tråd med Omsetningsrådets vedtak av 8. oktober 2019 og 18. november 2019, på at retningslinjer for markedsregulering av kjøtt § 3-3 om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for kjøtt vedtas som foreslått i høringen.

Videre innstiller direktoratet på at forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder for melk og egg vedtas som foreslått i høringen, med noen justeringer av ikke prinsipiell art. Slike justeringer kommenteres i det følgende.

Forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder

Landbruksdirektoratet har foretatt en ny gjennomgang av forslaget til forskrift som ble sendt på høring. Direktoratet oppfatter at det kan gjøres flere presiseringer for å få et klart og tydelig regelverk. Dette er i tråd med formålet for regelverksgjennomgangen som ledet til forslaget om å gjøre om flere retningslinjer til forskrift. Etter Landbruksdirektoratets vurdering innebærer ikke forslagene vesentlige endringer i forslaget, slik at det er behov for å sende de på ny høring.

For å få en mer presis og informativ tittel på forskriften bør det etter direktoratets vurdering fremgå hva som kan selges til spesialmarkeder med prisnedskrivning. Vi foreslår at tittelen endres til «Forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.»

§ 2. Virkeområde

Det kan stilles spørsmål ved hva som ligger i begrepet «egenproduserte» produkter. Direktoratet oppfatter at forståelsen kan bli klarere hvis begrepet byttes ut med formuleringen «som er produsert av søker».

Landbruksdirektoratet ser videre at i stedet for å beskrive hva som ligger i «spesialmarkeder» i § 3 om definisjoner, bør bestemmelsen tas inn i § 2 om virkeområde.

§ 3. Definisjoner

I formålsbestemmelsen benyttes begrepet «markedsbalanse». Begrepet er definert markedsreguleringsforskriften § 2 bokstav c, og Landbruksdirektoratet foreslår å ta inn den samme definisjonen i forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder.

I markedsreguleringsforskriften § 2 bokstav a fremgår også hvilke aktører som menes med «markedsregulator», nemlig Nortura SA, Norske Felleskjøp SA og Tine SA. I forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder er markedsregulator Nortura SA og Tine SA. Direktoratet foreslår at dette presiseres i denne forskriften.

Av forslaget som ble sendt ut på høring fremgår det at «det kan gis prisnedskrivning for skallegg og eggprodukter etter satser per kg solgt mengde». Det kan stilles spørsmål ved hva som ligger i begrepene når disse ikke er definert i forskriften. At det kan gis prisnedskrivning til eggprodukter og skallegg fremgår etter dagens regelverk av retningslinjer for markedsregulering av egg § 2-3. Retningslinjen er utformet med hjemmel i markedsreguleringsforskriften § 7-1. Markedsreguleringsforskriften har en bestemmelse om definisjoner i § 2, hvor det av bokstav r fremgår at med «egg» menes «skallegg». Videre fremgår det av bokstav s at med «eggprodukter» skal forstås «heleggpulver, heleggmasse, eggehvite (fersk og frossen) og eggeplomme». Retningslinjen inneholder ikke egne definisjoner. Landbruksdirektoratet legger derfor til grunn at definisjonene i markedsreguleringsforskriften gjelder også for hvordan begrepene i retningslinjen skal forstås. Direktoratet foreslår at definisjonene kommer til uttrykk i den nye forskriften om

prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder.

For å klargjøre gjeldende praksis foreslår Landbruksdirektoratet videre å ta inn definisjoner på naturell yoghurt, smør og hvitost. Det ble ved en feil vist til ost i stedet for hvitost i høringen. Det er imidlertid hvitost som er omfattet av ordningen i dag og det er ikke lagt opp til utvidet vareomfang.

§ 4-1. Prisnedskrivning ved salg av melkeprodukter

Landbruksdirektoratet foreslår å ta inn en henvisning til forskrift 26. juni 2007 nr. 832 om prisutjevningsordningen for melk, da det fremgår av denne bestemmelsen hvilke meieriselskap som deltar i prisutjevningsordningen for melk.

§ 6. Sats

Av retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter § 4-6 fremgår det hva som er grunnlaget for satsene for prisnedskrivningen:

«Prisnedskrivningssatsene fastsettes av Omsetningsrådet på grunnlag av differansen mellom markedsregulators listepriiser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og salgspriiser markedsregulator benytter i spesialmarkedene.»

Beregningen for hvordan beløpet for prisnedskrivningen skal fastsettes for egg og eggprodukter fremgår av retningslinjer for markedsregulering av egg § 2-3: «Ved salg av eggprodukter til spesialmarkeder som for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, oljeboringsplattformer og til Svalbard godtgjøres differansen mellom varens engrospris og dens salgpris. Ved salg av skallegg godtgjøres differansen mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Den beregnede satsen blir fastsatt fire ganger i året.»

I høringsnotatet på side 58 fremgår det at Omsetningsrådet går inn for at premisene for godtgjørelsen bør være så lik som mulig for sektorene. Dette vil ivareta hensynet til forutberegnelighet og behovet for koherens og god systematikk i regelverket. Rådet foreslår å gjøre endringer i hvordan ordningen praktiseres på eggsektoren ved at satsene fastsettes på forhånd i stedet for etter at varene er solgt til spesialmarkedene. Det fremgår av høringsnotatet at en slik forhåndsfastsetting anses å øke legitimiteten til ordningen og å gjøre ordningen forvaltningsmessig enklere. Det har ikke kommet innvendinger til disse vurderingene i høringsrunden.

I forslaget til forskriftstekst har det imidlertid ikke kommet med bestemmelser om hvordan sats for prisnedskrivning skal beregnes. Dette må anses som en inkurie. Landbruksdirektoratet anbefaler at det fremgår av forskriften hvordan satsene skal beregnes. Et slikt tillegg er etter direktoratets vurdering en presisering og innebærer ikke materielle endringer i forslaget som ble sendt på høring. Vi foreslår følgende tillegg i § 6 andre og tredje ledd:

«Forslaget til sats for egg og eggprodukter skal ha grunnlag i differansen mellom varens engrospris og dens salgpris.

Forslaget til sats for melkeprodukter skal ha grunnlag i differansen mellom markedsregulators listepriiser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og salgspriiser markedsregulator benytter i spesialmarkedene.»

Satsene for prisnedskrivning skal endres hvert år, noe som medfører årlige forskriftsendringer. Det må komme klart frem i forskriften hvilken periode satsen gjelder for. Etter Landbruksdirektoratets vurdering bør det også fremgå foregående års sats, slik at satsen som søkerne får utbetalt også står i gjeldende forskrift.

§ 7. Prognoser

Etter en ny gjennomgang av forskriften ser Landbruksdirektoratet at formuleringen i § 7 kan presiseres. Det bør komme tydeligere frem at prognosene som skal sendes inn knytter seg til det året det søkes om prisnedskrivning for. Landbruksdirektoratet foreslår følgende presisering (endringer i kursiv):

«For å motta prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder må søker *innen 1. september foregående år ha sendt prognose for året det søkes om prisnedskrivning for.*

Prognosene sendes til Omsetningsrådet og skal inneholde en oversikt over budsjettert salgskvantum neste kalenderår, spesifisert per varetype eller produktgruppe.»

§ 8. Søknad og frister

Landbruksdirektoratet ser også at det kan tas inn en presisering i § 8 andre ledd første punktum. Prisnedskrivingsbeløpet som skal fremgå av søknaden må være basert på satsene som gjelder for det året produktene er solgt. Vi foreslår følgende (endringer i kursiv):

«Søknaden skal inneholde dokumentasjon som viser samlet solgt kvantum for de aktuelle produktene med tilhørende prisnedskrivingsbeløp *basert på satser for året produktene er solgt.* Søker skal dokumentere at de produktene det søkes prisnedskrivning for er

- egenproduserte produkter av norskprodusert melk eller egg, jf. § 5, og

- solgt til spesialmarkeder.»

Direktoratet foreslår videre at siste ledd om utbetaling skilles ut til en egen bestemmelse, da dette ikke innholdsmessig gjelder noe annet og ikke passer med overskriften «søknad og frister». Vi foreslår en ny § 9 som heter:

«§ 9. Vedtak om utbetaling

Utbetaling av prisnedskrivning foretas én gang per år etter vedtak av Omsetningsrådet.»

§ 9 (ny § 10) Administrasjon, dispensasjon og klage

I likhet med for de tre andre nye forskriftene foreslås det å ta inn et nytt ledd om at Omsetningsrådet kan delegerer sin myndighet til Landbruksdirektoratet. Dette foreslås innplassert under bestemmelsen om «administrasjon, dispensasjon og klage».

§ 11 (ny § 12) Tilbakebetaling

I forslaget til tilbakebetalingsbestemmelse som ble sendt på høring har det kommet inn en feil i første ledd første setning. Bestemmelsen skal hete:

«Dersom mottaker av prisnedskrivning ikke oppfyller vilkår i denne forskriften eller vedtak truffet med hjemmel i denne, kan det feilutbetalte beløpet helt eller delvis kreves tilbakebetalt fra mottaker eller motregnes i senere utbetaling.»

8. Hvordan redusere risikoen for konkurransevridding i markedsreguleringen

8.1. Konkurranse og risiko for konkurransevridding i markedsreguleringen, vurdering av rettslige virkemidler

8.1.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet har i høringsnotatet vurdert hvordan rådets regelverk, dvs. det

regelverket rådet har hjemmel til å fastsette, best mulig kan utvikles som et virkemiddel for å redusere risikoen for konkurransevridding. Vurderingene i høringsnotatet ble i stor grad bygget på rapporten fra Arbeidsgruppe jus (som også hadde ansvaret for konkurranseretten), samt den praksis som har utviklet seg i markedsreguleringen i praktiseringen av gjeldende regelverk.

Omsetningsrådet sier i høringsnotatet at det foreligger konkurransevridding når tiltak under regelverket for markedsreguleringen fører til, eller kan føre til, at en eller flere aktører (typisk markedsregulatorne eller uavhengige aktører), oppnår konkurransemessige fordeler eller ulemper. Med tiltak menes de ulike virkemidlene under regelverket for markedsreguleringen som gir markedsregulator og/eller uavhengige aktører retter og plikter til å gjennomføre handlinger godkjent av Omsetningsrådet, som for eksempel støtte til fryselaugring, pristapskompensasjon etc. En konkurransemessig fordel vil typisk foreligge dersom én eller flere aktører stiller sterkere i konkurransen som følge av en økonomisk eller strategisk fordel. Et eksempel kan være at en aktør får tidligere tilgang til informasjon om markedet, noe som kan benyttes strategisk i konkurransen med andre aktører.

Motsatt vil det foreligge konkurransemessige ulemper dersom en eller flere aktører på grunn av tiltak under regelverket for markedsregulering blir stilt svakere i konkurransen med andre aktører enn de ellers ville ha gjort. Det er i den forbindelse viktig å presisere at temaet for vurderingen her er konkurransevridding som følger av tiltak under markedsreguleringen, og ikke andre konkurransemessige fordeler som for eksempel kan oppstå ved markedsstyrke, stordriftsfordeler og ulik grad av stordriftsfordeler og ulik tilgang til teknologi og kompetanse. Dette reguleres av andre regelverk som konkurranse- og markedsføringslovgivningen, som faller utenfor Omsetningsrådets mandat. Omsetningsrådet fremholder i høringsnotatet at en i markedsreguleringskontekst må se konkurransemessige fordeler og ulemper i sammenheng. Målet må være balanse mellom rettigheter og plikter, fordeler og ulemper, samlet sett for aktørene i markedet.

Når det gjelder samvirkenes rolle som markedsregulator spesielt, tilsier hensynet til å unngå konkurransevridding at markedsregulator ikke skal gi fordeler til sin egen (kommersielle) virksomhet, at markedsregulator i utøvelsen av regulatoroppdraget ikke skal forskjells-behandle ulike andre aktører slik at konkurransen dem imellom vris, og at markedsregulator ikke skal innrette markedsreguleringen slik at systemet virker til fordel for markedsregulators kommersielle virksomhet.

Omsetningsrådet gjorde i høringsnotatet en vurdering av behovene for endringer i gjeldende regelverk. Omsetningsrådet fant at reglene i rammeforskriften og markedsreguleringsforskriften gir klare føringer om at Omsetningsrådets vedtak skal utformes slik at de i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet. Videre legges til grunn at ordlyden i bestemmelsene innebærer at disse føringene både gjelder vedtak om bruk av omsetningsavgiftsmidler til ulike tiltak og om gjennomføring av disse, og vedtak som spesifikt omhandler markedsregulators forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt. Omsetningsrådet fant imidlertid, som det fremgår nedenfor, at det var grunn til å presisere og formalisere regelverket om informasjonsplikt og nærmere bestemt krav om interne rutiner når det gjelder markedsregulators håndtering av informasjon.

Når det gjaldt krav til samvirkenes rolle som markedsregulator spesielt, er det forutsatt i markedsreguleringsforskriften § 3-1 at markedsregulator skal utøve sin rolle konkurransenøytralt og på en måte som sikrer mest mulig like konkurransevilkår innenfor omsetning av jordbruksvarer som er omfattet av forskriften. Omsetningsrådet gir uttrykk for at også dette må anses som dekkende for de krav til markedsregulators opptreden som er relevante i lys av målet om å redusere risikoen for konkurransevridding.

Ifølge Omsetningsrådets høringsnotat hadde Stortingskomitéen vært tydelige på at aktøren som innehar markedsregulatorrollen, måtte skille mellom rollen som markedsregulator og rollen som markedsaktør på en måte som gjør at alle andre oppfatter vedkommende som habil i utøvelse av regulatorrollen. Blant de tradisjonelle og generelle virkemidlene for å motvirke risiko for konkurransevridning er krav om etablering av regnskapsmessige eller organisatoriske skiller.

Rådet pekte på at markedsreguleringen i dag er organisert på ulike måter hos markedsregulatorene. Tine-avtalen mellom Tine SA og Landbruksdirektoratet, som er hjemlet i jordbruksavtalen, etablerer et administrativt og regnskapsmessig skille mellom råvarehåndtering og øvrig virksomhet i Tine SA (ofte omtalt som Tine Råvare og Tine Industri). Norske Felleskjøp SA er et selvstendig foretak innenfor Felleskjøpet Agri SA sitt virkeområde. I Nortura SA er det avdeling Totalmarked kjøtt og egg som har det operative ansvaret for markedsreguleringen.

Omsetningsrådet sier i høringsnotatet at det er behov for å kontrollere hvordan markedsregulator praktiserer skillet mellom rollen som markedsregulator og rollen som markedsaktør. En slik regel finnes i markedsreguleringsforskriften § 3-4 som gir hjemmel til å kreve fremlagt de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å utøve slik kontroll. Omsetningsrådet vil kunne kreve fremlagt nødvendig dokumentasjon for å føre kontroll med at rutinene overholdes. Dette vil også gi Omsetningsrådet mulighet til å vurdere om det skulle være behov for justeringer i noen av dagens løsninger, og på hvilken måte dette i så fall skal løses. Omsetningsrådet ser derfor ikke behov for å innføre lovkrav om regnskapsmessige eller organisatoriske skiller.

Omsetningsrådet satte i høringsnotatet søkelys på informasjonshåndtering. Det ble fremholdt at markedsregulator gjennom sin reguleringsrolle kan få informasjon om markedet som andre aktører ikke har tilgang til, eller som andre aktører først får tilgang til på et senere tidspunkt. Dersom dette utnyttes strategisk i den kommersielle virksomheten til markedsregulator, vil det kunne gi konkurransefordeler. For å unngå at markedsregulatorenes kommersielle virksomhet oppnår konkurransemessige fordeler som følge av bedre tilgang til informasjon, er det viktig med gode rutiner for informasjonshåndtering.

Omsetningsrådet hadde allerede innledningsvis i prosjektet sett grunn til å behandle informasjon i en egen arbeidsgruppe som avga en egen rapport til rådet. Dette tema og høringsinnspillene til dette tema, skal derfor behandles særskilt nedenfor under kapittelet om informasjon.

8.1.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag og *Tine* støtter Omsetningsrådets vurderinger på dette punkt. Få av høringsinstansene for øvrig har kommentarer til dette punktet i høringsnotatet.

Rørosmeieriet uttaler at i den grad det foreligger risiko for konkurransevridning, må reguleringen komme den svake parten til gode.

Scandza kommenterer konkurranseretten i sitt høringsinnspill. Selskapet mener det er uforståelig at det argumenteres med at konkurransesituasjonen begynner å bli så moden at tidligere reguleringer på flere områder kan erstattes med "likeverdige" avtaler mellom Tine og dets konkurrenter, med krav om skriftlige avtaler om hva uavhengige aktører skal forplikte seg til. De mener dette er reguleringsbehov snudd på hodet.

Vedlagt *Scandzas* innspill, følger også en rapport fra *Erling Hjelmeng* angående konkurransesituasjonen i markedsreguleringen. *Hjelmengs* innspill om konkurranse er i stor grad motivert av at han mener det ikke er gjort en konkurransepolitisk vurdering, slik Stortinget etter hans mening har etterspurt.

Hjelmeng stiller spørsmål ved utgangspunktet for mange av de analysene som gjøres av arbeidsgruppene, og som ligger til grunn for høringsnotatet, nemlig argumentet om at også regulator påføres en konkurranseulempe gjennom regulatorrollen. Hjelmeng nevner riktignok at dette argumentet også benyttes i markedsbalanseringsrapporten, men det kan etter hans syn stilles spørsmålstegn ved holdbarheten av dette argumentet.

Det må ifølge Hjelmeng i større grad skilles mellom en ulempe av kostnadsmessig art og en konkurranseulempe som ikke har en slik karakter. Det kan tas utgangspunkt i at kostnadene ved markedsbalanseringsoppdraget må dekkes fullt ut. På den annen side må det ikke nødvendigvis kompenseres for tiltak som regulator uansett hadde foretatt av kommersielle hensyn, f.eks. visse former for reguleringslagring.

Når det gjelder mottaksplikten, fremholder Hjelmeng at markedsregulators plikt til mottak av råvare og lagring av reguleringsprodukter gir denne tilgang på en delvis eksternt finansiert råvarebase, som gir regulator en fordel som kan være konkurransevidende. Hjelmeng nevner som eksempel at markedsregulators mottak av overskudd av melk, i neste omgang vil kunne nyttes av markedsregulator til å betjene etterspørselstoppene i markedet. Det er derfor ifølge Hjelmeng ikke utelukkende "ulemper" tilknyttet å ha mottaksplikt. Å vurdere balansen mellom fordeler og ulemper av markedsbalanseringsregelverket, er dermed en kompleks oppgave.

Hjelmeng kommenterer også informasjonsasymmetri. Problemstillingen må i ifølge Hjelmeng ses i en litt større sammenheng enn det er gjort tidligere, idet det også må tas hensyn til den mulige strategiske tilpasningen som regulator har mulighet til å gjøre iht. informasjonsasymmetrien. I markedsbalanseringsrapporten beskrives det f.eks. at Tine innhenter behov for råvare fra andre aktører i august hvert år, og at dette sammen med Tines eget behov danner grunnlaget for Tine Råvares samlede prognoser. Dette er informasjon som Hjelmeng mener Tine kan benytte til å ta strategiske beslutninger til egen fordel. Dette viser ifølge Hjelmeng at konkurransevidninger vil kunne oppstå gjennom praktiseringen av prognosering, og også som grunnlag for avsetningstiltak som på en eller annen måte favoriserer Tines egen produksjon.

Slik Hjelmeng ser det er ikke løsningen på denne utfordringen nødvendigvis å gjøre noe med reguleringsystemet eller regulatorrollen. Derimot vil et svar kunne være en tydeligere separasjon mellom råvare- og industrileddet i Tine, jf. nærmere nedenfor. Hjelmeng tar derfor til orde for mer omfattende grep enn det det legges opp til fra Omsetningsrådets side. Han mener at uten en tydeligere separasjon vil det nærmest være en presumsjon for at konkurransevidninger kan oppstå, idet regulator selv ikke vil ha incentiver til å søke å forhindre dette.

Hjelmeng er særlig opptatt av forsyningsplikten som konkurransepolitisk virkemiddel. Han mener at forsyningsplikten i markedsreguleringen har en uskarpt rettslig forankring, noe som gir seg utslag i uklare regler, manglende kontroll og håndhevelse, og også uklarheter knyttet til kompetansegrunnlaget og grunnlaget for rettigheter og plikter etter ordningen. Forsyningsplikten – som en konkurransepolitisk begrunnet kontraheringsplikt – avviker således slik denne er regulert i jordbrukets regelverk på flere områder fra reguleringsregimer det er naturlig å sammenligne med, f.eks. tilgangsforsiktelser innenfor telekomsektoren.

Erfaringer fra andre sektorer tilsier etter Hjelmengs oppfatning at det er behov for en temmelig detaljert forsynings- eller kontraheringsplikt, der det må oppstilles særskilte regler for å ivareta konkurransepolitikken. For at en slik plikt skal virke effektivt, forutsettes det regler som hindrer marginskvis, diskriminering og evt. andre strategier fra det dominerende foretaket som kan begrense konkurransen. Dette gjelder f.eks. tilretteleggelse for effektive leveranser. Hjelmeng viser til det detaljerte regelverket i ekomloven vedr.

tilgang til f.eks. mobilnett. Her gir loven Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM) kompetanse til å pålegge konkrete forpliktelser på aktører med sterk markedsstilling. Disse forpliktelsene følges opp løpende, dels gjennom NKOMs egne undersøkelser, dels etter klage fra tilgangskjøpere.

8.1.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet konstaterer at flertallet av høringsinstansene enten har gitt støtte til Omsetningsrådets behandling av konkurransen i høringsnotatet, eller ikke har noen kommentar. Direktoratet oppfatter dette slik at det gis tilslutningen til Omsetningsrådets syn, at det ikke er behov for å gjøre vesentlige endringer i regelverket. Dette fordi oppfølgingen av de hensyn som bl.a. Stortinget har pekt på, særlig gjelder dette risiko for konkurransevridding, kan gjøres innenfor det eksisterende regelverk. Som det er redegjort for i høringsnotatet forutsetter regelverket allerede at markedsreguleringen forvaltes konkurransenøytralt både av Omsetningsrådet og markedsregulatorne, og at det dermed ikke kan forekomme konkurransevriddinger som gir konkurransemessige fordeler. Som nevnt ovenfor er det likevel behov for en særlig presisering av pliktene om informasjonsbehandling, som blir behandlet særskilt nedenfor.

Scandzas og selskapets vedlagte rapport fra Erling Hjelmeng er kritiske til forslaget. Høringsinnspillene deres fremholder at det ikke er gjort en «konkurransepolitisk vurdering» av markedsreguleringen, slik Stortinget etter deres mening har etterspurt. Med dette utgangspunkt gjennomfører Hjelmeng utførlige analyser knyttet til de enkelte elementene i markedsreguleringen og hevder på dette grunnlag av høringsnotatet er mangelfullt. Særlig er han kritisk til reguleringen og praktiseringen av markedsregulatorenes forsyningsplikt til de uavhengige aktørene. Dette gjelder også kontroll og håndheving av disse pliktene.

Landbruksdirektoratet skal kommentere Scandza og Hjelmengs kritikk i det følgende. Landbruksdirektoratet er ikke enig i at Stortinget og andre myndigheter har forutsatt at Omsetningsrådet skulle foreta en konkurransepolitisk vurdering. Omsetningsrådet har lagt til grunn at Markedsbalanseringsutvalget (Rapport om markedsbalanseringen), Regjeringen (Meld. St. 11.), og Stortinget (Innst 251), har gjort omfattende og tilstrekkelige vurderinger av de konkurransepolitiske spørsmål knyttet til markedsreguleringen. Det er særlig blitt lagt vekt på Næringskomitéens behandling av de to førstnevnte dokumentene. Det heter her at: «Flertallet mener det ikke er behov for store omlegginger av ordningen.», og videre: Regjeringen vil videre be Omsetningsrådet vurdere å gjøre endringer i regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridding i melkesektoren. Komitéen støtter at Omsetningsrådet foretar en slik vurdering uten å legge føringer om, og i tilfelle hvilke, endringer som skal gjøres.» Som det fremgår her, har ikke Stortinget ønsket noen ytterligere konkurransepolitisk vurdering. Stortinget ber om at det vurderes å gjøre endringer i regelverket for å redusere risikoen for konkurransevridding uten å legge ytterligere føringer på Omsetningsrådets gjennomgang.

Hjelmeng stiller spørsmål ved argumentet om at også regulator kan påføres en konkurranseulempe gjennom regulatorrollen. Det har vært en gjennomgående premiss for Omsetningsrådet at det skal være en balanse mellom rettighetene og pliktene både når det gjelder de uavhengige aktører og markedsregulatorne. Dette er en premiss som også Stortinget legger til grunn. Det heter således i innstillingen fra Næringskomitéen: «Samvirkets markedsregulatorrolle må ikke være konkurransevriddende for noen.»

Hjelmeng stiller seg kritisk til at det ikke legges opp til en bedre kontroll når det gjelder markedsregulatornes overholdelse av forsyningsplikten, og han viser til hvordan dette blir gjort under andre sammenliknbare regelverk, som Ekom-loven. Særlig ser han behov for en slik kontroll når det gjelder Tine, som har en svært høy markedsandel, og hvor forsyningsplikten derfor blir av stor viktighet for andre konkurrerende aktører.

Konkurransetilsynet etablerte i 2008 en overvåkingsordning av Tine som innebærer en omfattende kontroll av Tines forpliktelser som følge av konkurranselovgevingen. Ordningen er beskrevet i rapport fra Konkurransetilsynet 2008 «Overvåkingsordning for meierisektoren.» Tilsynet sier i rapporten at konkurransesituasjonen i meierisektoren i dag ligger forholdene til rette for at Tine kan utnytte sin stilling på en utilbørlig måte gjennom å foreta marginskvis. Overvåkingsordningen skal ifølge rapporten være et redskap i arbeidet med å motvirke og eventuelt avdekke slik atferd. Gjennom overvåkingen får tilsynet god innsikt i Tines marginer, og vil dermed ha et godt grunnlag for å vurdere eventuelle klager på Tines prisingsatferd. Resultatene fra overvåkingen kan eventuelt også gi grunnlag for at tilsynet på eget initiativ foretar nærmere undersøkelser. Tilsynet forventer dessuten at overvåkingsordningen vil redusere Tines insentiver til å foreta marginskvis. Landbruksdirektoratet legger til grunn at denne overvåkingsordningen langt på vei imøtekommer de behovene for kontroll som Hjelmeng etterspør.

Oppsummert legger Landbruksdirektoratet til grunn at det foreligger støtte til rådets forslag til behandling av konkurranseretten og til å følge de anbefalinger som ble gitt i høringsnotatet. Som nevnt gjorde rådet i høringsnotatet en vurdering av behovene for endringer i gjeldende regelverk. Omsetningsrådet fant at reglene i rammeforskriften og markedsregulerings-forskriften gir klare føringer om at Omsetningsrådets vedtak skal utformes slik at de i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet. Omsetningsrådet fant imidlertid, som det fremgår nedenfor, at det var grunn til å presisere og formalisere regelverket om informasjonsplikt og nærmere bestemt krav om interne rutiner når det gjelder markedsregulators håndtering av informasjon. Dette blir behandlet i det følgende.

8.2. Endring av regler om informasjonshåndtering/informasjonsplikt

8.2.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet pekte i høringsnotatet på at markedsregulator gjennom sin reguleringsrolle kan få informasjon om markedet som andre aktører ikke har tilgang til, eller som andre aktører først får tilgang til på et senere tidspunkt. Dersom dette utnyttes strategisk i den kommersielle virksomheten til markedsregulator, vil det kunne gi konkurransefordeler. For å unngå at markedsregulatorenes kommersielle virksomhet oppnår konkurransemessige fordeler som følge av bedre tilgang til informasjon, er det viktig med gode rutiner for informasjonshåndtering.

Som arbeidsgruppen som behandlet informasjon peker på, er informasjonshåndtering i sin karakter ofte muntlig og mulig å dele på måter som ikke lar seg dokumentere. Dette kan gi grunnlag for usikkerhet om informasjon som ikke er kjent i markedet er benyttet i beslutninger av konkurransemessig betydning. Rutiner hos markedsregulator som er egnet til å skape tillit til at markedssensitiv informasjon håndteres med tilbørlig aktsomhet, er derfor viktig. Det er dermed viktig at ansvaret for informasjonshåndtering- og deling av informasjon, entydig plasseres inne i markedsregulators organisasjon, med ledelsen av selskapet som er tildelt markedsregulatoroppgaven som øverste ansvarlige.

Omsetningsrådet pekte i høringsnotatet på at markedsregulatoren er både regulator og aktør i markedet, men markedsregulator plikter å gjennomføre markedsreguleringen slik at en oppnår mest mulig like konkurransevilkår innenfor omsetning av jordbruksvarer, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1. Derfor må oppgaven organiseres slik at det skal være en nødvendig avstand mellom regulerenheten og den kommersielle virksomheten. Samtidig er regulerenheten avhengig av informasjon fra den kommersielle virksomheten for å kunne ivareta oppgaven som markedsregulator. God kjennskap til markedet og hvordan det fungerer er et viktig grunnlag for å kunne være markedsregulator. Det innebærer at det er nødvendig at de som utfører markedsregulatoroppgaver innhenter informasjon fra den kommersielle delen av virksomheten. Dette skaper særlige utfordringer knyttet til at informasjon som gjelder markedsregulatoroppgaven og som er

konkurranserelevant, ikke tilflyter egen kommersiell virksomhet før de andre aktørene. Denne avveiningen av hensyn må gjøres fortløpende av markedsregulator på grunnlag av interne rutinebeskrivelser og regler fastsatt av Omsetningsrådet.

Omsetningsrådet pekte i høringsnotatet på at markedsreguleringen er i dag organisert på ulike måter hos markedsregulatorene (se ovenfor), og det finnes ikke samlede beskrivelser av organisasjonsstruktur, styringssystemer, hvem som har ansvar og prosedyrer, opplæring, internkontroll osv. som skal sikre at informasjonshåndteringen er tillitvekkende. Det er heller ikke lett for utenforstående å finne ut av når informasjon kunngjøres i henhold til informasjonsplikten, hvilke beslutninger som fattes, eller å kunne etterprøve holdbarheten til disse beslutningene. Faste strukturer for disse forholdene er utfordrende å etablere når aktiviteten i stor grad utløses av endringer i et dynamisk marked. Informasjonshåndteringen internt hos markedsregulator er avgjørende for at andre aktører skal ha tillit til at markedsregulator skiller rollene. Et annet aspekt ved informasjonshåndteringen er knyttet til allmenhetens interesser. En respekt for, og tiltro til markedsreguleringen hos allmenheten, fordrer at hensikten fremkommer tydelig og at systemene som er bygget opp er troverdige, og praksis så langt mulig er etterprøvbare.

Omsetningsrådet vil etablere en bestemmelse i markedsreguleringsforskriften som gir Omsetningsrådet hjemmel til å treffe vedtak om at markedsregulator skal utforme interne rutiner for håndtering av informasjon i tråd med de føringer som er lagt i arbeidsgruppens rapport og uttalelsene fra Referansegruppen.

Når det gjelder Referansegruppens påpeking av at det bør etableres en bedre kontroll knyttet til kravet om slike rutiner, skriver Omsetningsrådet i sitt høringsnotat at vil dette gjøres med grunnlag i den kontrollhjemmelen som allerede fremgår av markedsreguleringsforskriften § 3-4, og som justeres noe som en konsekvens av dette arbeidet. Omsetningsrådet ser for seg at rådet, og Landbruksdirektoratet som rådets sekretariat, først og fremst vil ha som oppgave å etterse at rutinene er etablert og at disse overholdes. I samsvar med det som er foreslått av Referansegruppen, legger man opp til at slik kontroll skal skje med jevne mellomrom.

Omsetningsrådet foreslo på denne bakgrunn etablere en bestemmelse i markedsreguleringsforskriften som gir Omsetningsrådet hjemmel til å treffe vedtak om at markedsregulator skal utforme interne rutiner for håndtering av informasjon.

I markedsreguleringsforskriften § 6 foreslås følgende endringer, dvs. et nytt andre ledd:

«§ 6. Informasjonsplikt og informasjonshåndtering
(...)

Omsetningsrådet kan kreve at markedsregulator etablerer skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutinene blir overholdt. Rutinene skal sikre en forsvarlig informasjonshåndtering, slik at opplysninger om aktiviteter som markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret ikke tilflyter forretningsvirksomheten.
(...)»

8.2.2. Høringsinstansenes innspill

Norske Felleskjøp har ingen merknader til Omsetningsrådets forslag til regler om informasjonshåndtering, men påpeker at arbeidet med å etablere interne retningslinjer om informasjonshåndtering hos markedsregulator er satt i gang.

KLF støtter forslaget om å få på plass skriftlige interne rutiner for å sikre forsvarlig informasjonshåndtering.

Rørosmeieriet uttrykker støtte til å regulere informasjonshåndtering, og peker på at informasjonshåndteringen ofte er muntlig.

Nortura støtter forslaget, men mener det bør vurderes om bestemmelsen skal omdisponeres slik at avsnittet om informasjonshåndtering kom før avsnittet om informasjonsplikt. Det foreslås også noen justeringer av ordlyden.

8.2.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet registrerer at det gis bred støtte til forslaget.

Landbruksdirektoratet vil på denne bakgrunn anbefale at Omsetningsrådet vedtar forslaget, men med de redaksjonelle endringene som *Nortura* foreslår.

9. Forvaltningsrettslig gjennomgang

9.1. Hjemmelsgrunnlaget for markedsreguleringen

9.1.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådets høringsnotat beskriver hvordan tidligere gjennomganger av markedsreguleringsregelverket, senest «markedsbalanseringsutvalget», har fremhevet svakheter ved hjemmelsgrunnlag, struktur, klarhet og forutberegnelighet i regelverket. De viser til at et samlet markedsbalanseringsutvalg uttrykker dette slik:

«Den juridiske gjennomgangen viser at markedsbalanseringen bygger på en rekke styringsinstrumenter med til dels uklare innbyrdes sammenheng og uklare hjemmelsforhold. Systemet bærer preg av å ha blitt lappet og flikket på en rekke ganger. Denne uklare strukturen skaper dels liten forutberegnelighet for aktørene, men gir også grobunn for konflikter og misforståelser som kunne vært unngått.»

Høringsnotatet refererer videre at Stortinget i Innst. 251 S (2016–2017) viser til denne gjennomgangen av markedsreguleringen og fremhever behovet for forutberegnelighet og transparens i regelverket. Det blir imidlertid understreket at Stortinget ikke mener det er behov for store omlegginger av markedsbalanseringsordningen, og at Omsetningsrådet skal begrense seg til å foreslå justeringer av de tidligere ordningene for å tilpasse dem til dagens behov. I høringsnotatet skriver Omsetningsrådet at rådets oppgave for denne gjennomgangen derfor skal være å sørge for at regelverket i større grad skal ivareta forutsigbarhet og transparens i lys av forvaltningsloven og offentlighetsloven. Omsetningsrådet ser det derfor nødvendig å klargjøre og presisere rådets hjemmelsgrunnlag for å sikre at nevnte hensyn blir tilstrekkelig ivaretatt.

Rådet viser i høringsnotatet til behandling av disse spørsmål i Arbeidsgruppe jus og Referansegruppen og slutter seg til de synspunkter som der er blitt gitt uttrykk for. Rådets høringsnotat sier, i tråd med arbeidsgruppen, at en vurdering av hjemmel må ta utgangspunkt i at markedsreguleringen er et komplekst system som tufter på flere ulike kompetansegrunnlag. Dagens regelverk er derfor sammensatt. Omsetningsrådets har en klar hjemmel til å treffe vedtak om disponering av omsetnings-midlene i omsetningsloven § 11. Adgangen til å pålegge markedsregulator plikter, herunder mottaks-, forsyning- og informasjonsplikt, baserer seg på markedsregulatorenes samtykke til å delta i ordningen på gitte vilkår. I den utstrekning markedsregulator blir bevilget omsetningsmidler er det etter den forvaltningsrettslige vilkårsloven mulig å stille vilkår ved begunstigende vedtak, så fremt vilkårene er i samsvar med lovens formål og ansees forholdsmessige og er saklig begrunnet. I den utstrekningen det ikke er tale om begunstigende vedtak, vil vilkår som griper inn i aktørenes handlefrihet hente sin kompetanse i avtale eller samtykke.

Rådet erkjenner i høringsnotatet at Omsetningsrådet ikke har kompetanse til å pålegge de uavhengige aktørene plikter så fremt aktørene ikke selv samtykker eller pliktene har sitt rettsgrunnlag i avtale. Det er frivillig for uavhengige aktører å benytte seg av bl.a. forsyningsplikten. Når de gjør dette, må de imidlertid ansees å samtykke til de vilkår ordningen tufter på. Rettsgrunnlaget for de uavhengige aktørenes plikter er således avtalen mellom markedsregulator og uavhengige aktører, som skal være i tråd med gjeldende regelverk. Hvilke krav markedsregulator skal ha rett til (eller pålegges) å stille i slike avtaler, vil som arbeidsgruppen presiserer følge av hvordan forsyningsplikten er definert av Omsetningsrådet. Gjeldende rett synes dermed å være at kompetansen til å stille vilkår tufter på autonomi og avtale, og ved at de uavhengige aktørene samtykker til de vilkår som settes for forsyningsplikten.

I likhet med Arbeidsgruppe jus finner Omsetningsrådet at det ikke er behov for en klarere lovhjemmel for at rådet skal kunne pålegge markedsregulator eller uavhengige aktører plikter, så fremt det foreligger andre tilstrekkelige kompetansegrunnlag. Slik Omsetningsrådet ser det foreligger det hjemmel for de plikter markedsregulator er pålagt, ved å se omsetningsloven § 11 i lys av vilkårlæren og samtykke eller avtale som kompetansegrunnlag. Den ulovfestede vilkårlæren vil ifølge høringsnotatet være et tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag i de saker markedsregulator pålegges plikter som forutsetning for tildeling av markedsreguleringsmidler. Dette så fremt vilkårene er forholdsmessige og har saklig sammenheng med lovgrunnlaget. Pliktene som pålegges markedsregulator kan således anses som aksepterte vilkår for begunstigende vedtak om tildeling av markedsmidler. Videre foreligger det et avtalerettslig grunnlag for mottaks- og forsyningsplikten. Adgangen til å være markedsregulator bygger slik Omsetningsrådet ser det, i bunn og grunn på samtykke og privat autonomi, ved at markedsregulator frivillig har påtatt seg oppdraget som markedsregulator. Forpliktelsen er forankret i jordbruksavtalen med den tilhørende samarbeidsavtalen. Etersom markedsregulatorene er private rettssubjekter, gir ikke omsetningsloven § 11 første ledd hjemmel for å pålegge markedsregulatorene plikter, og ettersom markedsregulatoroppdraget uansett er å anse som frivillig, mener Omsetningsrådet at en del av rådets virksomhet som dreier seg om å pålegge markedsregulator plikter, vanskelig kan karakteriseres som myndighetsutøvelse. I stedet kan slike plikter anses som avtaleforpliktelser som markedsregulatorene frivillig har påtatt seg. Informasjons-, mottaks- og forsyningsplikten er herunder akseptert som en del av dette oppdraget. Adgangen til å føre kontroll med markedsregulators virksomhet og adgangen til å ilegge markedsregulator reaksjoner vil videre bero på at markedsregulator samtykker til slike vilkår.

Selv om Omsetningsrådet finner at det foreligger tilstrekkelig kompetansegrunnlag for de plikter markedsregulator er pålagt, finner rådet det nødvendig med en presisering i forskrifts form. Dette for å sikre et mer forutberegnelig og transparent regelverk. På denne bakgrunn foreslår Omsetningsrådet å legge til en setning i markedsreguleringsforskriften § 3-1 siste ledd, som heter:

«Markedsregulator er forpliktet til å utføre de oppgavene som knytter seg til forsynings-, mottaks- og informasjonsplikten.»

Omsetningsrådet fremholder i høringsnotatet at bestemmelsen først og fremst er av pedagogisk og klargjørende karakter, da markedsregulator innehar disse forpliktelsene fra før. Bestemmelsen endrer således ikke kompetansegrunnlaget for forpliktelsene partene imellom, som fortsatt vil være samtykke og avtale. Imidlertid vil forpliktelsene være tydeligere for markedsreguleringsaktører når de fremgår uttrykkelig i forskriften.

Hva gjelder Omsetningsrådets kompetanse til å ilegge plikter overfor uavhengige aktører som benytter seg av forsyningsplikten, er Omsetningsrådet enig med Arbeidsgruppe jus i at rådet selv ikke har lovhjemmel til dette. Da Omsetningsrådet heller ikke står i et avtaleforhold til de uavhengige aktørene, må vilkårene følge av den avtale som foreligger

mellom de uavhengige aktørene og markedsregulator. En avtale er i like stor grad bindende uavhengig av om den er muntlig eller skriftlig. Omsetningsrådet ser likevel at det er hensiktsmessig med skriftlige avtaler i lys av hensynet til notoritet og kontroll. Omsetningsrådet ser imidlertid at det er et behov for å fremheve i forskrifts form hvilke vilkår markedsregulator skal stille for uavhengige aktører som ønsker å benytte seg av forsyningsplikten. Omsetningsrådets kompetanse ligger i at rådet kan pålegge markedsregulator å inngå en avtale om forsyningsplikt på de vilkår Omsetningsrådet fastsetter. Omsetningsrådet ser derfor behovet for å klargjøre i regelverket at de uavhengige aktørene, ved å benytte seg av markedsreguleringsordninger som gagnar dem, også må godta de vilkår Omsetningsrådet, og herunder markedsregulator, setter for ordningen. Omsetningsrådet foreslår derfor å legge til et andre ledd i § 4 om forsyningsplikten som heter:

«Markedsregulator skal inngå skriftlige avtaler med uavhengige aktører som benytter seg av forsyningsplikten. Avtalen skal beskrive hvilke salgsbetingelser som knytter seg til leveransen. Det skal settes som vilkår i avtalen at uavhengige aktører som benytter seg av forsyningsplikten samtykker til de betingelser som følger av denne forskriften § 4 til § 4-4.»

Formålet med endringene er å få klart frem at de uavhengige aktørene, ved å benytte seg av forsyningsplikten, også samtykker til de forpliktelser som medfølger. Bestemmelsen innebærer også at de uavhengige aktørene godtar de reaksjoner som følger av brudd på plikter etter markedsreguleringsforskriften § 4 til § 4-4. Dagens praksis er som tidligere redegjort for at vilkårene som følger av omsetningsloven med tilhørende regelverk ansees akseptert av de uavhengige aktørene når de velger å benytte seg av forsyningsplikten. Bestemmelsen vil således ikke innebære noen realitetsendring. Å fastsette en forutsetning om samtykke i forskrifts form vil likevel, i større grad enn tidligere, ivareta hensynet til klarhet og forutberegnelighet for markedsregulator og uavhengige aktører, og vil kunne avverge misforståelser og kilder til konflikt.

9.1.2. Høringsinstansenes innspill

Høringsinstansene har i liten grad kommentert Omsetningsrådets gjennomgang av hjemmelsgrunnlaget og de forslagene som rådet har til en gjennomgang av dette.

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter Omsetningsrådets høringsforslag.

Norske Felleskjøp har ingen merknader til forslaget i markedsreguleringsforskriften § 3-1 om markedsregulators plikt til å gjennomføre forsynings- og mottaksplikten. Felleskjøpet viser til at de per i dag ikke har forsyningsplikt.

Nortura påpeker at forslaget til nytt sjette ledd i markedsreguleringsforskriften § 3-1 om markedsregulators rolle burde inneholde en henvisning til §§ 4 - 6. Videre kommenterer de at bestemmelsen muligens passer bedre som et nytt tredje ledd.

Nortura støtter forslaget til nytt andre ledd i markedsreguleringsforskriften § 4 om forsyningsplikt. Selskapet mener at en slik tydeliggjøring av salgsbetingelser vil redusere faren for uklarheter ved kjøp under forsyningsplikten. Imidlertid ser *Nortura* det som utfordrende å skulle inngå særskilte skriftlige avtaler med alle aktørene som benytter seg av forsyningsplikten på kjøtt. Etter *Norturas* vurdering er det mer hensiktsmessig å bruke generelle salgsbetingelser som f.eks. kan gjøres tilgjengelig på selskapets nettsider, og at det henvises til disse fra f.eks. ordrebekreftelser. Slik *Nortura* ser det er en slik ordning i tråd med rettspraksis på sammenlignbare områder. Selskapet mener det er uklart om en slik ordning er forenlig med ordlyden i den foreslåtte bestemmelsen i § 4, og foreslår en justering av bestemmelsen.

KLF understreker at de er positive til krav om økt skriftlighet og dokumentasjon når det

gjelder markedsregulators utøvelse av sin rolle og når det gjelder levering under forsyningsplikten.

9.1.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet forstår høringsinnspillene slik at det samlet sett er en tilslutning til Omsetningsrådets forståelse av hjemmelsgrunnlaget for forskriftene og retningslinjene.

Når det gjelder de presiseringer rådet har foreslått i markedsreguleringsforskriften § 3-1, har Nortura foreslått at det inntas en henvisning til markedsreguleringsforskriften §§ 4- 6. Landbruksdirektoratets vurdering er at en slik henvisning, som Nortura foreslår, vil være ryddig og juridisk avklarende. Det er de oppgaver som knytter seg til forpliktelsene i markedsreguleringsforskriften markedsregulator pålegges å utføre. En slik henvisning vil derfor gjøre den foreslåtte bestemmelsen i § 3-1 mer presis og forutberegnelig for markedsregulator og de andre markedsaktørene. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at § 3-1 sjettede ledd inntas i forskriften med en slik henvisning som Nortura foreslår.

Nortura har videre foreslått at Omsetningsrådets forslag til nytt sjettede ledd i markedsreguleringsforskriften § 3-1, vil passe bedre som et nytt tredje ledd. Landbruksdirektoratet er enig med Nortura i at det foreslåtte sjettede leddet har en logisk sammenheng med bestemmelsens foregående første og andre ledd. Bestemmelsen får en tydeligere oppbygging og en bedre flyt dersom det foreslåtte sjettede leddet inntas som et nytt tredje ledd. Dette vil innebære en forskyvning av bestemmelsens opprinnelige tredje, fjerde og femte ledd. Landbruksdirektoratet foreslår at Nortura høres på dette punktet.

Når det gjelder Omsetningsrådets forslag om å innta et nytt andre ledd i § 4 om forsyningsplikten, hvor markedsregulator pålegges å inngå skriftlige avtaler med uavhengige aktører som benytter seg av forsyningsplikten, er KLF positive til dette forslaget. Nortura støtter at innholdet i forpliktelsen tydeliggjøres gjennom et tillegg i forskriftsbestemmelsen, men ser det som en mulig følge av forpliktelsen at markedsregulator vil kunne risikere å måtte inngå skriftlige avtaler med alle aktørene som benytter seg av forsyningsplikten.

Landbruksdirektoratets understreker at kravet om skriftlighet må praktiseres fleksibelt og at det må være et stort rom for skjønn fra markedsregulators side når det gjelder utformingen av avtalene, herunder standardisering av vilkårene knyttet til forsyningsplikten, bare avtalene ivaretar hensynet om notoritet og etterprøvbarehet. Landbruksdirektoratet vil derfor foreslå at andre ledd i § 4 inntas slik det fremgår av høringsforslaget. Det undertrekes at det vil være markedsregulator som utformer disse avtalene i tråd med regelverket for øvrig.

De øvrige høringsinstansene har ikke kommentarer til Omsetningsrådets forslag til nytt andre ledd i § 4 om forsyningsplikten.

Landbruksdirektoratet foreslår at Omsetningsrådet vedtar høringsforslaget med presiseringer som er nevnt.

9.2. Kontroll

9.2.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Årlig fordeler Omsetningsrådet store beløp fra midler over omsetningsavgiften og over jordbruksavtalen. I høringsnotatet gir rådet uttrykk for at kontroll med bruken av midlene er avgjørende for å sikre tilliten til markedsreguleringssystemet og de ulike tiltakene og ordningene. Etter en gjennomgang av kontrollhjemlene i dagens regelverk, fant rådet at bestemmelsene langt på vei var tilstrekkelig for å imøtekomme dagens krav til et klart og tydelig regelverk. Det ble derfor bare foreslått mindre justeringer av kontrollbestemmelsene.

Omsetningsrådet så behov for å samordne de ulike kontrollbestemmelsene bedre. I noen tilfeller er kontrollbestemmelsene i retningslinjene mer vidtgående enn markedsreguleringsforskriften § 3-4 om kontroll og dokumentasjon. Det ble foreslått å utvide kontrollbestemmelsen i markedsreguleringsforskriften til også å omfatte stedlig kontroll, krav om revisorattestasjon og krav om sammenstilling av opplysninger. Bestemmelsen er også foreslått flyttet til kapittel 7 om sluttbestemmelser.

9.2.2. Høringsinstansenes innspill

Nortura stiller spørsmål ved om det er riktig å plassere kontrollbestemmelsen under «sluttbestemmelser», eller om den heller bør inntas under et annet kapittel i forskriften.

Det har også kommet innspill som gjelder kontroll med markedsreguleringen generelt, og som ikke knytter seg spesielt til forslaget om endringer i någjeldende kontrollbestemmelse i markedsreguleringsforskriften. *Scandza* er kritisk til at det ikke legges opp til en bedre kontroll når det gjelder markedsregulatorenes overholdelse av forsyningsplikten. Innspillene gjengis og kommenteres over i kapittel 8 om konkurranse- og konkurransevridding i markedsreguleringen.

9.2.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Etter Landbruksdirektoratet vurdering er det naturlig å plassere bestemmelsen om kontroll i samme kapittel som andre mer generelle bestemmelser om innsyn, klage og dispensasjon. Direktoratet ser imidlertid at overskriften «sluttbestemmelser» er lite beskrivende for bestemmelsene i kapittelet. Vi foreslår at kapittelet i stedet får overskriften «Administrative bestemmelser».

Landbruksdirektoratet har også sett nærmere på utformingen av de nye forskriftene med hensyn til kontroll. Noen av høringsinstansene har kommet med forslag til presiseringer av enkelte bestemmelser i forskriftene. Presis utforming er en forutsetning for at det kan føres effektiv kontroll med ordningene. Forslag til justeringer av de forskjellige forskriftsbestemmelsene kommenteres nærmere i tilknytning til hver enkelt forskrift.

9.3. Forholdet til forvaltningsloven og klage

9.3.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådets høringsnotat beskriver Omsetningsrådets mandat for gjennomgangen, som er å gjennomføre endringer i regelverket som gjør regelverket bedre tilpasset «dagens behov». Rådet peker på at det stadig har vært et tema oppe til diskusjon om forvaltningsloven gjelder, herunder om det foreligger klagerett på markedsregulatorenes beslutninger i de tilfeller Omsetningsrådet har delegert offentlig myndighetsutøvelse til markedsregulator. Det er også blitt stilt spørsmål ved om det er klagerett på de vedtakene Landbruksdirektoratet treffer på vegne av Omsetningsrådet, det vil si saker som er delegert til Landbruksdirektoratet i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd. I de tilfeller det foreligger en klagerett har sakens parter et rettskrav på å få klagen behandlet. En forutsetning for en reell klageordning er imidlertid at sakens parter kan forutberegne hvilke vedtak som kan påklages og hvilke vedtak som faller utenfor klageretten. For å sikre et forutsigbart og transparent system så Omsetningsrådet derfor et behov for å klargjøre markedsreguleringsforhold til forvaltningsloven, og herunder hvilke vedtak som kan påklages og hvilke vedtak som er unntatt klagerett.

Omsetningsrådet skriver i høringsnotatet hvordan Arbeidsgruppe jus i sin rapport behandlet spørsmålet om hvilken rettslig stilling Omsetningsrådet og markedsregulatorene har, og herunder hvilke rettslige kompetansegrunnlag de utøver sin virksomhet på grunnlag av. Arbeidsgruppe jus vurderte også Omsetningsrådets forhold til forvaltningsloven. Et av de mest sentrale spørsmålene Arbeidsgruppe jus tok stilling til var om Omsetningsrådet er et forvaltningsorgan. Arbeidsgruppe jus gjennomgikk en rekke forarbeider og utredninger før de etter en samlet vurdering konkluderte med at

Omsetningsrådet er et forvaltningsorgan med frittstående stilling. Arbeidsgruppen oppsummerer likevel Omsetningsrådets forhold til forvaltningsloven slik:

«Det overordnede synet til Arbeidsgruppe jus er likevel at forvaltningslovens saksbehandlingsregler kommer til anvendelse på Omsetningsrådets virksomhet når det treffer vedtak som utspringer fra Omsetningsrådets offentlige myndighetsutøvelse. Dette gjelder særlig når det treffes vedtak om utbetaling av omsetningsmidler i medhold av omsetningsloven § 11 første ledd, og der det treffes vedtak om tilsagn av omsetningsmidler etter samme bestemmelse på nærmere vilkår (for eksempel mottaksplikt og forsyningsplikt). Vilråene i tilsagnene om tildeling av omsetningsmidler kommer i denne sammenheng til uttrykk i en rekke av Omsetningsrådets retningslinjer. På den annen side mener Arbeidsgruppe jus at Omsetningsrådets befatning med den del av markedsregulatorenes oppgaver som består i å fastsette priser og prisløyper, utspringer fra jordbruksavtalen og det forhold at jordbruket (som har flertall i rådet) benytter Omsetningsrådet som instrument for gjennomføringen av sitt ansvar for markedsreguleringen. Denne del av virksomheten er det antakelig ikke riktig å betrakte som offentlig myndighetsutøvelse, og det er derfor ikke gitt at forvaltningsloven kommer til anvendelse i alle sammenhenger.»

Arbeidsgruppe jus har ifølge høringsnotatet videre behandlet spørsmålet om markedsregulator utøver offentlig myndighetsutøvelse, og herunder spørsmålet om det foreligger klagerett på markedsregulators vedtak. Spørsmålet er ikke drøftet inngående, men arbeidsgruppen presiserer at hovedvekten av de virkemidler markedsregulator iverksetter ikke krever hjemmel i lov, men henter sin kompetanse i autonomi og avtalerettslige forpliktelser. Arbeidsgruppe jus finner dermed at markedsregulator i all hovedsak treffer beslutninger tilknyttet markedsreguleringen med bakgrunn i den alminnelige handlefrihet som selvstendige rettssubjekter har innenfor de grenser lovgivningen setter. Derfor vil det som hovedregel ikke foreligge en klagerett for tredjeparter: Det heter at:

«Med det syn på grunnlaget for markedsregulatorenes plikter som Arbeidsgruppe jus har, er det ikke naturlig å tenke seg en forvaltningsrettslig klageadgang for tredjeparter.»

Arbeidsgruppe jus påpeker likevel at det vil være tilfeller der markedsregulator må anses å utøve en form for delegert myndighet utledet av Omsetningsrådet:

«Det er i enkelte sammenhenger tatt til orde for at markedsregulatorene opptrer som en slags forlenget arm for Omsetningsrådet, og at markedsregulatorene i så måte gjennomfører de balanseringstiltak som Omsetningsrådet beslutter. I den utstrekning slike balanseringstiltak som er besluttet av Omsetningsrådet er utslag av offentlig myndighetsutøvelse, kan markedsregulatorene gjennom en slik betraktningssmåte anses for å videreføre myndighetsutøvelsen etter delegasjon fra Omsetningsrådet.

(...)

Et eksempel på dette vil være dersom markedsregulator får i oppgave fra Omsetningsrådet å prioritere mellom søkere til tilskuddordninger for produksjonsregulering. Etter utkjøpsordningen for purker som ble vedtatt høsten 2018 er det markedsregulator som må holde oversikt over når søknader fra produsentene innkommer, og det er markedsregulator som vil måtte avgjøre hvilken søker som var først i tid, og dermed best i rett dersom det kommer flere søknader enn hva utkjøpsordningen åpner for. Slik Arbeidsgruppe jus ser det vil avgjørelsen av hvilken søknad som innkom først rent prinsipielt være en form for myndighetsutøvelse.»

I de sakene markedsregulator utøver offentlig myndighetsutøvelse utledet av Omsetningsrådet, og markedsregulators beslutninger tilknyttet disse ordningene er bestemmende for rettigheter og plikter til private, synes Arbeidsgruppe jus å legge til grunn at det foreligger klagerett. Hva gjelder spørsmålet om klagerett på Landbruksdirektoratet

vedtak i delegerte saker tok ikke Arbeidsgruppe jus stilling til dette.

Etter å ha gjennomgått Arbeidsgruppe jus sin rapport behandler Omsetningsrådets høringsnotat gjeldende rett. Omsetningsrådet slår således fast at det i dag ikke råder tvil om at Omsetningsrådet er et offentlig forvaltningsorgan. Det heter videre at da Omsetningsrådet er et forvaltningsorgan kommer forvaltningsloven til anvendelse for «den virksomhet som drives av forvaltningsorganer når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov», jf. forvaltningsloven § 1. Dette innebærer ifølge rådet at forvaltningslovens regler om veiledningsplikt, utrednings- og informasjonsplikt ved enkeltvedtak, innsynsregler, klageregler mm. kommer til anvendelse for Omsetningsrådets virksomhet så fremt annet ikke fremkommer av lov eller i medhold av lov. Det klare utgangspunkt er dermed at forvaltningslovens regler gjelder for Omsetningsrådets virksomhet. Rådet peker på at det i omsetningsloven § 11 fjerde ledd heter imidlertid at:

«Departementet kan med endelig verknad gjera om Omsetningsrådet sine vedtak om bruk av avgiftspengar etter fyrste ledd dersom vedtaket er i strid med lov, føresegner, eller gjeldande jordbruksavtale. Kongen kan gjere om vedtak dersom vedtaket er i strid med samfunnsinteresser.»

Bestemmelsen gir ifølge rådets høringsnotat Landbruks- og matdepartementet en snever omgjøringsadgang. Det heter videre at det etter en antitetisk tolkning, og med grunnlag i forarbeidene til loven, må legges til grunn at bestemmelsen gir uttrykk for at Omsetningsrådets vedtak ikke kan påklages. Det blir pekt på at det i forbindelse med ikraftsettelsen av forvaltningsloven, ble det vurdert om Omsetningsrådets vedtak skulle være gjenstand for klage. Justisdepartementet bemerket: «Landbruksdepartementet har anført at når forvaltningslovens alminnelige regler skal gjelde, må det tas reservasjon for så vidt angår Omsetningsrådets avgjørelser etter § 11, som ikke skal kunne påklages. Det bør derfor tilføyes et nytt siste ledd i § 11 om at Omsetningsrådets vedtak om bruk av avgiftsmidler ikke kan påklages til departementet. Justisdepartementet slutter seg til Landbruksdepartementets forslag. Det synes ikke å være meningen at Omsetningsrådet skal stå i noe generelt underordningsforhold til departementet og på bakgrunn av de synspunkter som ligger til grunn for rådets sammensetning synes det uriktig om det nå etableres en klagerett». Landbruks- og matdepartementet har også i senere tid vurdert om det skulle gis en klageadgang over Omsetningsrådets vedtak, men kom til at dette ikke var hensiktsmessig;

Det heter således at «Det kan etter departementet si meining ikkje vera nokon generell klagerett på Omsetningsrådet sine vedtak dersom rådet skal kunne fungere på ein fullgod måte.»

På denne bakgrunn slår rådet fast at Omsetningsrådets vedtak ikke kan påklages.

Det er ikke gjort et tilsvarende unntak for Landbruksdirektoratet delegerte vedtak etter § 3 femte ledd. Ettersom primærkompetansen til å fatte disse vedtakene ligger til Omsetningsrådet, må det imidlertid antas at det foreligger en klageadgang til Omsetningsrådet i de saker Landbruksdirektoratet treffer enkeltvedtak etter delegasjon fra Omsetningsrådet. Videre er det, ut ifra Omsetningsrådets praksis, ikke tvilsomt at en slik klagerett praktiseres, noe som fremgår av Omsetningsrådets protokoller. Med bakgrunn i nevnte forhold synes gjeldende rett å være at det foreligger en klagerett i de saker Landbruksdirektoratet treffer enkeltvedtak i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd.

Det neste spørsmålet Omsetningsrådets høringsnotat behandler er om markedsregulator beslutninger kan påklages. Rådet sier at spørsmålet om markedsregulator beslutninger kan påklages, beror først og fremst på spørsmålet om de tre markedsregulatorene utøver offentlig myndighetsutøvelse, og at dersom de utøver slik myndighet må den i så fall bygge på delegasjon fra Omsetningsrådet. Markedsregulatorene er private rettssubjekter som

først og fremst driver forretningsvirksomhet. Markedsregulatorne benytter store summer på markedsregulering, men sett i lys av markedsregulatorenes totale omsetning er det tale om forholdsvis mindre beløp. Da markedsregulatorne er private rettssubjekter som fullt ut er eid av private og som i all hovedsak driver forretningsvirksomhet er de ikke «organ for stat eller kommune», og markedsregulatorne er ifølge rådet dermed ikke forvaltningsorganer, jf. forvaltningsloven § 1 andre punktum. Etter forvaltningsloven § 1 tredje punktum regnes imidlertid private rettssubjekter som forvaltningsorganer i saker hvor de treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift. Hva gjelder klagerettsspørsmålet er det bare enkeltvedtak som kan påklages, jf. forvaltningsloven § 28. Spørsmålet er dermed om markedsregulator fatter enkeltvedtak. Begrepet enkeltvedtak er legaldefinert i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a. Et enkeltvedtak foreligger når det treffes en avgjørelse som er «bestemmende for rettigheter eller plikter» til «en eller flere bestemte personer» og disse avgjørelsene treffes «under utøving av offentlig myndighet». Vilkåret om at avgjørelsen må treffes under utøving av offentlig myndighet omfatter for det første vedtak som krever hjemmel i lov som påbud, forbud og pålegg som f.eks. skatter og avgifter. Videre omfatter det også f.eks. vedtak om lovregulerte tillatelser eller konsesjoner. Beslutninger som angår privatrettslige, i motsetning til offentligrettslige virkemidler, er i utgangspunktet ikke utøving av offentlig myndighet. Om det er tale om offentligrettslig eller privatrettslig myndighet vil likevel kunne avhenge av om det er privatrettslige eller offentligrettslige hensyn som ivaretas. Videre vil det være et moment om ytelsestildeling skjer på et likeverdig og kommersielt grunnlag («ytelse mot ytelse») og om beslutninger tas med bakgrunn i privatrettslig eiendomsrett. Videre er det klart at alle aktører i mer eller mindre grad i prinsippet har en mulighet til å drive en form for markedsregulering. Rådet viser i høringsnotatet til det Arbeidsgruppe jus har påpekt, at enhver aktør kan fryse kjøtt inn på fryselager eller lagre korn på lager. At andre aktører blir påvirket av disse handlingene er imidlertid ikke ensbetydende med at handlingene er «bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer.», jf. forvaltningsloven § 2 a. Utgangspunktet er som nevnt at markedsregulator driver privatrettslig virksomhet med utgangspunkt i privatrettslige formål, og spørsmålet er om markedsregulator unntaksvis utøver offentlig myndighetsutøvelse som er bestemmende for rettigheter og plikter. Ifølge høringsnotatet må derfor spørsmålet om markedsregulators avgjørelser kan påklages vurderes konkret knyttet til de enkelte oppgaver som regulator utfører.

Høringsnotatet behandler først markedsregulators prisfastsettelse og informasjonsplikten knytte til denne. Markedsregulators fastsettelse av pris og markedsregulators informasjonsplikt innebærer ifølge rådet ikke at innkrevd omsetningsavgift utbetales videre til uavhengige aktører, og mottakerne pålegges heller ikke plikter. Markedsregulators virksomhet tilknyttet målpris og informasjonsplikt er derfor ifølge høringsnotatet ikke utøving av offentlig myndighet.

Høringsnotatet behandler deretter om markedsregulators avgjørelser knyttet til mottaks- og forsyningsplikt er klageberettiget. Om de avgjørelser markedsregulator treffer i tilknytning til mottaks- og forsyningsplikten er «utøving av offentlig myndighet» og er «bestemmende for rettigheter og plikter», fordrer ifølge høringsnotatet en inngående drøftelse. Det sies innledningsvis at innholdet i markedsregulators forsyningsplikt følger av markedsregulerings-forskriften § 4 til § 4-4, og innholdet i mottaksplikten følger av § 5 til § 5-4-2. Bestemmelsene er gitt for å sikre forsyningsplikt til, og mottaksplikt fra, uavhengige aktører og primærprodusenter. Mottaks- og forsyningsplikten innebærer en kontraheringsplikt for markedsregulator hva gjelder levering til uavhengige aktører eller mottak fra primærprodusenter eller uavhengige aktører. Når en uavhengig aktør påberoper seg mottaks- eller forsyningsplikten, eller en primærprodusent påberoper seg mottaksplikten, må markedsregulator vurdere hvilken pris og hvilke vilkår som gjelder for denne leveransen. Slike avgjørelser er utvilsomt bestemmende for rettigheter eller plikter for den aktuelle uavhengige aktør, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Slike avgjørelser vil derfor være enkeltvedtak dersom avgjørelsene treffes under utøving av offentlig myndighet, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a. Det avgjørende

spørsmålet vil således være om slike konkrete avgjørelser markedsregulator tar knyttet til forsyningsplikten eller mottaksplikten, er utøving av offentlig myndighet. Et viktig moment er om avgjørelsene som treffes krever hjemmel i lov. Det fremheves av Justisdepartementet i forarbeidene til børsloven i Ot.prp. nr. 73 (1999–2000) pkt. 8.1.2.3 at et viktig moment er om grunnlaget for kompetansen er typisk offentligrettslig som for eksempel formell lov. Markedsregulators kontraheringsplikt overfor uavhengige aktører er plikter tilknyttet rollen som markedsregulator. Markedsregulatoroppdraget tufter på frivillighet, og mottaks- og forsyningsplikten er plikter som medfølger som en forutsetning for oppdraget. Grunnlaget for kompetansen bygger derfor på autonomi og avtale, men de nærmere bestemmelser om hva mottaks- og forsyningsplikten innebærer er som nevnt fastsatt i markedsreguleringsforskriften. At kompetansegrunnlaget for mottaks- og forsyningsplikten er autonomi og avtale tilsier at markedsregulators avgjørelser tilknyttet kontraheringsplikten ikke er å anse som offentlig myndighet. At selve innholdet i plikten er nærmere regulert i forskrift endrer ikke på dette, men sikrer at markedsregulators avtaler med andre aktører ligger innenfor visse rammer. Markedsregulators oppgaver i henhold til mottaks- og forsyningsplikten synes dermed ikke å kreve lovhjemmel. Kontraheringspliktene er elementer i den samlede markedsreguleringsordningen. Markedsreguleringsordningen har et offentligrettslig preg som etter omsetningsloven særlig er knyttet til innkreving og disponering av omsetningsavgiften. Samtidig har ordningen et privatrettslig preg ved at jordbruksavtalen pålegger bøndene selv, gjennom de produsenteide landbrukssamvirkene, ansvaret for markedsreguleringen og herunder overproduksjon. På andre rettsområder er det flere eksempler på at det er fastsatt i lov at private rettssubjekter har kontraheringsplikt uten at det synes lagt til grunn at det private rettssubjektet utøver forvaltningsmyndighet når det tar avgjørelser knyttet til kontraheringsplikten. Eksempelvis gjelder dette finansavtaleloven § 14, ekomloven § 4-1 og energiloven § 4-1. Etter en gjennomgang av forarbeidene til disse lovene synes spørsmålet om klagerett ikke vurdert. Når man i disse tilfeller ikke har kommet til at kontraheringspliktene skjer under utøving av offentlig myndighet, tilsier dette i følge Omsetningsrådets høringsnotat at markedsregulators kontraheringsplikt ikke skal stå i annen stilling. Spørsmålet er for øvrig ikke vurdert i omsetningslovens forarbeider, og det har heller ikke vært praktisert noen klageadgang på markedsregulators beslutninger tilknyttet mottaks og forsyningsplikt. Med bakgrunn i denne gjennomgang av rettskilder synes gjeldende rett ifølge høringsnotatet å være at markedsregulators avgjørelser knyttet til forsyningsplikten og mottaksplikten ikke er enkeltvedtak. Det foreligger derfor ingen klagerett på disse avgjørelsene, jf. forvaltningsloven § 28.

Høringsnotatet behandler deretter om markedsregulators administrering av avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak er klageberettiget. Disse tiltakene er virkemidler markedsregulator anvender for å sikre balanse i markedet. Tiltakene er dermed nødvendige for at markedsregulator skal kunne utføre sin jobb som markedsregulator på en tilfredsstillende måte. Når det gjelder slike tiltak må det vurderes konkret om markedsregulator treffer avgjørelser som kan være klageberettiget. Utgangspunktet er som tidligere nevnt at de beslutninger markedsregulator tar i forbindelse med den daglige balansering av markedet, f.eks. ved prisfastsetting og bruk av reguleringslager, er beslutninger alle aktører i markedet kan ta. Slike beslutninger er neppe offentlig myndighetsutøvelse. Dette må være utgangspunktet uansett om markedsregulator legger varene på lager ut fra rent kommersielle vurderinger, eller legger varen på reguleringslager i tråd med markedsregulatoroppdraget. Slike beslutninger antas hverken å være utøvelse av offentlig myndighet, eller å være bestemmende for rettigheter og plikter til private parter. Dette er interne beslutninger hos markedsregulator som bare indirekte har betydning for private aktører. Beslutninger knyttet til avsetningstiltak eller reguleringsstiltak antas dermed ikke å være klageberettiget så fremt markedsregulator iverksetter og gjennomfører tiltaket alene.

Selv om avsetningstiltak og reguleringsstiltak i all hovedsak gjennomføres av og på initiativ fra markedsregulator er det ifølge høringsnotatet likevel unntak fra dette utgangspunktet. I

de tilfeller flere aktører kan delta i en ordning og markedsregulator administrerer søknadsprosess og formidler tilskudd, vil beslutninger markedsregulator tar klart være bestemmende for uavhengige aktørers rettigheter og plikter. I slike tilfeller handler markedsregulator som Omsetningsrådets forlengede arm og må ansees å ha fått delegert myndighet fra rådet. Et eksempel på en slik ordning er spesialmarkeder for melk. Tine har administrert ordningen på vegne av Omsetningsrådet og har formidlet tilskudd til uavhengige aktører. Slik administrering av søknadsprosessen og utbetaling av tilskudd til uavhengige aktører må ansees som utøving av offentlig myndighet. Spesialmarkeder for egg og melk foreslås imidlertid nå administrert av Landbruksdirektoratet i fremtiden. Det samme gjelder for skolemilk og skillevirksomhet for egg (se om dette over). Tanken er at i de tilfeller avsetningstiltak av denne typen åpner for deltagelse av uavhengige aktører bør administreringen foretas av Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratets avgjørelser vil være klageberettiget.

Et annet eksempel er ifølge høringsnotatet tilfeller der det produksjonsregulerende tiltaket gjennomføres gjennom frivillig førtidsslaktning av verpehøns, som nå foreslås regulert i forskrift. Ordningen administreres i dag av Nortura, som er delegert myndighet til å administrere ordningen av Omsetningsrådet. Det er Nortura som beslutter hvilke aktører som får delta i ordningen, og det er Nortura som administrer utbetaling av tilskudd til deltakere i ordningen. Etter gjennomført tiltak, søker Nortura Omsetningsrådet om dekning av utgifter for tiltaket etter de rammene som er gitt. De unntak det er redegjort for er i følge høringsnotatet beslutninger som må være å regne som enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2, og de uavhengige aktørene vil således ha klagerett etter forvaltningsloven § 28.

På bakgrunn av denne gjennomgangen oppsummerer Omsetningsrådet i høringsnotatet at de ser behovet for at gjeldende rett kommer klart og tydelig til uttrykk i regelverket, slik at regelverket blir bedre tilpasset «dagens behov». Omsetningsrådet foreslår derfor å innføre en ny bestemmelse i markedsreguleringsforskriften som klargjør markedsreguleringsforhold til forvaltningsloven og klage.

Det blir foreslått følgende bestemmelse:

«§ 7-2 Forholdet til forvaltningsloven og klage

Forvaltningsloven gjelder for Omsetningsrådets virksomhet med de særlige bestemmelser som følger av omsetningsloven med tilhørende forskrifter.

Enkeltvedtak fattet av Landbruksdirektoratet i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd kan påklages til Omsetningsrådet.

Enkeltvedtak fattet av markedsregulator etter delegasjon kan påklages til Omsetningsrådet.

Det er ikke klagerett på Omsetningsrådets vedtak jf. omsetningsloven § 11 fjerde ledd.»

Omsetningsrådet gir i høringsnotatet uttrykk for at den foreslåtte bestemmelsen først og fremst er av pedagogisk karakter, og medfører ikke endringer i gjeldende rett. Det pekes på at det rådet usikkerhet vedrørende markedsreguleringsforhold til forvaltningsloven, og formålet med bestemmelsen er å forhindre videre usikkerhet og sikre forutberegnelighet for markedsregulerings ulike aktører. Dette gjelder ifølge notatet særlig første ledd. Som allerede redegjort for har Arbeidsgruppe jus drøftet og konkludert med at Omsetningsrådet er et forvaltningsorgan. Utgangspunktet er dermed at forvaltningslovens regler kommer til anvendelse på rådets virksomhet, jf. forvaltningsloven § 1. Forvaltningsloven kan imidlertid fravikes i lov eller i medhold av lov, jf. forvaltningsloven § 1, og et eksempel på et slikt unntak er omsetningsloven § 11 fjerde ledd, der bestemmelsen i lys av forarbeider gir

uttrykk for at Omsetningsrådet enkeltvedtak ikke kan påklages. Den foreslåtte bestemmelsens første ledd gir uttrykk for den hovedregel som allerede følger av forvaltningsloven § 1.

Videre konstaterer andre ledd at det er klagerett på de enkeltvedtak Landbruksdirektoratet treffer i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd. Da det ikke foreligger et uttrykkelig unntak i lov som heter at disse vedtakene ikke kan påklages, vil en slik klagerett allerede følge av forvaltningsloven § 1, jf. samme lov § 28. Formålet med bestemmelsen er som nevnt at regelen skal være lett tilgjengelig og forutberegnelig for markedsreguleringsaktører.

Tredje ledd klargjør at i de tilfeller Omsetningsrådet har delegert markedsregulator myndighet til å treffe enkeltvedtak er disse klageberettiget. At det foreligger klagerett dersom markedsregulator treffer enkeltvedtak følger allerede av forvaltningsloven § 1 andre setning jf. samme lov § 28. Det er imidlertid viktig å påpeke at markedsregulator kun i få tilfeller utøver offentlig myndighetsutøvelse, og at klagerett kun foreligger nettopp i de konkrete saker Omsetningsrådet har delegert slik myndighet til markedsregulator.

Fjerde ledd presiserer det som allerede følger av en antitetisk tolkning av omsetningsloven § 11 fjerde ledd med forarbeider. Formålet med fjerde ledd i den foreslåtte § 7-2 i markedsreguleringsforskriften er å sikre at alle klageberettigede forhold skal være å finne i samme bestemmelse. Bestemmelsens fjerde ledd medfører således ingen endring av klageretten slik den i dag forstås etter omsetningsloven § 11 fjerde ledd.

9.3.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag og Tine støtter Omsetningsrådets høringsforslag.

Scandza viser til en rapport fra Erling Hjelmeng, som er vedlagt Scandzas høringsinnspill. I rapporten gir Hjelmeng støtte til den generelle analysen av Omsetningsrådets rettslige grunnlag for forholdet til forvaltningsloven. Det gis også støtte til rådets vurdering om at det ikke er klagerett på markedsregulators utøvelse av forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt. I rapporten gis det imidlertid uttrykk for at det er alvorlig at behovet for kontroll av etterlevelsen av forpliktelsene ikke reises som en separat problemstilling. Det pekes på at de tilfellene av kontraheringsplikter som private parter har, er underlagt strenge kontrollregimer (f.eks. overvåkning av telesektoren av NKOM) som for å påse at forpliktelsene etterleves og formålet realiseres.

I vedlegg viser Hjelmeng til at markedsbalanseringsutvalget pekte på behovet for reformer når det gjelder kontroll og sanksjoner. Han ser et behov for å etablere et nøytralt kontrollorgan, og peker i den forbindelse på Landbruksdirektoratet.

Det argumenteres videre for en omlegging av det bestående systemet, der systemet vris i mer tradisjonell regulatorisk retning. I dette ligger blant annet at det må innføres kontrollmekanismer som sikrer at markedsregulators forpliktelser gjennomføres i praksis.

NOAH kommenterer også manglende klagerett og behov for kontroll med Omsetningsrådets virksomhet. *NOAH* er kritiske til at det ikke er klagerett på Omsetningsrådets vedtak. Organisasjonen mener en slik bestemmelse vil redusere mulighetene for kontroll og tilsyn med rådets arbeid. Dette kan igjen medføre at troverdigheten til og demokratiet i jordbruksforvaltningen svekkes. *NOAH* viser til at det tidligere Tilsynsutvalget for Omsetningsrådet er avvirket og mener at begrunnelsen for avvikling ikke lenger gjør seg gjeldende. *NOAH* mener det er behov for å gjeninnføre en ordning med tilsynsutvalg.

Norske Felleskjøp viser til at det i høringsnotatet legges til grunn at det er klagerett på markedsregulators avgjørelser når ordninger er rettet mot flere aktører og når

markedsregulator administrerer søknadsprosesser og formidler tilskudd. Felleskjøpet legger til grunn at dette også må gjelde ordningene med prisnedskrivning og overlagring i kornsektoren. Ellers har de ingen merknader til den foreslåtte bestemmelsen i markedsreguleringsforskriften § 7-2.

9.3.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Høringsinstansene er i hovedsak positive til Omsetningsrådets forslag til presisering i markedreguleringsforskriften § 7-2. Landbruksdirektoratet vil i det følgende kommentere innspillene fra Scandza og NOAH.

Scandza støtter Omsetningsrådets vurdering av gjeldende rett, og for så vidt at gjeldende rett kodifiseres i markedsreguleringsforskriften § 7-2. Scandza etterlyser imidlertid kontrollregimer som sikrer at forpliktelsene etter markedsreguleringsregelverket etterleveres. I rapporten Scandza har vedlagt høringssvaret sitt, skriver Erling Hjelmeng at det både er behov for et regime som både fører kontroll med etterlevelsen av forpliktelsene og har myndighet til å sanksjonere ved mislighold. Han argumenterer for at dette kan sikres gjennom et nøytralt kontrollorgan, eksempelvis Landbruksdirektoratet. Hjelmeng sin kritikk knytter seg særlig til behovet for kontroll av konkurranserettslige virkemidler, herunder forsyningsplikten. Landbruksdirektoratet har valgt å kommentere dette temaet under behandlingen av konkurranseretten, se nærmere vurderinger under kapittel 8 om konkurranserett.

NOAH er kritiske til at det ikke er klagerett på Omsetningsrådets vedtak, og peker, i likhet med Scandza, på mulighetene til å føre kontroll og tilsyn med rådets arbeid. Landbruksdirektoratet oppfatter det slik at de innvendingene som har kommet mot den foreslåtte presiseringen i markedsreguleringsforskriften § 7-2 om bl.a. klagerett på Omsetningsrådets vedtak retter seg mot innholdet i gjeldende omsetningslov, som ikke har vært gjenstand for revisjon i denne omgang. At det ikke er klagerett på rådets vedtak fremgår av omsetningsloven § 11, og spørsmålet om klagerett har gjentatte ganger vært behandlet i Stortinget som lovgiver. Det er dermed ikke grunnlag for å imøtekomme NOAH på dette punkt. Det er imidlertid Landbruksdirektoratets oppfatning at de endringene som gjøres i § 7-2 med å presisere de krav som stilles til Omsetningsrådets saksbehandling, vil imøtekomme mange av de hensyn som NOAH og Scandza er opptatt av. Når det gjelder kontroll vises til eget kapittel om dette i nærværende innstilling.

Oppsummert legger Landbruksdirektoratet til grunn at høringsinstansene har gitt bred støtte til Omsetningsrådets høringsnotatets forslag å innføre en ny bestemmelse i markedsreguleringsforskriften § 7-2 som klargjør forvaltningslovens betydning for markedsreguleringen, herunder regler om klage.

9.4. Offentlig innsyn i Omsetningsrådets virksomhet

9.4.1. Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsnotatet beskriver Omsetningsrådet hvordan Stortinget har vektlagt at Omsetningsrådets regelverk skal legge til rette for å sikre et transparent system. I Innst. 251 S (2016–2017) legges det til grunn at «alle markedsbalansering- og produksjonsreguleringsordningene skal være transparente». Transparens er et sentralt virkemiddel for å sikre tillit til forvaltningen, hvilket er fremhevet som «det viktigste og mest åpenbare formålet» bak offentlighetsloven. En mest mulig åpen og gjennomslutlig praksis med hensyn til de saker som behandles i Omsetningsrådet vil således være med på å skape tillit, og sikre forståelse og aksept for rådets virksomhet som forvalter av omsetningsavgiften.

Rådet peker på at denne målsettingen ivaretas i norsk lovgivning først og fremst gjennom offentlighetsloven. Offentlighetsloven skal sørge for at allmenheten kan få innsyn i offentlige organers virksomhet, og derigjennom sørge for at organet har demokratisk legitimitet. Det er en nær sammenheng mellom offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Denne sammenhengen viser seg gjennom offentlige organers begrunnelsesplikt. De to regelsettene bidrar sammen til at allmennheten får innsyn i hvilke motiver som vektlegges i offentlige organers utøvelse av myndighet; disse kan settes under debatt.

Omsetningsrådet sier at Arbeidsgruppe jus har utredet offentlighetslovens betydning for rådets virksomhet, herunder hvordan rådet skal sikre et transparent system i tråd med føringene fra Stortinget. Arbeidsgruppen har kommet til at Omsetningsrådet må anses som et offentlig forvaltningsorgan og at offentlighetsloven dermed gjelder for Omsetningsrådets saksbehandling. Det foreslås at Omsetningsrådet innfører nærmere saksbehandlingsregler som skal gjennomføre de krav som stilles i offentlighetsloven i rådets saksbehandling. Arbeidsgruppen viser til at Landbruksdirektoratet er tillagt ansvaret som sekretariat for Omsetningsrådet. I dette ligger blant annet oppgaven med å forberede saker for Omsetningsrådet. Etersom Landbruksdirektoratet i denne rollen fungerer som Omsetningsrådets eget sekretariat, og ikke som en del av direktoratet som sådan, vil dokumenter utarbeidet av sekretariatet måtte vurderes som en del av Omsetningsrådets organinterne dokumenter. Innsynsbegjæringer knyttet til dokumenter utarbeidet av sekretariatet må derfor håndteres som om de var rettet direkte til Omsetningsrådet. I tråd med dagens praksis har Omsetningsrådets sekretariat en vesentlig rolle ved innsynsbegjæringer; både i forhold til den rent praktiske håndteringen av en begjæring og som «førsteinstans» for vedtak om innsyn skal tillates eller nektes.

Omsetningsrådet viser i høringsnotatet hvordan retten til innsyn i offentlig forvaltning er grunnlovsfestet i Grunnloven § 100 femte ledd. Det blir i forarbeidene til grunnlovsbestemmelsen lagt vekt på at offentlig innsyn er viktig som en del av infrastrukturen i et demokratisk samfunn. Det heter at:

«Det gjelder lovregler som pålegger det offentlige plikter som positivt er med på å verne ytringsfriheten ved at de forplikter det offentlige til å opprette og styrke det offentlige rom og den offentlige samtale.»

Offentlighetsloven regulerer allmennhetens rett til innsyn i dokumenter i offentlig virksomhet. Offentlighetsloven § 3 slår fast at alle saksdokumenter i offentlig virksomhet er åpne for innsyn. Det heter at:

«Saksdokument, journalar og liknande register for organet er opne for innsyn dersom ikkje anna følgjer av lov eller forskrift med heimel i lov. Alle kan krevje innsyn i saksdokument, journalar og liknande register til organet hos vedkommande organ.»

Innsynsretten gjelder «saksdokument, journalar og liknande register for organet». Begrepet «saksdokument» er definert i § 4 andre ledd. Et dokument kvalifiserer som et saksdokument for organet når følgende vilkår er oppfylt: For det første, dokumentet gjelder ansvarsområdet eller virksomheten til organet. Dokumentet må altså inneholde opplysninger som etter sin art kan brukes i organets virksomhet. Det er tilstrekkelig at dokumentet gjelder ansvarsområdet til organet eller virksomheten mer generelt. For det andre, dokumentet må være kommet inn til eller lagt frem for organet, eller være opprettet av organet selv. Et dokument er opprettet når det er sendt ut av organet. Dersom dette ikke skjer, skal dokumentet regnes som opprettet når det er ferdigstilt. Et dokument vil normalt anses som ferdigstilt når det ikke lenger er aktuelt å gjøre endringer eller tilføyelser.

Det blir i høringsnotatet pekt på at innstillingene til Omsetningsrådet inngår som en del av beslutningsgrunnlaget for rådets avgjørelser, og vil dermed klart nok knytte seg til Omsetningsrådets ansvarsområde og virksomhet. Når innstillingen legges frem for rådes medlemmer (eller sendes ut av Omsetningsrådet) må den normalt regnes som et saksdokument i offentlighetslovens forstand, slik at den vil være omfattet av hovedregelen om innsynsrett i offentlighetsloven § 3.

Innsynsretten etter offentlighetsloven § 3 gjelder for «alle». Det betyr at hvem som helst har krav på å gjøre seg kjent med dokumentene, uavhengig av formålet med et innsynskrav. Unntak fra hovedregelen i offentlighetsloven § 3 krever hjemmel i lov eller forskrift gitt med grunnlag i lov. For sekretariatets innstillinger vil imidlertid unntaket for organinterne dokument i offentlighetsloven § 14 være relevant inntil endelig vedtak er truffet i saken. Offentlighetsloven pålegger ikke organene plikt til å gi innsyn av eget initiativ. Men et organ kan selv velge å publisere dokumenter (med unntak av opplysninger som er underlagt taushetsplikt, jf. offentlighetsloven § 13). At dokumentene publiseres på eget initiativ, vil være best i samsvar med målet om mest mulig åpenhet i forvaltningen.

Etter dagens praksis inntas sekretariatets innstilling i møteprotokollen som hovedregel og disse publiseres på Landbruksdirektoratets hjemmeside. Når protokollen inneholder innstillingen, som både gjengir hovedinnholdet i søknaden, direktoratets vurderinger, og begrunnelser for forslag til vedtak, gis interesserte tilgang til både vedtakene og begrunnelsen for vedtakene, uten at det må begjæres innsyn først. Med publisering av protokollene på internett ivaretas både åpenhet, enkel tilgjengelighet, historikk og effektivitet.

Et alternativ som ifølge høringsnotatet har vært diskutert i rådet går ut på at man nøyer seg med å ta inn selve vedtaket (avgjørelsen) i protokollen. For begrunnelsen kan det henvises til sekretariatets innstilling. Protokollen vil fortsatt kunne publiseres på Landbruksdirektoratet sine nettsider, men slik at innstillingen ikke er en del av denne. Dersom interesserte ønsker å gjøre seg kjent med den nærmere begrunnelsen for det aktuelle vedtaket, vil de kunne begjære innsyn i innstillingen med utgangspunkt i protokollen. Dette vil de som regel ha krav på.

Offentlighetsloven stiller prosessuelle krav til behandling av innsynsbegjæringer. Mottar Omsetningsrådet en innsynsbegjæring skal Omsetningsrådet selv «vurdere kravet konkret og sjølvstendig» og videre avgjøre innsynskravet «utan ugrunna opphald», jf. § 29. Et innsynskrav som ikke er besvart innen fem dager etter mottak, anses som avslag, jf. § 32 andre ledd.

Det vil i praksis være Landbruksdirektoratet som sekretariatet for Omsetningsrådet som både mottar, vurderer og besvarer innsynsbegjæringer. Det er imidlertid behov for å formelt delegere denne oppgaven til Landbruksdirektoratet. Det må legges til grunn at det er hjemmel for en slik delegering i omsetningsloven § 3, femte ledd hvor etter Omsetningsrådet kan delegere «myndighet til å treffe vedtak i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.»

Som det fremgår foran mener Arbeidsgruppe jus at en avgjørelse fra sekretariatet om å nekte innsyn anses som et vedtak basert på delegasjon av myndighet fra Omsetningsrådet til sekretariatet. Dette har således også en konsekvens med hensyn til klagebehandlingsprosedyren (se nærmere om behandling av klager på Landbruksdirektoratets vedtak når vedtaket fattes på grunnlag av delegasjon fra Omsetningsrådet i punkt 12).

Offentlighetslovens bestemmelser om avslag på innsynsbegjæring og klage følger av henholdsvis § 31 og § 32. Der det er grunnlag for å avslå en innsynsbegjæring skal slikt avslag gis skriftlig. Videre skal det i henhold til § 31 redegjøres for grunnlaget for avslaget. Avslag på innsynsbegjæring etter offentlighetsloven kan etter offentlighetsloven § 32 påklages.

Klagen skal rettes «til det forvaltningsorganet som er nærmast overordna det forvaltningsorganet som har gjort vedtaket». Som nevnt over er dagens praksis at det er sekretariatet som, basert på sin vurdering, treffer vedtak om eventuelt avslag på innsynskrav.

Arbeidsgruppe jus mener det er naturlig å anse dette som delegasjon av myndighet fra Omsetningsrådet til sekretariatet, og sekretariatet utgjør således en «første instans». En eventuell klage på sekretariatets vedtak blir således å sende til Omsetningsrådet som overordnet organ for endelig avgjørelse. For å sikre en fullgod klageadgang må Omsetningsrådet behandle og avgjøre klagen uavhengig av sekretariatet.

Det synes imidlertid i forvaltningsretten å være rom for en praksis der sekretariatet forbereder klagebehandlingen for Omsetningsrådet, på tross av at dette innebærer forberedelse av klage på sitt eget vedtak. Problemstillingen er senest behandlet av «Backer utvalget» i NOU 2019:5, «Ny forvaltningslov». Det heter her i omtalen av gjeldende rett at:

«Etter gjeldende lov har underinstansen som oppgave å forberede behandlingen av klagesaken (forvaltningsloven § 33). Underinstansen er uttrykkelig pålagt å «foreta de undersøkelser klagen gir grunn til», og å varsle eventuelle motparter i saken og gi dem frist for å uttale seg. For øvrig skiller ikke loven klart mellom underinstansens og klageinstansens rolle i saksforberedelsen. Etter loven er det ikke noe i veien for at underinstansen foretar en fullstendig forberedelse og sender saksdokumentene med utkast til avgjørelse til klageinstansen» (vår understreking).

Utvalget diskuterer innvendinger mot denne ordningen, som særlig bygger på at denne innebærer at det ikke skjer en reell to-instans behandling av saken når underinstansen har et så vidt vidtgående ansvar for å forberede klagesaken. Utvalget opprettholder likevel ordningen. Det heter at:

«Selv om slike forhold kan tenkes å gjøre seg gjeldende i enkelte saker, ser utvalget det slik at fordelene ved dagens ordning klart oppveier ulempene. Skal under-instansen kunne treffe avgjørelse i klagesaken, må den også kunne forberede den. Klageinstansen har et selvstendig ansvar for å sikre grunnlaget for sin avgjørelse, og den må i nødvendig utstrekning sørge for at saken er forsvarlig opplyst før vedtak treffes. Utvalget foreslår på denne bakgrunn å videreføre dagens ordning.»

Dette tilsier at det rettslig sett ikke er noe i veien for å innføre en ordning der Landbruksdirektoratet delegeres myndighet til å førsteinstans behandle begjæringer om innsyn etter offentlighetsloven i saker som gjelder Omsetningsrådets saksbehandling jf. omsetningsloven § 3 femte ledd. Det er også i samsvar med offentlighetsloven og forvaltningsloven at vedtak fattet av Landbruksdirektoratet kan påklages til Omsetningsrådet, og at disse klagesakene forberedes av Landbruksdirektoratet.

Omsetningsrådets høringsnotat foreslår på denne bakgrunn følgende bestemmelse i markedsreguleringsforskriften:

«§ 7-3. Behandling av begjæringer om innsyn etter offentlighetsloven

Landbruksdirektoratet avgjør begjæringer om innsyn etter offentlighetsloven i saker som gjelder Omsetningsrådets saksbehandling jf. omsetningsloven § 3, femte ledd.

Vedtak fattet av Landbruksdirektoratet kan påklages til Omsetningsrådet.
Landbruksdirektoratet forbereder klagesakene for Omsetningsrådet.»

9.4.2. Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag og *Tine* støtter Omsetningsrådets høringsforslag. *Norske Felleskjøp* har ingen merknader til den foreslåtte bestemmelsen i § 7-3.

Nortura Totalmarked mener det fremstår som noe uklart om formuleringen «i saker som gjelder Omsetningsrådets saksbehandling» er ment som en avgrensning, enten i direktoratets myndighet eller i omfanget av innsynsretten. *Nortura* påpeker at hvis

offentleglova kommer til anvendelse vil ethvert saksdokument for organet være gjenstand for innsyn. Det bør ses nærmere på hvordan dette kan klargjøres i bestemmelsen.

Nortura påpeker videre at det bør ses nærmere på innplasseringen av den foreslåtte bestemmelsen.

Scandza kommenterer også reglene om innsyn. Selskapet kan ikke akseptere forslag til bestemmelser som gjør Omsetningsrådet til klageinstans for innsynsbegjæringer. Denne myndigheten må ligge hos Landbruks- og matdepartementet.

9.4.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet registrerer at det er gitt bred støtte til Omsetningsrådets forslag.

Scandza mener at Landbruks- og matdepartementet bør være klageinstans. Landbruksdirektoratet viser til den begrunnelse for ordningen i høringsnotatet, og kan ikke se at Scandza har imøtegått denne begrunnelsen. I likhet med Arbeidsgruppe jus og Omsetningsrådet anbefaler Landbruksdirektoratet at behandlingen av innsynsbegjæringer delegeres til Landbruksdirektoratet, slik at Omsetningsrådet blir klageinstans.

Slik Omsetningsrådet har pekt på tilsier hensynet til tillit og transparens at Omsetningsrådet bør sikre en størst mulig grad av åpenhet rundt motivene bak rådets vedtak. En mest mulig åpen og gjennomiktig praksis med hensyn til de saker som behandles i Omsetningsrådet vil være med på å skape tillit, og sikre forståelse og aksept for rådets virksomhet som forvalter av omsetningsavgiften.

Innstillingen som en del av protokollen har også vært praktisert siden år 2000. Å ta bort denne nå vil kunne oppfattes som et skritt i retning av mindre åpenhet, og således i strid med Stortingets føringer. Det anbefales derfor at Omsetningsrådet videreføre dagens praksis med offentliggjøring av Omsetningsrådets protokoller. Dette vil ikke være til hinder for at Omsetningsrådet i saker der særskilte hensyn gjør seg gjeldende kan foreta en nærmere vurdering av om innstillingen skal publiseres som en del av møteprotokollen. I de tilfeller der Omsetningsrådet unntaksvis finner grunn til å unnta dokumenter fra publisering, vil det kunne begjæres innsyn etter offentlighetslovens regler.

Landbruksdirektoratet er enig i innvendingene til forskriftsteksten fra Nortura, og vil derfor justere teksten i tråd med Norturas innspill. Det bør være klart at Landbruksdirektoratet skal behandle alle begjæringer om innsyn etter offentlighetsloven, ikke bare i «saker som gjelder Omsetningsrådets saksbehandling.

Landbruksdirektoratet anbefaler at Omsetningsrådet vedtar den i høringsnotatet foreslåtte forskriften med nevnte justeringer, se nærmere i den vedlagte justerte markedsreguleringsforskriften.

9.5. Systematisering av bestemmelser i forskrifter og retningslinjer

9.5.1. Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsnotatet vurderer Omsetningsrådet markedsbalanseringsregelverket slik at det er sammensatt av offentligrettslige og avtalerettslige styringsvirkemidler. Det ble vist til at samarbeidet mellom staten og jordbruket (jordbruksavtaleinstituttet) har utgjort og utgjør en grunnleggende pilar i norsk landbrukspolitikk. Det ble videre lagt til grunn at tidligere gjennomganger av Omsetningsrådets regelverk har medført at dagens bestemmelser i retningslinjer og forskrifter i det alt vesentlige har sin riktige juridiske plassering.

Omsetningsrådet anså imidlertid at det er behov for å flytte ordningene om spesialmarkeder for egg og melk, skillevirksomhet og skolemilk til forskrift. Dette fordi bestemmelsene rettslig sett ble ansett for å være forskrifter, og retningslinjer derfor ikke er

riktig juridisk form for ordningene. Det ble vist til at Omsetningsrådet skal ha et oppdatert og hensiktsmessig juridisk myndighetsgrunnlag tilpasset dagens behov.

Det ble videre fremhevet at retningslinjene bør ha lik systematikk der dette er mulig. Omsetningsrådet foreslo endringer for å bedre systematikken og sammenhengen i retningslinjene.

I høringsnotatet anser Omsetningsrådet det som hensiktsmessig at markedsregulators administrative oppgaver utelukkende reguleres i markedsreguleringsforskriften. Dette ble lagt til grunn å ville skape en bedre systematikk i regelverket samt forhindre misforståelser hva gjelder markedsregulators oppgaver innenfor de ulike sektorene.

Omsetningsrådet fremholdt videre at retningslinjene ville få en mer ryddig struktur ved å fjerne innholdsfortegnelse og kapittel om sluttbestemmelser.

9.5.2. Høringsinstansenes innspill

Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag, Nortura Totalmarked, KLF og Tine gir generell støtte til Omsetningsrådets forslag om endring fra retningslinjer til forskrifter.

KLF mener imidlertid at det bør vurderes om opplysningsvirksomhet og faglige tiltak også skal være i forskrift, da tiltakene er rettet mot mer enn en aktør.

NOAH mener endring fra retningslinjer til forskrift ikke virker forenkende, under henvisning til tidligere omgjøring fra forskrift til retningslinje og så tilbake til forskrift. *NOAH* mener at alle retningslinjene kan sies å ha forskrifts karakter, inkludert retningslinjer for anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsarbeid.

9.5.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet oppfatter at det er bred støtte til forslaget om å flytte ordningene om spesialmarkeder for egg og melk, skillevirksomhet og skolemelk til forskrift.

NOAH gir i sitt innspill uttrykk for at det er problematisk at ordningene tidligere er blitt omgjort fra forskrift til retningslinje, for så i dette høringsforslaget å omgjøres tilbake i forskrift.

Landbruksdirektoratet er enig i at det er uheldig å flytte ordningene frem og tilbake mellom retningslinje og forskrift. Samtidig er direktoratets vurdering at dette ikke er et vektig argument mot å flytte de deler av ordningene som oppfyller vilkårene for forskrift, og dermed i realiteten er forskrifter, tilbake til forskrifts form. Det vises i denne sammenheng til forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene a og c og justisdepartementets "Veiledning for lov- og forskriftsarbeid" punktene 14.1 og 14.2. På denne bakgrunn vil en bestemmelse som oppfyller vilkårene for forskrift i forvaltningsloven være forskrifter uavhengig om bestemmelsen formelt er vedtatt som forskrift. Se sitat fra "Veiledning for lov- og forskriftsarbeid" punkt 14.1 nedenfor. Landbruksdirektoratets vurdering er at det vil være kritikkverdig å beholde bestemmelser som er forskrifter i retningslinjer.

NOAH gir videre uttrykk for at samtlige av retningslinjene under Omsetningsrådet har forskrifts karakter og peker spesielt på retningslinjer for anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsarbeid.

Omsetningsrådet har foretatt en grundig vurdering av retningslinjene. Noen av retningslinjene oppfyller vilkårene for forskrift forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene a og c og disse er foreslåtte inntatt i forskrift. De retningslinjene som ikke oppfyller vilkårene forskrift, ettersom de kun retter seg mot markedsregulator og dermed ikke

gjelder en ubegrenset krets, bør beholdes som retningslinjer. Landbruksdirektoratet foreslår at den inndelingen mellom forskrifter og retningslinjer som fremgår av høringsnotatet beholdes.

Landbruksdirektoratet vil imidlertid foreslå å tydeliggjøre skillet mellom forskrifter og retningslinjer ved å fjerne paragraftegnene i retningslinjene. Det vises i denne forbindelse til punktene 5.3.2 og 14.6.1 i justisdepartementets "Veiledning for lov- og forskriftsarbeid", hvor paragraftegnet synes forbeholdt lover og forskrifter. Landbruksdirektoratets vurdering er at det fremstår ugjennomtenkt og lemfeldig å benytte paragraftegnet i retningslinjene. Landbruksdirektoratet foreslår at retningslinjene videreføres med alminnelig nummerering uten paragraftegn.

Landbruksdirektoratet vil kommentere innspillet fra KLF og NOAH, som går ut på at ordningene for opplysningsvirksomhet og faglige tiltak bør inntas i forskriftsform og ikke i form av retningslinjer, slik Omsetningsrådet har foreslått.

Spørsmålet om noen av Omsetningsrådets retningslinjer i realiteten er forskrifter, ble grundig behandlet av Arbeidsgruppe jus (det vises til Arbeidsgruppe jus' rapport punkt 10 med videre henvisninger). Arbeidsgruppen ga her uttrykk for at tilfellene der markedsregulator utøver offentlig myndighet som er bestemmende for en ubestemt gruppe var snever, og dermed utgjorde unntaket fra hovedreglen om at Omsetningsrådet styrer markedsregulator gjennom retningslinjer. Arbeidsgruppen nevnte spesielt tilfeller der markedsregulator administrerer utkjøpsordninger for gris og andre produksjonsregulerende tiltak som omfattet av dette snevre unntaket. Her ble ikke opplysningsvirksomhet og faglige tiltak nevnt. De samme synspunktene er blitt gjort gjeldende av en arbeidsgruppe som gjennomgikk Omsetningsrådets regelverk i 2007.

Spørsmålet om rådets vedtak skal utformes som forskrift eller retningslinje er et rettslig spørsmål som rådet må ta stilling til. Landbruksdirektoratet vil på bakgrunn av den prosessen som har vært knyttet til dette spørsmålet, og de synspunktene som er gjort gjeldende i denne prosessen, ikke anbefale at Omsetningsrådet gjør om retningslinjene om opplysningsvirksomhet og faglige tiltak til forskrifter.

9.6. Gjennomgang av retningslinjene med hensyn til klarspråk

9.6.1. Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådets regelverk, forskrift og retningslinjer er stadig i utvikling. Dette har ført til at det kan forekomme inkonsistenser i hvordan samme tema beskrives i forskrift, sammenliknet med retningslinjen, og retningslinjene seg imellom. Det er også en tendens til å bruke for mange passivformer. Dette samsvarer ikke med dagens normer for klarspråk.

Omsetningsrådet har derfor gjennomgått rådets forskrifter og retningslinjer som er del av denne regelverksgjennomgangen, med sikte på å gjøre disse bedre i samsvar med dagens krav til språk. Det er i dette arbeidet lagt vekt på at endringene av språket ikke skulle medføre endringer i reglens innhold.

9.6.2. Høringsinstansenes innspill

Flere av høringsinstansene har kommentert språklige endringer i forskriftene og retningslinjene som ble sendt på høring. Disse omtales over i tilknytning til behandlingen av de ulike forskriftene og retningslinjene.

I tillegg kan det her nevnes at *Nortura* påpeker at det i markedsreguleringsforskriften henger igjen formuleringer fra rammeforskriften. I § 6 heter det at «vedtak om markedsregulators informasjonsplikt skal sikre alle markedsaktører lik tilgang på

informasjon». Bestemmelsen er identisk med tilsvarende bestemmelse i rammeforskriften, som er utformet med bakgrunn i at denne forskriften retter seg mot Omsetningsrådet, og at det i neste omgang er Omsetningsrådet som pålegger pliktene overfor markedsregulatorerne. Nortura foreslår at formuleringen «vedtak om» strykes i markedsreguleringsforskriften.

9.6.3. Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet er enig med Nortura i at formuleringen «vedtak om» i markedsreguleringsforskriften § 6 første ledd er overflødig. Som Nortura viser til, er bestemmelsen utformet på bakgrunn av en tilsvarende bestemmelse i rammeforskriften § 2. Subjektet for de to forskriftene er forskjellig, da rammeforskriften retter seg mot Omsetningsrådet, mens markedsreguleringsforskriften adresserer markedsregulatorerne og andre aktører.

Rammeforskriftens bestemmelser om mottakspunkt i § 3 første ledd og forsyningsplikt i § 4 første ledd er også tatt inn i markedsreguleringsforskriften, jf. § 5 og § 4. I disse bestemmelsene er imidlertid formuleringen «vedtak om» sløffet i markedsreguleringsforskriften.

Landbruksdirektoratet innstiller etter dette på at markedsreguleringsforskriften § 6 første ledd om informasjonsplikt endres til:

«Markedsregulators informasjonsplikt skal sikre alle markedsaktører lik tilgang på informasjon om aktiviteter markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret, herunder produksjons- og forbruksprognoser, prisprognoser, prisnoteringer og reguleringsaktiviteter. Informasjon skal gjøres tilgjengelig umiddelbart etter at vedtak om endring/tiltak er foretatt.»

10. Andre høringsinnspill

10.1. Melk - diverse innspill

Rørosmeieriet tar opp problemstillingen med at økologisk melk ikke er omfattet av markedsreguleringen. De foreslår egen målpris for økologisk melk og markedsreguleringsordninger for økologisk melk. Landbruksdirektoratet noterer seg innspillet, men vil vise til at en slik omlegging ikke har vært tema for denne høringsrunden.

Scandza har bestilt en rapport fra Erling Hjelmeng som er vedlagt dere høringsuttalelse og dermed må ansees å være en del av deres uttalelse. I rapporten foreslås det systemendringer som ligger utenfor endringsforslagene Omsetningsrådet har sendt på høring, f.eks. separasjon av Tine Råvare og Tine Industri, samt endringer i Omsetningsrådets oppgaver og kompetanse. Kommentarer som knytter seg til temaene Omsetningsrådet har sendt på høring er gjengitt over, se særlig kapittel 8 om konkurranse.

10.2. Forsyningsplikten på egg

Nortura kommenterer at Omsetningsrådet ikke har foreslått endringer i markedsreguleringsforskriften § 4-4 om forsyningsplikten på egg. Landbruks- og matdepartementet har imidlertid foreslått en begrensning i forsyningsplikten, noe Nortura anser som fornuftig. Nortura mener det er Omsetningsrådet, og ikke departementet, som kan fastsette det nærmere innholdet av forsyningsplikten. Nortura foreslår at rådet følger opp departementets forslag til en slik innstramming.

I møte 16. april 2020 vedtok Omsetningsrådet å avvente Landbruks- og matdepartementets behandling av rammeforskriften før rådet vurderer å gjøre endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter mellom regelverkene. Landbruksdirektoratet innstiller i tråd med dette på at Omsetningsrådet avventer resultatet av høring før det

vurderes endringer i markedsreguleringsforskriften vedrørende forsyningsplikten på egg.

10.3. Dobbel mottakspunkt på kjøtt

KLF kommenterer dobbel mottakspunkt på kjøtt. Temaet ble omtalt i Omsetningsrådets høringsnotat, men rådet gikk ikke inn for regelverksendringer. *KLF* oppfatter at Omsetningsrådet ikke har redegjort for hvordan balansen mellom rettigheter og plikter i markedsreguleringsystemet er i dag. Etter *KLF*'s vurdering er markedsregulators fordeler innenfor kjøtt- og eggsektoren langt større enn ulempene. *KLF* viser videre til at det var foreslått en løsning om innføring av dobbel mottakspunkt på kjøtt som ikke ville rokke ved denne balansen, og som var konkurransenøytralt samtidig som markedsregulator ville ha kontroll på bruken av tiltaket. *KLF* er kritiske til at Omsetningsrådet ikke gikk inn for en slik løsning, særlig med tanke på at dette var etterspurt fra Landbruks- og matdepartementet.

Landbruksdirektoratet viser til at spørsmålet om innføring av dobbel mottakspunkt på kjøtt har blitt drøftet av Omsetningsrådet i mange omganger. Vi viser til rådets tidligere vedtak om dette, og går ikke nærmere inn på innholdet i *KLF*'s innvendinger.

10.4. Kjøtt – innspill fra Norsvin

Norsvin tar i sitt høringsinnspill opp tre forhold: pris som virkemiddel, to-delt omsetningsavgift og forlenget saneringsperiode. *Norsvin* spiller også inn to forslag til produksjonsregulerende tiltak.

Om pris som virkemiddel skriver *Norsvin* at det er praksis for at pris først skal settes ned før tiltak finansiert av omsetningsavgiften kan iverksettes. *Norsvin* mener at prisreduksjoner har begrenset effekt på produksjonen. *Norsvin* ber derfor om at det presiseres i regelverket at man kan bruke midler fra omsetningsfondet uten at man forut har senket prisen til bonden eller, i det minste, at dette kan praktiseres av rådet.

Norsvin er i utgangspunktet positive til nye tiltak som kan virke produksjonsdempende. Det skrives i denne forbindelse at to-delt omsetningsavgift krever betydelig gjennomarbeiding for å kunne virke hensiktsmessig. To-delt omsetningsavgift er ikke omtalt i høringsbrevet, men var et forslag til produksjonsregulering som kom fra arbeidsgruppe kjøtt og egg.

Norsvin er positive til forlenget saneringsperiode i perioder av overproduksjon. Som for to-delt omsetningsavgift er ikke tiltaket omtalt i høringsbrevet, men er forslag fra arbeidsgruppe kjøtt og melk. *Norsvin* viser til at tiltaket trolig ikke krever regelverksendringer.

Når det gjelder produksjonsregulerende tiltak, foreslår *Norsvin* å endre på kalkylene for hvordan pris fastsettes for smågris. Videre foreslås det å bruke omsetningsmidler til kompensasjon for reduserte slaktevekter. *Norsvin* viser til at tiltaket har vært brukt tidligere, i 2013 og 2014. Organisasjonen mener at et slik tiltak er bedre bruk av omsetningsmidler enn innfrysing av kjøtt, særlig på bakgrunn av bortfallet av eksportstøtte og at det dermed er vanskeligere å få avsetning for fryselauret kjøtt. *Norsvin* uttrykker videre at behovet for finregulering av produksjonen gjennom sesongen blir større. Kompensasjon for reduserte slaktevekter vil være et tiltak for å oppnå dette. *Norsvin* presiserer at forslagene ikke er gjennomarbeidet, men er ment som innspill som kan utredes nærmere.

Landbruksdirektoratet oppfatter at *Norsvin*'s høringsinnspill ikke knytter seg direkte til forslagene som har vært på høring og at det vanskelig lar seg gjøre å vurdere disse forslagene på nåværende tidspunkt i prosessen. Forslagene er likevel gode innspill, og Landbruksdirektoratet foreslår derfor at Omsetningsrådet tar de til etterretning i sitt videre arbeid.

10.5. Andre innspill fra NOAH

NOAH mener det er behov for større endringer i markedsreguleringssystemet, og at dette også nødvendiggjør endringer i omsetningsloven. NOAH mener det er nødvendig med endringer i Omsetningsrådets sammensetning for å sikre konkurransenøytralitet, tillit til og transparens i markedsreguleringen. NOAH viser til at jordbruket i dag har flertall i rådet. Dette mener de kan bidra til en skjevhet i rådets prioriteringer og at allmenhetens interesser og forbrukerinteresser ikke ivaretas. Det anses som problematisk at det ikke sitter representanter for helsemyndighetene i Omsetningsrådet, da rådet bevilger penger til opplysningsvirksomhet. NOAH foreslår at Forbrukerrådet og Helse- og omsorgsdepartementet får egne representanter i Omsetningsrådet. Videre bør grøntprodusentene få flere representanter i rådet.

NOAH mener at det ikke vil være tilstrekkelig med representasjon av forbrukerinteresser i Omsetningsrådet. De mener forbrukerinteresser bør ivaretas bedre i jordbruksavtalesystemet og etterlyser at Stortinget kommer mer på banen.

NOAH foreslår at det innføres markedsregulator med mottaks- og forsyningsplikt i hagebrukssektoren. Det hevdes at grøntprodusentenes posisjon i markedet er dårligere enn for de andre produksjonene. Videre er sektoren preget av konkurranse fra import, vertikal integrering og kontraktproduksjon. NOAH mener at en markedsregulator i grøntsektoren vil bidra til å sikre forutsigbarhet og trygghet for grøntprodusenter.

Landbruksdirektoratet vil bemerke at endringer i omsetningsloven ligger utenfor det Omsetningsrådet kan fastsette og er således ikke del av denne regelverksgjennomgangen. NOAH spiller også inn andre forslag som ikke berører forslagene Omsetningsrådet har sendt på høring. Direktoratet vil ikke gjøre en nærmere vurdering av slike innspill.

Når det gjelder sammensetningen av Omsetningsrådet, vil Landbruksdirektoratet imidlertid kommentere at NOAH ser ut til å legge til grunn at Fornyings- og administrasjonsdepartementet ikke lenger er representert i rådet, og at det mangler representasjon fra Forbrukerrådet. Det er riktig at nevnte departement er lagt ned, men Omsetningsrådet fikk i stedet inn en representant fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Saksnr.: 049/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Delegasjonsreglement	Saksnr.: 20/32500-1

Beskrivelse

I gjennomgangen av Omsetningsrådets regelverk har det vært oppmerksomhet på å sikre et klart og tydelig regelverk i samsvar med dagens behov. Som et ledd i slutføringen av prosjektet, foreslår Landbruksdirektoratet at Omsetningsrådet vedtar et delegasjonsreglement som gir en oversikt over rådets delegeringer til direktoratet.

Landbruksdirektoratet har utarbeidet et første utkast til delegasjonsreglement til behandling i rådets møte 20. mai 2020.

Landbruksdirektoratet foreslår at saken legges frem for rådet til vedtak i møte 22. juni 2020.

Hjemmel

Omsetningsloven § 3 siste ledd.
Markedsreguleringsforskriften § 7-1.

Forutsetninger**Vedlegg**

Utkast til delegasjonsreglement

Møtebehandling

Innstillingen og utkast til delegasjonsreglement ble gjennomgått, og rådet kom med innspill som sekretariatet følger opp til neste møte.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar Landbruksdirektoratets utkast til delegasjonsreglement til orientering. Rådet ber direktoratet om å innarbeide innspill gitt i møtet og å legge frem et nytt forslag til delegasjonsreglement til vedtak i neste rådsmøte.

Delegasjonsreglement

Innledning

Omsetningsrådet kan i henhold til omsetningsloven § 3 siste ledd delegere saker som ikke er av prinsipiell art til Landbruksdirektoratet. Omsetningsrådet har over flere år truffet en rekke vedtak om slik delegasjon. Vedtakene er spredt rundt i Omsetningsrådets protokoller og kan være vanskelig tilgjengelig for rådet selv, for sekretariatet, for berørte parter og for allmenheten.

Sentrale myndigheter har uttrykt behov for at Omsetningsrådets regelverk må være klart, transparent og forutberegnelig. Omsetningsrådet er nå i slutfasen av en større gjennomgang av sitt eget regelverk, hvor det foreslås en rekke endringer for å oppdatere regelverket til dagens behov. I den forlengelse vil Landbruksdirektoratet anbefale at rådet vedtar et delegasjonsreglement som gir en oversikt over rådets delegeringer til direktoratet. Et slikt reglement vil ivareta ovenfor nevnte behov og gjøre regelverket mer transparent.

Utkast til delegasjonsreglement

Landbruksdirektoratet legger med dette frem et første utkast til delegasjonsreglement.

Forslaget til reglement inneholder innledningsvis i del I en redegjørelse for formålet og virkeområdet for reglementet, samt noen retningslinjer for hvordan delegasjonsvedtak skal praktiseres. Det fremgår også at vedtak Landbruksdirektoratet fatter i medhold av delegert myndighet, kan påklages til Omsetningsrådet. Omsetningsrådet kan også omgjøre direktoratets vedtak av eget tiltak, så fremt vilkårene i forvaltningsloven kapittel VI er oppfylt. Endelig er det tatt inn en bestemmelse som stadfester praksis om at Landbruksdirektoratet legger frem vedtak fattet i medhold av delegert myndighet for Omsetningsrådet til orientering.

I del II gis det en oversikt over alle delegeringer Omsetningsrådet har vedtatt, og som fremdeles er gjeldende. Oversikten omfatter videre et forslag til delegasjonsvedtak som følge av de aktuelle endringer i Omsetningsrådets regelverk. Bestemmelsene i del II om de konkrete delegeringene kommenteres nærmere i det følgende.

6. Bevilgningsoppgaver

Bestemmelsen er hentet fra Omsetningsrådets vedtak 8.6.2010, saksnummer 201003457-4/510. Vedtaket foreslås videreført med noen tilføyelser.

Vedtaket gjaldt bevilgningsoppgaver for gjennomførte avsetningstiltak. I praksis er vedtaket imidlertid blitt forstått dit hen at delegeringen også omfatter bevilgningsoppgaver for andre reguleringstiltak enn avsetningstiltak. Det foreslås derfor å bruke formuleringen reguleringstiltak istedenfor avsetningstiltak. Videre foreslås det å legge til at bevilgningsoppgaver for markedsregulators renteoppgjør delegeres til Landbruksdirektoratet. Dette er i samsvar med dagens praksis.

Det foreslås også å legge til at godtgjørelse til for Tine SA for transport av melk til produksjons av reguleringsprodukter delegeres til Landbruksdirektoratet. Dette er i samsvar med dagens praksis.

7. Fastsettelse av rente

Bestemmelsen er hentet fra Omsetningsrådets vedtak 8.6.2010, saksnummer 201003457-4/510.

Det opprinnelige vedtaket gjaldt bare korn. At rentesatsen skal fastsettes av Landbruksdirektoratet også for egg, melk og kjøtt fremgår av de respektive retningslinjene, jf. retningslinjer for markedsregulering av kjøtt punkt 4, retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter punkt 6, retningslinjer for

markedsregulering av egg punkt 3 og retningslinjer for markedsregulering av korn punkt 1-2.

Landbruksdirektoratet foreslår en formulering i delegasjonsreglementet som omfatter alle sektorene.

8. Fastsettelse av avgiftssum etter omsetningsloven § 8

Bestemmelsen er hentet fra Omsetningsrådets vedtak 13.9.2016, saksnummer 16/44634-1.

Det er ikke foretatt noen endringer i vedtakets ordlyd, men presiseringen om at Landbruksdirektoratet skal opplyse om klageadgang er nå foreslått inntatt som en generell bestemmelse som gjelder for alle enkeltvedtak Landbruksdirektoratet fatter etter delegasjon fra Omsetningsrådet. I det opprinnelige vedtaket er det kun punkt 1 og 2 som omhandler delegasjon. Det er derfor disse punktene som nå foreslås tatt inn i delegasjonsreglementet.

9. Fastsettelse av sats for reguleringstransport

Bestemmelsen er hentet fra Omsetningsrådets vedtak 11.4.2014, saksnummer 14/7405 og 25/14.

Bestemmelsen videreføres, men med språklige endringer.

10. Priskompensasjon for skilleprodukter

Bestemmelsen er hentet fra Omsetningsrådets vedtak 19.2.2014, saksnummer 13/39655.

Det er ikke foretatt noen endringer i vedtakets opprinnelige ordlyd, men bestemmelsen er supplert med et annet ledd. Der presiseres det at Landbruksdirektoratet er delegert myndighet til å godkjenne eggproduktprodusenter i henhold til ny forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg § 7. Dette fremgår i dag av retningslinjer for markedsregulering av egg § 2-4 tredje ledd.

11. Prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder
Ny bestemmelse.

I forslag til ny forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder legges det opp til at Landbruksdirektoratet skal stå for administreringen av ordningen.

12. Prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager
Ny bestemmelse.

I forslag til ny forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager legges det opp til at Landbruksdirektoratet skal stå for administreringen av ordningen.

13. Reguleringslagring av epler

Bestemmelsen er hentet fra Omsetningsrådets vedtak 19.8.2011, saksnummer 44/11/, 201003457-8/510

Ordlyden i første ledd er hentet direkte fra vedtaket. I tillegg foreslås et nytt ledd om at Landbruksdirektoratet godkjenner aktører som kan delta i tiltaket, slik det fremgår av retningslinjer for gjennomføringen av markedsreguleringen av epler, matpoteter og honning punkt 3-2-1.

14. Behandling av innsynsbegjæringer

Ny bestemmelse.

Av markedsreguleringsforskriften § 7-3 fremgår det at Landbruksdirektoratet avgjør innsynsbegjæringer i saker som gjelder Omsetningsrådets saksbehandling. Landbruksdirektoratets vedtak kan påklages til Omsetningsrådet.

15. Informasjonshåndtering

Ny bestemmelse.

Etter markedsreguleringsforskriften § 6 nytt første ledd kan Omsetningsrådet kreve at markedsregulator etablerer skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutinene blir overholdt. Det foreslås at kontrollmyndigheten delegeres til Landbruksdirektoratet.

16. Opplysningsplikt og kontroll

Ny bestemmelse.

Forskriftene under Omsetningsrådet fastsetter at rådet fører kontroll med at regelverket overholdes. Kontrollbestemmelsene fremgår av markedsreguleringsforskriften § 7-4, forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg § 9, forskrift om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns § 8, forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder § 10 og forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager § 9. Bestemmelsene uttrykker videre at Omsetningsrådet kan innhente opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og forvalte de ulike ordningene eller tiltakene på en tilfredsstillende måte. Det er også en tilsvarende bestemmelse i retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning punkt 6-1 og 6-2.

Det foreslås at Omsetningsrådets myndighet til å innhente opplysninger og utøve kontroll delegeres til Landbruksdirektoratet.

17. Tilbakebetaling

Ny bestemmelse.

Det foreslås at Omsetningsrådets myndighet til å kreve tilbakebetaling i medhold av bestemmelser i forskrifter og retningslinjer delegeres til Landbruksdirektoratet.

Saksnr.: 050/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 20.05.2020	Tittel: Rådsinstruks	Saksnr.: 20/32039-1

Beskrivelse

Omsetningsrådet fattet i rådets møte 16. april 2020 følgende vedtak i sak 14/20:

«2. Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet utarbeide en rådsinstruks, hvor det i tillegg til generelle saksbehandlingsregler tas inn bestemmelser om hvordan rådet skal forholde seg til saker om inhabilitet, taushetsplikt og konkurransesensitiv informasjon.»

Landbruksdirektoratet tar sikte på å legge frem saken for rådet til vedtak i møte 22. juni 2020.

Landbruksdirektoratet har utarbeidet et første utkast til rådets møte 20. mai 2020, som ligger som vedlegg. Direktoratet ber om rådets kommentarer til utkastet.

Det understrekes at utkastet er et første utkast for å få rådets umiddelbare tilbakemeldinger på både form og innhold.

Hjemmel

Forskrift 2008-10-22 nr 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Forutsetninger

Vedlegg

Utkast til rådsinstruks

Instruks for Omsetningsrådet - utkast sendt rådet mai 2020

Møtebehandling

Innstillingen og forslag til rådsinstruks ble gjennomgått, og rådet kom med innspill som sekretariatet følger opp til neste møte.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar Landbruksdirektoratets utkast til rådsinstruks til orientering. Rådet ber om at direktoratet innarbeider innspill gitt i møtet i neste utkast, som det tas sikte på å vedta i rådsmøte 22. juni 2020.

Rådsinstruks

Omsetningsrådet fattet i rådets møte 16. april 2020 følgende vedtak i sak 14/20:

«2. Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet utarbeide en rådsinstruks, hvor det i tillegg til generelle saksbehandlingsregler tas inn bestemmelser om hvordan rådet skal forholde seg til saker om inhabilitet, taushetsplikt og konkurransesensitiv informasjon.»

Landbruksdirektoratet tar sikte på å legge frem saken for rådet til vedtak i møte 22. juni 2020.

Landbruksdirektoratet har utarbeidet et første utkast til rådets møte 20. mai 2020, som ligger som vedlegg. Direktoratet ber om rådets kommentarer til utkastet.

Direktoratets forslag bygger i stor utstrekning på to notater utarbeidet av advokat Harald Evensen som er vedlegg til sak 14/20 og dermed tidligere fremlagt for rådet.

Omsetningsrådet fikk 21. mars 2019 fremlagt saken «Mal for Omsetningsrådets protokoll» i sak 16/19. Omsetningsrådet fattet vedtaket «Behandlingen av saken utsettes.» Essensen av innholdet i denne saken er innarbeidet i denne saken og tillagt andre forhold som samlet gir et forslag til en rådsinstruks.

Det understrekes at utkastet er et første utkast for å få rådets umiddelbare tilbakemeldinger på både form og innhold.